

TNO-rapport

Evaluatie Arbowet: secundaire analyses en aanvullende analyses monitorbestanden

Polarisavenue 151
2132 JJ Hoofddorp
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

www.tno.nl

T +31 88 866 61 00
F +31 88 866 87 95
infodesk@tno.nl

Datum	16 maart 2012
Auteur(s)	Wendela Hooftman, Marianne van Zwieten, Anita Venema
Aantal pagina's	108 (incl. bijlagen)
Opdrachtgever	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Projectnummer	051.01101/01.01 en 031.15138/01.17

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, foto-kopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen de partijen gesloten overeenkomst.

Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belang-hebbenden is toegestaan.

© 2012 TNO

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Secundaire analyses evaluatie Arbowet: doelstellingen wetswijzigingen	4
2.1	Methode	4
2.2	Analyse van de meest actuele stand, resp. tijdreeksen, van arbo-risico's, -effecten en -maatregelen.....	4
2.3	Aanslaan van wetswijzigingen op sectorniveau	5
2.4	Stap van sectorniveau naar arbo-inzet (maatregelen) van bedrijven.....	11
2.5	De stap van arbo-inzet van bedrijven naar effecten op de werkvloer	16
3	Aanvullende analyses evaluatie Arbowet	22
3.1	Methode	22
3.2	Puntjes op de i van de secundaire analyse	23
3.3	Perspectieven voor de aanpak door sociale partners	26
3.4	Voorbeeldwerking arboconvenanten	34
3.5	Lastenbeleving.....	35
3.6	Arbobeleid in het kleinbedrijf	46
3.7	Verzuim bij specifieke maatregelen.....	47
3.8	Werknemers met tijdelijke contracten.....	47
4	Nawoord van het ministerie van SZW	54
4.1	Inleiding	54
4.2	Ontwikkelingen in de tijd	54
4.3	Verschillen naar bedrijfsgrootte	56
4.4	'Jonge' versus 'oude' bedrijven	60
4.5	Verschillen tussen sectoren.....	61
	Bijlage 1: Organisatiegraad van werknemers en werkgevers naar sector	64
	Bijlage 2: Match tussen arbocatalogus en arboconvenant	67
	Bijlage 3: Arbobeleid in het kleinbedrijf	81

1 Inleiding

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is gehouden het eigen beleid met betrekking tot het bevorderen van veilige en gezonde arbeidsomstandigheden met enige regelmaat valide, betrouwbaar en onafhankelijk te evalueren.

In het kader hiervan zal de minister van SZW vóór 1 januari 2012 aan het parlement verslag uitbrengen over de evaluatie van (1) de per 1 januari 2007 gewijzigde Arbeidsomstandighedenwet, (2) de wetwijziging arbodienstverlening en (3) de evaluatie in het kader van de beleidsdoorlichting van beleidsartikel 44 uit de begroting van SZW. Mede via het uitzetten van een aantal deelonderzoeken zal deze evaluatie gestalte krijgen.

TNO heeft in het kader hiervan twee secundaire analyses uitgevoerd op monitor bestanden. Dit rapport beschrijft de resultaten van deze analyses, en bestaat uit drie delen:

1. Secundaire analyse van bestaande (monitor) bestanden. Deze analyses vallen binnen het kader van de raamovereenkomst voor de opdrachten met betrekking tot het evalueren van de nieuwe Arbowet en de wetwijziging Arbodienstverlening (referentienummer BV/1/2010/2431). Deze analyses bestaan uit (a) een beschrijving van de meest actuele stand op arboterrein en (b) analyses die de samenhang met de doelstellingen van de wetwijzigingen beschrijven.
2. Aanvullende secundaire analyses van bestaande monitor bestanden. Naar aanleiding van de analyses in het eerste deel zijn bij het ministerie enkele aanvullende vragen gerezen. Het tweede deel van deze rapportage betreft de beantwoording van deze aanvullende vragen. Deze analyses zijn uitgevoerd in het kader van het Maatschappelijk Programma Arbeidsomstandigheden (MAPA).
3. Nawoord van het ministerie van SWZ. Bij dit rapport hoort een bijlage met vijf tabellen. Gezien de beperkte omvang van de opdracht was afgesproken dat TNO hier geen duiding bij zou geven. Dit wordt in het nawoord door het ministerie zelf gedaan.

2 Secundaire analyses evaluatie Arbowet: doelstellingen wetswijzigingen

2.1 Methode

2.1.1 Doelstelling van de analyses

Voor evaluatie en beleidsdoorlichting is nodig (conform de startnotitie):

1. een **beschrijving** van de meest actuele stand op arboterrein, en van de ontwikkelingen daarin met tijdreeksen zo ver mogelijk terug zonder trendbreuk t.g.v. veranderde bevraging; in ieder geval vanaf 2005:
 - 1.1 blootstelling aan arbo-risico's;
 - 1.2 effecten;
 - 1.3 maatregelen.
2. **analyses** die samenhangen met de doelstellingen van de wetswijzigingen: of en hoe
 - 2.1 het overheidsbeleid aanslaat bij sectoren;
 - 2.2 inzet van sectoren zich vertaalt in inzet van bedrijven;
 - 2.3 inzet van bedrijven neerslaat in de arbeidsomstandigheden/ kwaliteit van arbeid op de werkvloer.

2.1.2 Geanalyseerde bestanden

De volgende bestanden zijn nader geanalyseerd:

WEA	De Werkgevers Enquête Arbeid, 2008 en 2010, uitgevoerd door TNO, met jaarlijks ruim 5000 responderende bedrijven.
NEA	De Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, 2005 t/m 2010, uitgevoerd door TNO i.s.m. het CBS, met elk jaar meer dan 22.000 responderende werknemers.
AIB	De monitor Arbo in Bedrijf, 2004 t/m 2010, uitgevoerd door de Arbeidsinspectie met bezoek aan bedrijven en bevraging van werkgever/contactpersoon, met de laatste jaren bijna 3000 responderende bedrijven per jaar.
ACI	Voor het Arbocatalogus bestand inventariseerde TNO in 2010 arbocatalogi naar de stand op 1 oktober 2010, en beschreef deze naar kenmerken als aantal en aard van de behandelde risico's, en SBI-code waarvoor deze arbocatalogi gelden.

We hebben gebruik gemaakt van de gekoppelde bestanden WEA 2008-2010, NEA 2005-2010 en AIB 2004-2008. Dit laatste bestand is samen met AIB 2009 en 2010 gekoppeld tot een combibestand met AIB 2004-2010. Daarnaast is gebruik gemaakt van het recent ontwikkelde ACI bestand, wat gebruikt is om de NEA en WEA op sector niveau te verrijken met informatie over de arbocatalogi.

2.2 Analyse van de meest actuele stand, resp. tijdreeksen, van arbo-risico's, -effecten en -maatregelen

Het doel van de huidige rapportage is om ten behoeve van evaluatie en beleidsdoorlichting een kwantitatief beeld te geven van de stand van zaken wat betreft arbeidsomstandigheden in Nederland: risico's, effecten en maatregelen. Dat betreft het zo actueel mogelijke beeld, i.c. meestal 2010, en tijdreeksen vanaf +/- 2005.

De op de NEA, WEA en AIB uitgevoerde analyses zijn bedoeld om antwoord te geven op concrete vragen: hoe vaak komen de vernieuwingen uit de nieuwe Arbowet voor en bij wie komen zij voor? Er zijn univariate analyses uitgevoerd. Op basis hiervan zijn door TNO een vijftal tabellenboeken opgeleverd aan SZW die vanwege hun omvang niet geïntegreerd zijn in deze rapportage. Ook worden deze tabellen, gezien de beperkte projectomvang, niet door TNO geduid. Dit wordt door het ministerie in het nawoord gedaan.

Het gaat om 5 tabellenboeken:

- tabellenboek met analyses naar jaar voor alle sectoren gezamenlijk
- tabellenboek met analyses naar jaar uitgesplitst naar 12 hoofdsectoren;
- tabellenboek met analyses naar jaar uitgesplitst naar specifieke branches (door SZW genoemd);
- tabellenboek met analyses naar jaar uitgesplitst naar bedrijfsgrootte (4 categorieën) en bestaansduur van het bedrijf (2 categorieën);
- tabellenboek met analyses voor 2010 uitgesplitst naar bedrijfsgrootte (4 categorieën) en bestaansduur van het bedrijf (2 categorieën).

2.3 Aanslaan van wetswijzigingen op sectorniveau

Een van de belangrijkste doelen van de wetswijziging was om de eigen verantwoordelijkheid van de sectoren te bevorderen, met als invulling daarvan het opstellen van een sectorale arbocatalogus. Hierbij zou het organisatorisch vermogen van een sector kunnen faciliteren of mediëren. In de eerste stap wordt daarom gekeken of sectoren met een hoge organisatiegraad in 2008 (WEA) en 2009 (NEA) meer arbocatalogi hebben opgesteld, daar meer risico's in hebben beschreven en vaker relevante risico's hebben meegenomen.

De vragen die daarmee worden beantwoord, luiden als volgt:

- Kunnen werknemers in sectoren met een hoge organisatiegraad vaker een preventiemedewerker raadplegen?
- Is er in sectoren met een hoge organisatiegraad vaker een RI&E?
- Zijn in sectoren met een hoge organisatiegraad vaker arbocatalogi opgesteld?
- Behandelen deze arbocatalogi meer risico's en risico's die door de Arbeidsinspectie als prioritair worden beschouwd?
- Behandelen deze arbocatalogi vaker risico's die ook door werknemers en werkgevers als belangrijke risico's worden gezien?

2.3.1 *Beschrijving methode*

- De NEA en WEA zijn verrijkt met informatie over de Arbocatalogi uit het ACI bestand. Het bleek niet mogelijk om de NEA en WEA te verrijken met gegevens uit de Monitor Arbo in aangezien dat bestand geen 5 digit SBI codes bevat.
- Aangezien respondenten in de NEA en de WEA iets zeggen over hun eigen werksituatie dan wel hun eigen bedrijf en niet over een sector als geheel, zijn de NEA en de WEA bestanden geaggregeerd naar sectorniveau. Dat wil zeggen dat bestanden zijn gemaakt waarbij de gemiddelde antwoorden op de vraag of een werknemer in 2009¹ is aangesloten bij een vakbond (NEA) respectievelijk of

¹ Het bleek niet mogelijk om lidmaatschap van een vakbond in 2007 te gebruiken doordat de variabele waarmee de arbocatalogi-informatie aan het bestand is gekoppeld voor 2007 niet beschikbaar was.

een bedrijf in 2008 is aangesloten bij een branche organisatie (WEA) aan een sector zijn toegekend.

- Om de WEA 2008 gegevens naar sectorniveau te aggregeren was het nodig om de SBI codering voor het jaar 2008 om te zetten van SBI '93 naar SBI 2008. Daarbij is het door TNO ontwikkelde hercoderingsschema gebruikt². Dit heeft enige ruis tot gevolg, waardoor de resultaten voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd.
- Om de indeling van sectoren in hoog/laag georganiseerd betrouwbaarder te maken zijn alleen de sectoren waar minimaal tien NEA/WEA respondenten informatie over de sector hebben gegeven geselecteerd. Als de indeling gebaseerd wordt op slechts één of enkele respondenten zal de uitkomst namelijk sterker van toeval afhankelijk zijn. De aansluiting van één toevallig bedrijf of toevallige werknemer bij een vakbond of branche-organisatie zorgt er dan al snel voor dat een sector als hoog georganiseerd wordt ingeschaald.
- Van 269 van de 621 in de NEA 2009 en 2010 aanwezige sectoren en 94 van de 716 in de WEA aanwezige sectoren was het aantal respondenten tien of meer en was er informatie beschikbaar over zowel de organisatiegraad, als de aanwezigheid van een arbocatalogus in 2010 (ACI bestand en NEA/WEA), en de aanwezigheid van de preventiemedewerker in 2010 (WEA bestand). Dat niet alle sectoren in de analyses meegenomen konden worden komt o.a. doordat de NEA en WEA zijn gebaseerd op een steekproef en dus niet alle sectoren die in 2009 in de NEA dan wel 2008 in de WEA zaten ook in 2010 in de NEA of WEA zaten.
- De gekozen methode heeft als voordeel dat de relatie tussen de organisatiegraad van een sector en de aanwezigheid van een arbocatalogus betrouwbaarder kan worden bepaald. Een nadeel van de gekozen methode is dat de resultaten geen representatief beeld meer geven omdat niet alle sectoren voldoen aan de eis van minimaal tien respondenten. Vooral sectoren waarbij sprake is van veel en kleine deelsectoren worden met deze methode uitgesloten. Om het effect hiervan te bekijken, zijn de hier onder beschreven analyses ook uitgevoerd zonder een selectie van sectoren met minimaal tien respondenten te maken. Dit gaf geen grote veranderingen in de resultaten.
- Sectoren met een hoge organisatiegraad zijn gedefinieerd als sectoren waarbij (1) het percentage werknemers in een sector dat is aangesloten bij een vakbond groter is dan de mediaan of (2) het percentage werkgevers in een sector dat is aangesloten bij een branche organisatie groter is dan de mediaan.
- Er is prospectief geanalyseerd. Dat wil zeggen dat de organisatiegraad van werknemers/werkgevers in 2008/2009 is gerelateerd aan de aanwezigheid van een arbocatalogus (volgens werknemers (NEA), werkgevers (WEA) of daadwerkelijk aanwezig (volgens het ACI bestand), de aanwezigheid van een RI&E (WEA) en de aanwezigheid van een preventiemedewerker (NEA en WEA) eind 2010.
- In het ACI-bestand is vastgesteld of er in de betreffende sector een branchebrochure is en of de risico's die worden behandeld in de arbocatalogus als prioritair zijn aangeduid door de AI in de branchebrochure. In sectoren zonder branchebrochure kan niet worden vastgesteld of risico's in de arbocatalogus prioritair zijn of niet.
- Tenslotte is gekeken of risico's vaker in de arbocatalogus zijn opgenomen als werknemers (NEA) of werkgevers (WEA) deze ook als risico beschouwen.

² Hooftman W, van Zwieten M en de Vroome E. Codering van sectoren: Handleiding hercodering SBI '93 naar SBI 2008. TNO 2011.

Hiervoor zijn de risico's in vijf categorieën ingedeeld: fysiek, fysisch, psychosociaal, gevaarlijke stoffen en gevaarlijk werk.

- NEA: fysiek: herhaalde bewegingen maken, kracht zetten, werken in ongemakkelijke houdingen; fysisch: lawaai, trillingen; psychosociaal: in en extern ongewenst gedrag, taakeisen, tijdsdruk en autonomie; gevaarlijke stoffen: werken met waterige substanties, stoffen op de huid, weken met besmettelijke personen e.d., inademen van stoffen; gevaarlijk werk: gevaarlijk werk.
- WEA: Fysiek: lichamelijke belasting, beeldschermwerk, ongemakkelijke houding, repeterend werk; gevaarlijke stoffen: gevaarlijke stoffen; fysisch: lawaai, straling; psychosociaal: werkdruk, emotioneel zwaar werk, agressie en geweld; gevaarlijk werk: knel/snij/plet gevaar, val gevaar, aanrijd gevaar,
- ACI: fysiek, fysisch, psychosociaal en gevaarlijke stoffen zijn als categorieën in het ACI bestand opgenomen. Inrichting arbeidsplaats en arbeidsmiddelen zijn samengevoegd tot de categorie gevaarlijk werk.
- Aangenomen is dat een werknemer wordt blootgesteld / een risicocategorie binnen een bedrijf aanwezig is als de aanwezigheid van minimaal één risico in een categorie wordt gerapporteerd (bijvoorbeeld tillen binnen de categorie fysiek). Een risico is binnen een sector aanwezig als 50% van de werknemers/werkgevers blootstelling aan minimaal één risico in een categorie rapporteert. Een risico is opgenomen in de arbocatalogus als minimaal één risico uit de betreffende categorie in de arbocatalogus van de sector is opgenomen. Dit kan leiden tot enige vertekening omdat de match plaatsvindt op het niveau van risicocategorieën.

2.3.2 Resultaten NEA en ACI (Tabel 2.1a-c)

- In sectoren met een hoge organisatiegraad van hun werknemers geven werknemers vaker aan een preventiemedewerker te kunnen raadplegen, en geven zij vaker aan dat er een arbocatalogus aanwezig is (tabel 2.1a).
- Ook zijn er volgens het ACI bestand daadwerkelijk vaker arbocatalogi in sectoren met een hoge organisatiegraad van de werknemers.
- Er zijn geen significante verschillen tussen sectoren met een hoge en lage organisatiegraad in het aantal risico's dat in de arbocatalogus is behandeld of nog behandeld zal worden.
- In sectoren met een hoge organisatiegraad is vaker een branchebrochure van de AI beschikbaar.
- Over verschillen tussen sectoren met een hoge of lage organisatiegraad in het behandelen van prioritaire risico's kan niets worden gezegd aangezien er in de analyse te weinig laag actieve sectoren met een arbocatalogus zijn waarvoor de Arbeidsinspectie een branchebrochure heeft vastgesteld.
- Als werknemers aangeven blootgesteld te worden aan één of meerdere risico's uit een van de vijf opgestelde risicocategorieën is in de arbocatalogus ook significant vaker een risico uit deze categorie opgenomen (tabel 2.1b). Alleen voor de categorie fysieke belasting gaat dit niet op. Als wordt uitgesplitst naar sectoren met een hoge en lage organisatiegraad worden de aantallen klein waardoor er lege cellen ontstaan, maar over het algemeen verandert dit beeld niet (tabel 2.1c).

Tabel 2.1a: Sectorgewijze vergelijking van diverse kenmerken van de arbocatalogus en de aanwezigheid van een preventiemedewerker naar de organisatiegraad van werknemers binnen de sector. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron NEA 2009-2010 en ACI bestand.

	gemiddelde aansluiting van werknemers in de sector bij vakbond in 2009		
	Laag (<20%)	Hoog (>20%)	Totaal
N:	134	135	
%:	50%	50%	
Algemeen			
• Kunnen raadplegen van preventiemedewerkers in 2010 [N=268]	34% ▼▼▼	56% ▲▲▲	45%
• Aanwezigheid arbocatalogus volgens werknemers in 2010 [N=268]	26% ▼▼▼	44% ▲▲▲	35%
• Aanwezigheid arbocatalogus volgens ACI bestand in 2010 [N=269]	25% ▼▼▼	48% ▲▲▲	36%
In sectoren met een arbocatalogus			
• Aanwezigheid branchebrochure [N=98]	9% ▼	26% ▲	20%
• Totaal aantal behandelde arbeidsrisico's [N=97]	8,15	8,77	8,56
• Totaal aantal later te behandelen arbeidsrisico's [N=98]	0,70	0,91	0,84
In sectoren met een arbocatalogus en een branchebrochure waarin prioritaire risico's zijn vastgesteld door de AI			
• Totaal aantal prioritaire arbeidsrisico's in de branchebrochure [N=20]	#	4,76	4,90
• Totaal aantal prioritaire én behandelde arbeidsrisico's in de arbocatalogus [N=20]	#	2,12	2,20
• Totaal aantal prioritaire én aangekondigde arbeidsrisico's in de arbocatalogus [N=20]	#	0,47	0,45
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) gemiddelden. #: N < 10.			

Tabel 2.1b: Aanwezigheid van risico's in de arbocatalogus naar de aanwezigheid van deze risico's volgens individuele werknemers. Bron NEA 2009-2010 en ACI bestand.

Minimaal één risico in arbocatalogus [N=44483]	Aanwezigheid minimaal één risico volgens individuele werknemers		
	Nee	Ja	Totaal
• Fysiek	74,4% ▲	72,6% ▼	73,1%
• Gevaarlijke stoffen	45,5% ▼▼▼	68,2% ▲▲▲	58,9%
• Fysisch	43,2% ▼▼▼	54,8% ▲▲▲	47,1%
• Psychosociaal	64,6% ▼▼▼	74,7% ▲▲▲	72,2%
• Gevaarlijk werk	40,0% ▼▼▼	47,8% ▲▲▲	42,1%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) gemiddelden.			

Tabel 2.1c: Aanwezigheid van risico's in de arbocatalogus naar de aanwezigheid van deze risico's volgens minimaal 50% van de werknemers in een sector. Resultaten zijn uitgesplitst naar de organisatie graad. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron NEA 2009-2010 en ACI bestand.

Minimaal één risico in arbocatalogus [N=98]	Organisatie graad laag			Organisatie graad hoog			Totaal		
	Aanwezigheid risico volgens werknemers			Aanwezigheid risico volgens werknemers			Aanwezigheid risico volgens werknemers		
	Nee	Ja	Totaal	Nee	Ja	Totaal	Nee	Ja	Totaal
• Fysiek	#	83%	85%	#	77%	78%	91%	79%	81%
• Gevaarlijke stoffen	31%	65%	48%	35%▼	62%▲	54%	33%▼▼	63%▲▲	52%
• Fysisch	52%	#	45%	39%▼	70%▲	52%	44%	60%	50%
• Psychosociaal	#	44%	42%	#	51%▲	46%	#	48%▲	45%
• Gevaarlijk werk	66%	#	67%	51%▼▼	93%▲▲	60%	57%▼▼	93%▲▲	62%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) gemiddelden. #: N < 10.

2.3.3 Resultaten WEA & ACI (Tabel 2.2a-c):

- In sectoren met een hoge organisatiegraad geven werkgevers niet significant vaker aan dat er een preventiemedewerker is dan in sectoren met een lage organisatiegraad (tabel 2.2a).
- In sectoren met een hoge organisatiegraad geven werkgevers vaker aan dat er een RI&E is opgesteld.
- Zowel volgens de werkgevers zelf als daadwerkelijk volgens het ACI bestand zijn er vaker arbocatalogi opgesteld in sectoren met een hoge organisatiegraad. Bij sectoren met een hoge organisatiegraad valt het op dat de arbocatalogus veel vaker daadwerkelijk aanwezig is dan werkgevers zeggen.
- Over verschillen tussen sectoren met een hoge en sectoren met een lage organisatiegraad in de aanwezigheid en het behandelen van (prioritaire) risico's kan niets worden gezegd aangezien er te weinig (met name laag actieve) sectoren zijn met een arbocatalogus en een branchebrochure.
- Als werkgevers aangeven dat risico's uit de categorieën psychosociaal belastend werk of gevaarlijk werk in hun sector een risico zijn, staat in de arbocatalogus ook significant vaker een risico uit deze categorie opgenomen (tabel 2.2b). Voor de categorieën fysieke belasting en fysieke belasting geldt echter het omgekeerde. Als werkgevers aangeven dat dit een risico is staat dit minder vaak in de arbocatalogus opgenomen. Door de kleine aantallen kan er geen uitspraak worden gedaan over de invloed van de organisatiegraad van de sector (tabel 2.2c).

Tabel 2.2a: Sectorgewijze vergelijking van diverse kenmerken van de arbocatalogus, de aanwezigheid van een preventiemedewerker en de aanwezigheid van een RI&E naar de organisatiegraad van werkgevers binnen de sector. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron WEA 2008-2010, ACI bestand

	Gemiddelde aansluiting van werkgevers in de sector bij brancheorganisatie		
	Laag (<55%)	Hoog (>55%)	Totaal
N:	44	50	
%:	47%	53%	
Algemeen			
• Aanwezigheid preventiemedewerker volgens werkgevers in 2010 [N=94]	28%	32%	30%
• Aanwezigheid RI&E volgens werkgevers in 2010 [N=94]	39% ▼▼	54% ▲▲	47%
• Aanwezigheid arbocatalogus volgens werkgevers in 2010 [N=94]	10% ▼	17% ▲	14%
• Aanwezigheid arbocatalogus volgens ACI bestand in 2010 [N=94]	11% ▼▼	34% ▲▲	23%
In sectoren met een arbocatalogus			
• Aanwezigheid prioritaire risico's [N=22]	#	6%	14%
• Totaal aantal behandelde arbeidsrisico's [N=22]	#	7,71	7,67
• Totaal aantal later te behandelen arbeidsrisico's [N=22]	#	0	0
In sectoren met een arbocatalogus én een branchebrochure waarin prioritaire risico's zijn vastgesteld door de AI			
• Totaal aantal prioritaire arbeidsrisico's in de branche brochure [N=0]	#	#	#
• Totaal aantal prioritaire én behandelde arbeidsrisico's in de arbocatalogus [N=0]	#	#	#
• Totaal aantal prioritaire én aangekondigde arbeidsrisico's in de arbocatalogus [N=0]	#	#	#
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) gemiddelden. #: N < 10.			

Tabel 2.2b: Aanwezigheid van risico's in de arbocatalogus naar de aanwezigheid van deze risico's volgens individuele werkgevers. Bron WEA 2008-2010 en ACI bestand.

Minimaal één risico in arbocatalogus [n=2593]	Aanwezigheid risico volgens individuele werkgevers		
	Nee	Ja	Totaal
- Fysiek	82,0% ▲	77,9% ▼	79,5%
- Gevaarlijke stoffen	58,1%	66,0%	58,5%
- Fysisch	54,9% ▲▲	47,5% ▼▼	53,7%
- Psychosociaal	46,1% ▼▼▼	72,3% ▲▲▲	59,5%
- Gevaarlijk werk	56,9% ▼▼▼	66,9% ▲▲▲	58,5%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.			

Tabel 2.2c: Aanwezigheid van risico's in de arbocatalogus naar de aanwezigheid van deze risico's volgens minimaal 50% van de werkgevers in een sector. Resultaten zijn uitgesplitst naar de organisatie graad. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron WEA 2008-2010 en ACI bestand.

	Organisatie graad laag			Organisatie graad hoog			Totaal		
	Aanwezigheid risico volgens werkgevers			Aanwezigheid risico volgens werkgevers			Aanwezigheid risico volgens werkgevers		
	Nee	Ja	Totaal	Nee	Ja	Totaal	Nee	Ja	Totaal
Minimaal één risico in arbocatalogus									
[N=22]									
- Fysiek	#	#	#	93%	#	94%	90%	#	91%
- Gevaarlijke stoffen	#	--	#	40%	#	47%	35%	#	41%
- Fysisch	#	#	#	9%	#	18%	17%	40%	27%
- Psychosociaal	#	#	#	40%	#	47%	44%	#	45%
- Gevaarlijk werk	#	79%	71%	#	75%	64%	57%▼▼	93%▲▲	62%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) gemiddelden. #: N < 10.									

2.4 Stap van sectorniveau naar arbo-inzet (maatregelen) van bedrijven

Arbocatalogi worden op sectorniveau, en (meestal) niet op bedrijfsniveau opgesteld. Omdat het uiteindelijk wel de bedoeling is dat dit op bedrijfsniveau leidt tot het treffen van maatregelen wordt nu gekeken of deze stap van sector- naar bedrijfsniveau wordt gezet. De vraag die hierbij wordt beantwoord is:

- Treffen bedrijven in sectoren met een arbocatalogus meer maatregelen tegen arbeidsrisico's dan bedrijven in sectoren zonder arbocatalogus?

Aangezien de meeste arbocatalogi in 2009 en 2010 in werking getreden zijn is het niet te verwachten dat in 2010 al grote effecten van de arbocatalogi op de arbo-inzet van bedrijven zichtbaar zijn.

2.4.1 Beschrijving methode

- Op basis van het Arbocatalogus (ACI) bestand is een onderscheid gemaakt tussen sectoren met en sectoren zonder een arbocatalogus.
- Na koppeling van het ACI bestand aan de NEA/WEA zitten niet alle oorspronkelijke arbocatalogi nog in het gecombineerde bestand. Dit zijn arbocatalogi die dezelfde/dubbele of geen SBI-codes hadden (bijvoorbeeld voor duikers). Ook zijn er een aantal arbocatalogi die verdwijnen omdat de SBI code toevallig niet in het NEA of WEA bestand voorkomt. Voor koppeling van de ACI aan de WEA 2010 was het noodzakelijk om de sectorcodes in de ACI-bestanden om te zetten van SBI '93 naar SBI 2008. Daarbij is het door TNO ontwikkelde hercoderingsschema gebruikt³. Dit heeft enige ruis tot gevolg, waardoor de resultaten voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd.
- Vragen over getroffen maatregelen zijn dichotoom meegenomen:
 - NEA: Vindt u het nodig dat uw bedrijf of instelling (aanvullende) maatregelen neemt ten aanzien van 11 losse items, elk met antwoord categorieën (1) nee niet nodig speelt hier niet (2) niet nodig er zijn al voldoende maatregelen (3) wel nodig getroffen maatregelen zijn onvoldoende (4) wel nodig er zijn nog geen maatregelen.

³ Hooftman W, van Zwieten M en de Vroome E. Codering van sectoren: Handleiding hercodering SBI '93 naar SBI 2008. TNO 2011

- Gedichotomiseerd in ja, al dan niet voldoende, maatregelen genomen (antwoordmogelijkheden 2 en 3) versus nee/niet nodig (antwoordmogelijkheden 1 en 4). De analyses zijn ook uitgevoerd met een alternatieve indeling voor de getroffen maatregelen; ja, voldoende (antwoordmogelijkheid 2) versus nee, onvoldoende en niet nodig (antwoordmogelijkheden 1,3 en 4). Dit gaf geen andere resultaten.
- WEA: Welke nieuwe maatregelen heeft uw bedrijf in de afgelopen 2 jaar ingevoerd op het gebied van Arbo en verzuim? 13 opties met de keuze om wel of niet aan te kruisen.
 - Omdat het niet ondenkbaar is dat sectoren een arbocatalogus opstellen en maatregelen treffen omdat er veel blootstelling is is er een multivariate analyse uitgevoerd waarbij is gecorrigeerd voor de aanwezigheid van risico's.
 - NEA: Gecorrigeerd is voor: weekend werk, 's nachts werken, werken in ploegdienst, herhaalde bewegingen maken, kracht zetten, werken in ongemakkelijke houdingen, trillingen, lawaai, gevaarlijk werk, werken met waterige substanties, stoffen op de huid, werken met besmettelijke personen e.d., inademen van stoffen, in en extern ongewenst gedrag, taakeisen, tijdsdruk en autonomie. Variabelen die niet als dichotome variabele in het NEA 2005-2010 combibestand aanwezig waren zijn zijn dichotoom gemaakt zoals eerder voor de Arbobalans is gedaan.
 - WEA: Gecorrigeerd is voor: werkdruk, emotioneel zwaar werk, agressie en geweld, lichamelijke belasting, beeldschermwerk, langdurig in dezelfde (ongemakkelijke) houding werken, lawaai, knel-/plet-/snijgevaar, valgevaar, aanrijdgevaar, gevaarlijke stoffen, straling, onregelmatige werktijden, repeterend werk, andere arbeidsrisico's. Deze variabelen waren al dichotoom en zijn dus ook zo in de analyses meegenomen.
 - Omdat arbobeleid vaak afhankelijk lijkt te zijn van bedrijfsgrootte is er een tweede gecorrigeerde analyse uitgevoerd waarbij voor zowel aanwezigheid van risico's als bedrijfsgrootte is gecorrigeerd.
 - Er is crossectioneel geanalyseerd. Dat wil zeggen dat de aanwezigheid van een Arbocatalogus in 2010 wordt gerelateerd aan de aanwezigheid in 2010 van volgens werknemers getroffen maatregelen (NEA) dan wel nieuwe maatregelen die in de afgelopen 2 jaar volgens werkgevers genomen zijn (WEA).
 - Aangezien alle uitkomstvariabelen dichotoom zijn, is er in de multivariate analyse gebruik gemaakt van logistische regressieanalyses.

2.4.2 Resultaten NEA en ACI (Tabel 2.3)

- In tabel 2.3 staat in de kolom 'ongecorrigeerd' het percentage volgens werknemers genomen maatregelen beschreven in bedrijven in sectoren met een arbocatalogus en in bedrijven in sectoren zonder een arbocatalogus. Hieruit blijkt dat bedrijven in een sector met een arbocatalogus over het algemeen vaker maatregelen nemen. Alleen maatregelen tegen RSI worden minder vaak genomen.
- Omdat het niet ondenkbaar is dat zowel het opstellen van een arbocatalogus als het treffen van maatregelen wordt gedaan omdat er een hoge blootstelling is, wordt gecorrigeerd voor de aanwezigheid van arbeidsrisico's.
- Ook na correctie voor de aanwezigheid van risico's worden in bedrijven in sectoren met een arbocatalogus meer maatregelen genomen. Twee maatregelen vormen hierop nu een uitzondering, te weten maatregelen tegen werkdruk/ werkstress en maatregelen tegen RSI. Na correctie voor de aanwezigheid van risico's worden in bedrijven in sectoren met een

arbocatalogus niet meer of minder maatregelen getroffen tegen werkdruk/werkstress en RSI dan in bedrijven in sectoren zonder een arbocatalogus. Overigens moet hierbij worden opgemerkt dat veel arbocatalogi (nog) geen aandacht besteden aan psychosociale arbeidsbelasting.

- In de laatste kolom is naast een correctie voor de aanwezigheid van risico's ook gecorrigeerd voor de bedrijfsgrootte. Dit verandert het beeld niet, met uitzondering van de maatregelen tegen RSI, na correctie voor bedrijfsgrootte worden er weer meer maatregelen tegen RSI genomen als er geen arbocatalogus aanwezig is.

Tabel 2.3: Getroffen maatregelen volgens werknemers, naar de aanwezigheid van een arbocatalogus (Bron NEA 2010 en ACI)

	Ongecorrigeerd		Gecorrigeerd voor risico's		Gecorrigeerd voor risico's en bedrijfsgrootte	
	Arbocatalogus		Arbocatalogus		Arbocatalogus	
	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja
N:	8.104	15.378				
%:	35%	65%				
Maatregelen getroffen t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=23.477] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	67,8%▼	69,3%▲	ns	ns	ns	ns
Maatregelen getroffen t.a.v. emotioneel zwaar werk? [N=23.450] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	42,4%▼▼▼	53,0%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Maatregelen getroffen t.a.v. RSI? [N=23.071] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	56,1%▲▲▲	51,6%▼▼▼	ns	ns	▲▲	▼▼
Maatregelen getroffen t.a.v. lichamelijk zwaar werk? [N=23.433] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	41,8%▼▼▼	51,5%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Maatregelen getroffen t.a.v. geluid? [N=23.378] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	37,7%▼▼▼	42,2%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Maatregelen getroffen t.a.v. roken door collega's of klanten? [N=23.420] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	48,1%▼▼▼	51,2%▲▲▲	▼▼	▲▲	▼	▲

	Ongecorrigeerd		Gecorrigeerd voor risico's		Gecorrigeerd voor risico's en bedrijfsgrootte	
	Arbocatalogus		Arbocatalogus		Arbocatalogus	
	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja
N:	8.104	15.378				
%:	35%	65%				
Maatregelen getroffen t.a.v. intimidatie, agressie of geweld door klanten (of patiënten, leerlingen of passagiers)? [N=23.411] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	29,8% ▼▼▼	42,4% ▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Maatregelen getroffen t.a.v. intimidatie, agressie of geweld door leidinggevende(n) of collega's? [N=23.369] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	23,5% ▼▼▼	29,2% ▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Maatregelen getroffen t.a.v. gevaarlijke stoffen? [N=23.453] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	27,8% ▼▼▼	35,2% ▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼	▲▲
Maatregelen getroffen t.a.v. veiligheid, bedrijfsongevallen? [N=23.423] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	49,1% ▼▼▼	56,8% ▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼	▲▲
Maatregelen getroffen ten aanzien van virussen, bacteriën, schimmels? [N=23.379] [% maatregelen genomen (al dan niet voldoende)]	32,6% ▼▼▼	47,3% ▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼	▲▲
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. ns= niet significant						

2.4.3 Resultaten WEA en ACI (Tabel 2.4):

- In bedrijven in sectoren met een arbocatalogus zijn volgens werkgevers in de afgelopen twee jaar meer maatregelen genomen dan in bedrijven zonder arbocatalogus. Uitzondering hierop zijn de leefstijl maatregelen en 'andere maatregelen'.
- Dat bedrijven meer maatregelen treffen komt over het algemeen niet doordat de blootstelling aan risico's in deze bedrijven anders is. Ook na correctie voor risico's worden in bedrijven in sectoren met een arbocatalogus meer maatregelen getroffen. Uitzondering zijn de technische verbeteringen. Deze maatregelen worden in bedrijven in sectoren met een arbocatalogus wel vaker getroffen, maar dit wordt verklaard door verschillen in de aanwezigheid van arbeidsrisico's in bedrijven in sectoren met en zonder een arbocatalogus.

Bedrijven in sectoren met een arbocatalogus en meer technische maatregelen kennen gemiddeld een hogere blootstelling aan arbeidsrisico's.

- Het treffen van maatregelen lijkt wel sterk afhankelijk van de bedrijfsgrootte. Voor de meeste maatregelen valt het verschil tussen bedrijven in sectoren met en zonder arbocatalogus weg als ook wordt gecorrigeerd voor bedrijfsgrootte. Alleen de maatregelen die op verzuim zijn gericht en de werkaanpassingen zijn dan nog steeds gerelateerd aan het wel of niet hebben van een arbocatalogus.

Tabel 2.4: Getroffen maatregelen volgens werkgevers naar de aanwezigheid van een Arbocatalogus (Bron: WEA 2010).

	Ongecorrigeerd		Gecorrigeerd voor risico's		Gecorrigeerd voor risico's en bedrijfsgrootte	
	Arbocatalogus		Arbocatalogus		Arbocatalogus	
	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja
N:	2.925	2.593				
%:	53%	47%				
Organisatorische verbeteringen (bijvoorbeeld aanstelling preventiemedewerker) [N=5.518] [% maatregelen genomen]	16,4%▼▼▼	21,9%▲▲▲	▼▼	▲▲	ns	ns
Technische verbeteringen (bijvoorbeeld afscherming van machineonderdelen) [N=5.518] [% maatregelen genomen]	16,1%▼▼▼	21,5%▲▲▲	ns	ns	ns	ns
Persoonlijke beschermingsmiddelen (bijvoorbeeld een helm of handschoenen) [N=5.518] [% maatregelen genomen]	18,8%▼▼▼	27,1%▲▲▲	▼▼	▲▲	ns	ns
Onderzoek naar arbeidsrisico's en klachten [N=5.518] [% maatregelen genomen]	11,6%▼▼▼	15,8%▲▲▲	▼	▲	ns	ns
Bevorderen van een gezonde leefstijl (bijvoorbeeld bedrijfsfitness) [N=5.518] [% maatregelen genomen]	9,5%	9,4%	ns	ns	ns	ns
Algemeen/ integraal beleid voor veilig en gezond werken [N=5.518] [% maatregelen genomen]	12,3%▼▼▼	17,0%▲▲▲	▼▼	▲▲	ns	ns
Prikkels om verzuim te voorkomen of terug te dringen [N=5.518] [% maatregelen genomen]	14,2%▼▼▼	19,4%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼	▲
Begeleiding bij verzuim en re-integratie (bijvoorbeeld aanstelling verzuimcoördinator) [N=5.518] [% maatregelen genomen]	15,5%▼▼▼	22,3%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼	▲

	Ongecorrigeerd		Gecorrigeerd voor risico's		Gecorrigeerd voor risico's en bedrijfsgrootte	
	Arbocatalogus		Arbocatalogus		Arbocatalogus	
	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja
N:	2.925	2.593				
%:	53%	47%				
genomen]						
Voorlichting, training en deskundigheidsbevordering [N=5.518] [% maatregelen genomen]	11,0%▼▼▼	16,8%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	ns	ns
Aanpassingen in het werk (bijvoorbeeld in functies of roosters) [N=5.518] [% maatregelen genomen]	15,3%▼▼▼	21,5%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Andere maatregelen [N=5.518] [% maatregelen genomen]	6,7%	7,8%	▼▼	▲▲	▼	▲
Geen maatregelen [N=5.518] [% maatregelen genomen]	36,0%▲▲▲	24,9%▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲	▼▼
Weet niet [N=5.518] [% maatregelen genomen]	4,4%▲▲▲	2,6%▼▼▼	▼▼	▲▲	▼▼	▲▲
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. ns= niet significant						

2.5 De stap van arbo-inzet van bedrijven naar effecten op de werkvloer

De derde vraag betreft de vraag of de aanwezigheid van arbocatalogi, en het treffen van maatregelen ook tot een afname van negatieve effecten heeft geleid. De meeste arbocatalogi zijn in 2009 en 2010 in werking getreden. Het is dan ook niet te verwachten dat in 2010 al grote effecten van de arbocatalogi op de werkvloer zichtbaar zijn. We onderzoeken daarom alleen het effect van een hogere arbo-inzet op de werkvloer. De vraag die hierbij wordt beantwoord luidt:

- Hangt een hoge arbo-inzet in 2010 samen met minder negatieve en meer positieve effecten op de werkvloer in dat zelfde jaar?

2.5.1 Beschrijving methode

- Er is uitgegaan van crosssectionele data (NEA en WEA 2010)
- Op basis van de NEA en WEA vragen over de maatregelen zoals deze volgens werkgevers (WEA) dan wel werknemers (NEA) zijn getroffen, is een indeling gemaakt in bedrijven met een hoge (meer dan de mediaan) en lage (minder dan de mediaan) arbo-inzet. Dit is apart gedaan voor de NEA en de WEA.
- Omdat de aanwezigheid van een preventiemedewerker of bedrijfsarts als effect, maar ook als arbo-inzet gezien kan worden is een tweede analyse uitgevoerd op de NEA waarbij deze variabelen niet als afhankelijke variabele zijn meegenomen, maar zijn gebruikt om de indeling naar hoge/lage arbo-inzet te maken.

- Omdat ook hier meespeelt dat een hoge blootstelling aan risico's samenhangt met zowel de inzet al de effectmaten wordt ook hier gecorrigeerd voor de blootstelling aan arbeidsrisico's.
 - NEA: Gecorrigeerd is voor: weekend werk, 's nachts werken, werken in ploegendienst, herhaalde bewegingen maken, kracht zetten, werken in ongemakkelijke houdingen, trillingen, lawaai, gevaarlijk werk, werken met waterige substanties, stoffen op de huid, werken met besmettelijke personen e.d., inademen van stoffen, in en extern ongewenst gedrag, taakeisen, tijdsdruk en autonomie. Al deze variabelen zijn dichotoom gemaakt zoals dat eerder in de Arbobalans is gedaan of zoals het in het NEA 2005-2010 combinatiebestand is gedaan.
 - WEA: Gecorrigeerd is voor: werkdruk, emotioneel zwaar werk, agressie en geweld, lichamelijke belasting, beeldschermwerk, langdurig in dezelfde (ongemakkelijke) houding werken, lawaai, knel-/plet-/snijgevaar, valgevaar, aanrijdgevaar, gevaarlijke stoffen, straling, onregelmatige werktijden, repeterend werk, andere arbeidsrisico's. Deze variabelen waren al dichotoom en zijn dus ook zo in de analyses meegenomen.
- Omdat arbobeleid vaak afhankelijk lijkt te zijn van bedrijfsgrootte is een tweede gecorrigeerde analyse uitgevoerd waarbij zowel voor risico's als voor bedrijfsgrootte is gecorrigeerd.
- Categoriele uitkomstvariabelen zijn dichotoom gemaakt, continue variabelen zijn zo gelaten. Voor de continue variabelen is in de multivariate analyses dus een gewone regressieanalyse uitgevoerd. Voor de dichotome variabelen een logistische regressie.

2.5.2 Resultaten NEA (Tabel 2.5a en 2.5b)

- Een volgens werknemers hogere arbo-inzet (meer maatregelen genomen dan de mediaan) in een bedrijf hangt niet consistent samen met minder negatieve effecten. In bedrijven met een hoge arbo-inzet is het verzuim hoger en vaker werkgerelateerd. Daarnaast geven de werknemers in deze bedrijven aan minder goed te functioneren en minder vaak te willen en kunnen doorwerken. Wel geven werknemers in bedrijven met een hoge arbo-inzet vaker aan een bedrijfsarts of preventiemedewerker te kunnen raadplegen en weten zij ook vaker waarvoor zij daar terecht kunnen.
- De gevonden verschillen worden met name veroorzaakt door blootstellingsverschillen. In bedrijven met een hoge arbo-inzet is de blootstelling aan risicofactoren gemiddeld hoger. Maar ook de uitkomstmaten hangen sterk samen met de aanwezigheid van risico's. Na correctie voor de aanwezige risico's is er geen verschil meer in ziekteverzuim, werkgerelateerdheid van het verzuim en willen en kunnen doorwerken tussen bedrijven met een hoge en lage arbo-inzet. Het oordeel over het eigen functioneren blijft wel lager. Na correctie voor de aanwezigheid van risico's hangt een hogere arbo-inzet in een bedrijf ook nog samen met de mogelijkheid om een preventiemedewerker of bedrijfsarts te raadplegen. Ook hangt een hogere arbo-inzet, na correctie voor de aanwezige risico's samen met meer arbeids- en werktevredenheid.
- Als ook wordt gecorrigeerd voor bedrijfsgrootte verandert bovengenoemd beeld niet.
- Ook als een alternatieve maat voor arbo-inzet wordt gebruikt (som van maatregelen genomen en toegang tot preventiemedewerker of bedrijfsarts hoger dan de mediaan; tabel 2.5b) hangt een hogere arbo-inzet volgens werknemers niet consistent samen met minder negatieve effecten. Het verzuim

is hoger en vaker werkgerelateerd in bedrijven met een hoge arbo-inzet. Terwijl de werknemers minder goed functioneren. Er is geen significant verschil meer ten aanzien van willen en kunnen doorwerken. Wel zijn werknemers in bedrijven met een hoge arbo-inzet vaker tevreden met de arbeidsomstandigheden en hun werk in het algemeen. Ten slotte weten zij ook vaker waarvoor zij bij de preventiemedewerker (indien aanwezig) terecht kunnen.

- Na correctie voor de aanwezige risico's is er geen verschil meer in de werkgerelateerdheid van het ziekteverzuim, maar kunnen werknemers in een bedrijf met een hoge arbo inzet vaker doorwerken dan in een bedrijf met een lage arbo inzet.
- Als ook wordt gecorrigeerd voor bedrijfsgrootte verandert dit beeld nauwelijks. Alleen de werkgerelateerdheid van het verzuim is na deze correctie weer significant.

Tabel 2.5a: Samenhang tussen arbo-inzet volgens werknemers en gewenste effecten (Bron: NEA 2010).

	Ongecorrigeerd		Gecorrigeerd voor risico's		Gecorrigeerd voor risico's en bedrijfsgrootte	
	Arbo-inzet		Arbo-inzet		Arbo-inzet	
	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan
N:	11.647	10.548				
%:	52%	48%				
Individueel ziekteverzuimpercentage (deeltijdgecorrigeerd) [N=21.960]	3,81▼▼▼	4,46▲▲▲	ns	ns	ns	ns
In-role performance / functioneren (schaal: 1=minimaal - 5=optimaal; 3 items) [N=22.076]	4,52▲▲▲	4,48▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼
Arbo-tevredenheid [N=22.186] [% tevreden-zeer tevreden]	78,0%	77,9%	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲ ⁴
Werktevredenheid [N=22.082] [% tevreden-zeer tevreden]	78,9%	79,5%	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Werkgerelateerdheid van het laatste verzuimgeval [N=18.362] [% (gedeeltelijk) werkgerelateerd]	20,0%▼▼▼	23,9%▲▲▲	ns	ns	ns	ns
Willen doorwerken tot 65 ^e jaar [N=22.183] [% ja]	45,1%▲	43,4%▼	ns	ns	ns	ns
In staat zijn om door te werken tot 65 ^e jaar [N=22.137] [% ja]	48,4%▲▲▲	43,2%▼▼▼	ns	ns	ns	ns
Preventie medewerker raadplegen [N=22.149] [% kan raadplegen]	38,7%▼▼▼	56,7%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Weet u waarvoor u bij de preventiemedewerker terecht kunt? [N=10.379] [% ja]	74,4%▼▼▼	79,1%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Kunt u een bedrijfsarts raadplegen? [N=22.189] [% kan raadplegen]	55,1%▼▼▼	73,3%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. ns= niet significant

⁴ Multivariaat gaat de odds ratio (OR) van 1,0 naar 1,3. dit komt doordat zowel arbo tevredenheid als arbo inzet sterk samenhangen met de aanwezigheid van risico's, maar wel in omgekeerde richting.

Tabel 2.5b: Samenhang tussen arbo-inzet (incl. toegang tot bedrijfsarts en aanwezigheid preventiemedewerker) volgens werknemers en gewenste effecten (Bron: NEA 2010).

	Ongecorrigeerd		Gecorrigeerd Voor risico's		Gecorrigeerd voor risico's en bedrijfsgrootte	
	Arbo-inzet		Arbo-inzet		Arbo-inzet	
	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan
N:	13.861	8.202				
%:	63%	37%				
Individueel ziekteverzuimpercentage (deeltijdgecorrigeerd) [N=21.960]	3,79▼▼▼	4,66▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼	▲
In-role performance / functioneren (schaal: 1=minimaal - 5=optimaal; 3 items) [N=22.076]	4,51▲▲▲	4,48▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲	▼
Arbo-tevredenheid [N=22.186] [% tevreden- zeer tevreden]	77,0%▼▼▼	79,7%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Werktevredenheid [N=22.082] [% tevreden- zeer tevreden]	78,4%▼▼▼	80,7%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Werkgerelateerdheid van het laatste verzuimgeval [N=18.362] [% (gedeeltelijk) werkgerelateerd]	20,7%▼▼▼	23,8%▲▲▲	ns	ns	▼	▲
Willen doorwerken tot 65 ^e jaar [N=22.183] [% ja]	44,6%	44,0%	ns	ns	ns	ns
In staat zijn om door te werken tot 65 ^e jaar [N=22.137] [% ja]	46,3%	45,4%	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Weet u waarvoor u bij de preventiemedewerker terecht kunt? [N=10.379] [% ja]	74,0%▼▼▼	79,5%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. ns= niet significant						

2.5.3 Resultaten WEA (tabel 2.6):

- Een volgens werkgevers hogere arbo-inzet (meer maatregelen genomen dan de mediaan) in een bedrijf hangt niet consistent samen met minder negatieve effecten. Hoewel de arbeidsproductiviteit en de omzet in bedrijven met een hoge arbo-inzet meer dan gemiddeld is gestegen is het ziekteverzuim ook hoger dan gemiddeld. De stijging van de winst en de omzet ten opzichte van concurrenten verschilt niet tussen bedrijven met een hoge en lage arbo-inzet.

- Verschillen in verzuim, productiviteit en omzet komen over het algemeen niet doordat de blootstelling in deze bedrijven hoger is. Na correctie voor arbeidsrisico's is alleen de omzet ten opzichte van concurrenten niet meer significant verschillend tussen bedrijven met en bedrijven zonder een hoge arbo-inzet.
- Als wordt gecorrigeerd voor bedrijfsgrootte veranderen de resultaten niet.

Tabel 2.6: Samenhang tussen gewenste effecten en een hoge arbo-inzet volgens werkgevers (Bron: WEA 2010)

	Ongecorrigeerd		Gecorrigeerd Voor risico's		Gecorrigeerd voor risico's en bedrijfsgrootte	
	Arbo-inzet		Arbo-inzet		Arbo-inzet	
	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan	Minder dan mediaan	Meer dan mediaan
N:	2.965	2.540				
%:	54%	46%				
Wat was binnen uw bedrijf het ziekteverzuim in 2009, excl. zwangerschap- en bevallingsverlof? [N=3.706]	1,43▼▼▼	3,18▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
arbeidsproductiviteit in de afgelopen 2 jaar [N=5.505] [% (sterk) toegenomen]	33,8%▼▼▼	46,8%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
omzet in de afgelopen 2 jaar [N=5.492] [% (sterk) toegenomen]	34,9%▼▼▼	40,0%▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲	▼▼▼	▲▲▲
winst in de afgelopen 2 jaar [N=5.478] [% (sterk) toegenomen]	32,1%	34,2%	ns	ns	ns	ns
omzet ten opzichte van concurrenten [N=5.499] [% (ruim) boven gemiddeld]	45,7%▼	49,2%▲	ns	ns	ns	ns
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. ns= niet significant						

3 Aanvullende analyses evaluatie Arbowet

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) moet vóór 1 januari 2012 aan het parlement verslag uitbrengen over de evaluatie van (1) de per 1 januari 2007 gewijzigde Arbeidsomstandighedenwet, (2) de wetswijziging arbodienstverlening en (3) de evaluatie in het kader van de beleidsdoorlichting van beleidsartikel 44 uit de begroting van SZW.

Deze beleidsevaluatie zal mede door het uitzetten van een aantal deelonderzoeken gestalte krijgen. TNO heeft in het kader hiervan secundaire analyses uitgevoerd op monitor bestanden⁵.

Naar aanleiding van deze secundaire analyses zijn bij het ministerie enkele aanvullende vragen gerezen. Dit rapport betreft de beantwoording van deze aanvullende vragen. Deze analyses zijn uitgevoerd in het kader van het Maatschappelijk Programma Arbeidsomstandigheden (MAPA).

3.1 Methode

3.1.1 Geanalyseerde bestanden

De volgende bestanden waren beschikbaar voor analyse, of zijn op basis van beschikbare bestanden gemaakt.

WEA	De Werkgevers Enquête Arbeid, 2008 en 2010, uitgevoerd door TNO, met jaarlijks ruim 5000 responderende bedrijven.
WEA-sector	Om informatie over sector niveau te krijgen is de WEA geaggregeerd naar sector niveau. Hierbij wordt alleen gerapporteerd over sectoren waarvan minimaal 10 WEA respondenten informatie over de sector hebben gegeven. Bij het aggregeren van de WEA naar sector niveau was het nodig om de SBI codering voor het jaar 2008 om te zetten in van SBI'93 naar SBI 2009. Daarbij is het door TNO ontwikkelde hercoderingsschema ⁶ gebruikt. Hierdoor ontstaat enige ruis, waardoor de resultaten voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd.
NEA	De Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, 2005 t/m 2010, uitgevoerd door TNO i.s.m. het CBS, met elk jaar meer dan 22.000 responderende werknemers.
NEA-sector	Om informatie over sector niveau te krijgen is de NEA geaggregeerd naar sector niveau. Hierbij wordt alleen gerapporteerd over sectoren waarvan minimaal 10 NEA respondenten informatie over de sector hebben gegeven.
NEA-WEA sector	De op sector niveau geaggregeerde NEA-sector en WEA-sector bestanden zijn samengevoegd tot één NEA-WEA bestand op sector niveau. Omdat de sector codering in het WEA-sector bestand volgens SBI 2008 is gedaan is de NEA sector informatie ook naar SBI 2008 niveau hergecodeerd. Hierbij moet dus de nodige voorzichtigheid bij de interpretatie van de bestanden in acht worden genomen.
AIB	De monitor Arbo in Bedrijf, 2004 t/m 2010, uitgevoerd door de Arbeidsinspectie met bezoek

⁵ Hooftman W, van Zwieten M en Venema A. Evaluatie Arbowet: Secundaire analyse monitor bestanden. Vertrouwelijk rapport. TNO, 2011.

⁶ Hooftman W, van Zwieten M en de Vroome E. Codering van sectoren: Handleiding hercodering SBI '93 naar SBI 2008. TNO 2011.

	aan bedrijven en bevraging van werkgever/contactpersoon, met de laatste jaren bijna 3000 responderende bedrijven per jaar.
ACI	Voor het Arbocatalogus bestand inventariseerde TNO in 2010 arbocatalogi naar de stand op 1 oktober 2010, en beschreef deze naar kenmerken als aantal en aard van de behandelde risico's, en SBI-code waarvoor deze arbocatalogi gelden. Alle NEA en WEA bestanden zijn met deze informatie over arbocatalogi verrijkt.

3.1.2 Gehanteerde definities

Aangezien de informatie in de NEA en WEA op werknemers- danwel werkgeversniveau is, en in het rapport vaak op sectorniveau wordt gekeken, is er een aantal aannames gemaakt. Hieronder staan de definities die gebruikt zijn:

Meegenomen SBI sectoren

In totaal zijn er ruim 1200 verschillende SBI(sub)sectoren. Aangezien de NEA en de WEA vragenlijstonderzoek zijn en geen registraties, zijn de sectoren niet allemaal in de NEA en/of WEA vertegenwoordigd. Ongeveer twee derde hiervan is vertegenwoordigd in de NEA en/of WEA. De NEA omvat de meeste (sub)sectoren: 621. Om de betrouwbaarheid van de resultaten te verhogen zijn alleen gegevens gebruikt van sectoren waarvan de geaggregeerde sector informatie gebaseerd is op minimaal 10 respondenten. Dit zijn 137 sectoren.

Organisatiegraad

De organisatiegraad in een sector is hoog als de aansluiting van werknemers/werkgevers bij de vakbond/branche organisatie hoger is dan de mediaan.

Blootstelling aan arbeidsrisico's

Aangenomen wordt dat een arbeidsrisicocategorie binnen een sector aanwezig is als minimaal de helft van de werknemers blootstelling aan minimaal één risico uit een risicocategorie rapporteert (bijvoorbeeld tillen bij fysieke belasting).

Opname risico in arbocatalogus

Aangenomen wordt dat een risico is opgenomen in de arbocatalogus als minimaal één risico uit de betreffende risicocategorie is opgenomen. Dit kan leiden tot enige vertekening omdat de match plaatsvindt op het niveau van de risico categorieën en niet op het niveau van de individuele risico's.

Jonge/oude bedrijven

Op basis van de WEA is een onderscheid gemaakt tussen jonge/oude bedrijven. Oude bedrijven zijn bedrijven die meer dan twee jaar voor afname van de WEA zijn opgericht en jonge bedrijven zijn bedrijven die tot twee jaar voor afname van de WEA zijn opgericht. Bij de WEA 2008 gaat het bij jonge bedrijven dan om bedrijven die zijn opgericht in 2006, 2007 of 2008, terwijl het bij de WEA 2010 gaat om bedrijven die zijn opgericht in 2008, 2009 of 2010.

3.2 Puntjes op de i van de secundaire analyse

De secundaire analyses geven een beeld van hoe door werkgevers respectievelijk werknemers in de enquête gemelde risico's 'landen' in de arbocatalogi, en hoe die

zich verhouden tot de AI-branchebrochures. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen sectoren met een (volgens werknemers óf werkgevers) hoge of lage organisatiegraad. Naar aanleiding hiervan worden twee aanvullende vragen gesteld:

1. Hoe is dit beeld ten aanzien van door de Arbeidsinspectie waargenomen risico's?
2. In hoeverre komen sectoren met een hoge werknemersorganisatiegraad (NEA) overeen met een hoge werkgeversorganisatiegraad (WEA)? In welke sectoren is er geen overeenkomst? Geeft dat aanleiding tot nieuwe inzichten?

3.2.1 *Methode*

Vraag 1

- Om de relatie met de door de arbeidsinspectie waargenomen risico's te onderzoeken moet het AIB bestand worden gekoppeld aan het ACI bestand.

Vraag 2

- Om de overeenkomst tussen de organisatiegraad tussen werknemers en werkgevers te bepalen is er gebruik gemaakt van het NEA-WEA sector bestand
- Om de betrouwbaarheid van de resultaten te verhogen zijn alleen gegevens gebruikt van sectoren waarvan de geaggregeerde sector informatie gebaseerd is op minimaal 10 respondenten.
- Uit de secundaire analyses was al duidelijk dat de aantallen sectoren waarvoor de organisatiegraad bekend is én die voldoen aan het criterium van minimaal 10 respondenten beperkt is. Daarom is voor de WEA naast de organisatiegraad in 2008 ook de organisatiegraad in 2010 meegenomen. Indien van een sector in beide jaren de organisatiegraad bekend was is de organisatiegraad in het meest recente jaar aangehouden. De mediane organisatiegraad voor werkgevers in 2008 én 2010 was 42%. Dit is als afkappunt gebruikt.
- Het was niet mogelijk ook het aantal NEA sectoren uit te breiden door ook het jaar 2007 in de analyse mee te nemen, aangezien de variabele waarop de bestanden geaggregeerd worden voor dat jaar niet beschikbaar was.

3.2.2 *Resultaten*

Vraag 1

- Om privacy redenen is de bij het AIB bestand bijgeleverde sectorcode op minder gedetailleerd niveau dan de in de NEA/WEA/ACI gebruikte indeling. Koppelen kan dus (bewust) alleen op dit lagere niveau. Aangezien dit resultaten oplevert die niet vergelijkbaar zijn met die van de eerder gemaakte analyses is besloten dit niet uit te voeren.

Vraag 2 (tabel 3.1 en bijlage 1)

- Er zijn 137 sectoren met minimaal 10 NEA en minimaal 10 WEA respondenten waarvan zowel de organisatiegraad van de werknemers (in 2009) als die van de werkgevers (in 2008 óf 2010) bekend is. Bij 83 van de 137 deze sectoren is overeenstemming tussen de organisatiegraad van werknemers en werkgevers. Bij 31 van deze sectoren is de organisatiegraad van zowel werknemers als werkgevers hoog. Bijlage 1 geeft een overzicht van de organisatiegraad per sector. In sectoren waar de organisatiegraad van werkgevers én werknemers hoog is geven werkgevers significant vaker aan dat er een RI&E is en is volgens alle partijen significant vaker een Arbocatalogus aanwezig.

- Het kunnen raadplegen van een preventiemedewerker komt alleen significant vaker voor in sectoren waar de werknemers wel een hoge organisatiegraad hebben maar de werkgevers niet.
- Er zijn geen significante verschillen tussen sectoren met een hoge organisatiegraad van werknemers én werkgevers en sectoren met een lage organisatiegraad van werknemers én werkgevers in de aanwezigheid van een branche brochure of de aantallen in de arbocatalogus behandelde risico's. De tendens lijkt echter te zijn dat als zowel werknemers als werkgevers een hoge organisatiegraad hebben er meer risico's behandeld worden of op een later tijdstip behandeld zullen worden.

Tabel 3.1: Sectorgewijze vergelijking van diverse kenmerken van de arbocatalogus en de aanwezigheid van een preventiemedewerker naar de organisatiegraad van werknemers(WN) en werkgevers (WG). Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron WEA 2008 en 2010, NEA 2009-2010 en ACI bestand.

	Gemiddelde aansluiting van werknemers bij de vakbond (WN) en werkgevers (WG) bij de branche organisatie				Totaal
	· WG hoog · WN hoog	· WG hoog · WN laag	· WG laag · WN hoog	· WG laag · WN laag	
N:	31	30	24	52	137
%:	23%	22%	18%	38%	
Algemeen					
Kunnen raadplegen van preventie medewerkers volgens werknemers [N=137]	40%	37%	48%▲▲▲	33%	37%
Aanwezigheid RI&E volgens werkgevers [N=134]	74%▲▲▲	54%	56%	39%▼▼▼	54%
Aanwezigheid arbocatalogus volgens werknemers [N=137]	39%▲▲▲	30%	32%	24%▼▼▼	30%
Aanwezigheid arbocatalogus volgens werkgevers [N=134]	25%▲▲▲	14%	12%	4%▼▼▼	14%
Aanwezigheid arbocatalogus volgens ACI bestand [N=137]	58%▲	40%	50%	19%▼▼▼	40%
In sectoren met een arbocatalogus					
Aanwezigheid branche brochure [N=56]	32%	25%	42%	20%	25%
Totaal aantal behandelde arbeidsrisico's [N=55]	9,37	8,24	7,09	7,90	8,24
Totaal aantal later te behandelen arbeidsrisico's [N=56]	0,84	0,75	0,50	0,40	0,75
In sectoren met een arbocatalogus en een branchebrochure waarin prioritaire risico's zijn vastgesteld door de AI					
Totaal aantal prioritaire arbeidsrisico's' [N=14]	#	4,07	#	#	4,07
Totaal aantal prioritaire én behandelde arbeidsrisico's [N=14]	#	2,00	#	#	2,00
Totaal aantal prioritaire én aangekondigde arbeidsrisico's [N=14]	#	0,21	#	#	0,21
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05, ▲▲: p<0,01, ▲▲▲: p<0,001 (en ▼): significant hoge (lage) gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. #: N < 10.					

3.3 Perspectieven voor de aanpak door sociale partners

De secundaire analyse laat zien dat er vaker arbocatalogi tot stand komen in sectoren met een hoge organisatiegraad. De bekendheid met het bestaan van arbocatalogi lijkt, zeker bij werkgevers, achter te lopen. Ook lijken de arbocatalogi vaak, maar niet altijd, de risico's te behandelen die door de werknemers als risico worden aangegeven. Vragen die naar aanleiding hiervan worden gesteld zijn:

1. In welke sectoren blijft de bekendheid met bestaan van de arbocatalogus bij werkgevers en werknemers achter, wat is de achtergrond van deze sectoren?
2. Wat zijn de achtergronden van sectoren met een hoge organisatiegraad, waar toch geen catalogus tot stand komt?
3. Wat zijn de achtergronden van sectoren met een lage organisatiegraad, waar wel een catalogus tot stand komt?
4. Wat zijn de achtergronden van situaties waarin catalogi niet of maar beperkt de veel voorkomende risico's behandelen?

3.3.1 *Methode*

- Er is gebruik gemaakt van de NEA-sector en WEA-sector bestanden.
- Aangenomen wordt dat er volgens werknemers/werkgevers een arbocatalogus is als 50% of meer van de werknemers/werkgevers aangeeft dat er een arbocatalogus is.
- Om te kijken of de aanwezigheid van een arbocatalogus verschilt tussen beroepen is onderscheid gemaakt tussen werknemers in beroepen met blauwe-boordenwerk (bijvoorbeeld schilders, bouwvakkers); witte-boordenwerk (bijvoorbeeld secretaresses, vakspecialisten) en contactueel werk (bijvoorbeeld gezondheidszorg- en onderwijsberoepen).
- Er is prospectief geanalyseerd. Dat wil zeggen dat de organisatiegraad van werknemers/werkgevers in 2008/2009 is gerelateerd aan gegevens over de arbocatalogus in 2010.

3.3.2 *Resultaten*⁷

Vraag 1 (tabel 3.2a en b en bijlage 2)

- In 84 van de 269 bekeken sectoren (31%) zei meer dan de helft van de werknemers niet bekend te zijn met een arbocatalogus, terwijl die er volgens het ACI bestand wel was.
- Deze sectoren kenmerken zich door een hoge organisatiegraad, een meer dan gemiddelde aanwezigheid van gevaarlijke stoffen als arbeidsrisico, veel contactueel werk en veel bedrijven met meer dan 100 werknemers.
- Bij 21 van de 94 sectoren (23 %) zei meer dan de helft van de werkgevers dat er geen arbocatalogus was terwijl die er volgens het ACI bestand wel was.
- Deze sectoren kenmerken zich door een hoge organisatiegraad, meer dan gemiddelde aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en meer non-profit bedrijven.

⁷ Aangezien de 269 in de analyse meegenomen sectoren slechts een selectie van alle sectoren vormen wordt er bij de resultaten wel gemeld bij hoeveel sectoren er geen overeenstemming is tussen het werknemers/werkgevers perspectief en de aanwezigheid van een arbocatalogus, maar worden de sectoren niet bij name genoemd. Er zullen namelijk veel meer sectoren zijn waar dit speelt en de indruk moet niet gewekt worden dat uitsluitend deze sectoren met de problematiek kampen.

Vraag 2 (tabel 3.3a en b)

- Er zijn 70 sectoren (26%) waar de organisatiegraad van werknemers hoog is, maar waar er geen arbocatalogus is.
- Deze sectoren kenmerken zich door: veel blauwe-boordenwerk, een hoge gemiddelde leeftijd, weinig grote (>100 werknemers) bedrijven en veel mannen. De blootstelling aan fysieke risico's is in deze sectoren hoger dan gemiddeld.
- Er zijn 33 sectoren (37%) waar de organisatiegraad van de werkgevers hoog is, maar waar geen arbocatalogus is; deze sectoren wijken op geen enkel punt significant af van het gemiddelde.

Vraag 3 (tabel 3.3a en b)

- Er zijn 33 sectoren (12%) waar de organisatiegraad van werknemers laag is, maar waar er wel een arbocatalogus is.
- Deze sectoren kenmerken zich door: weinig vaste contracten, lage gemiddelde leeftijd, veel laagopgeleide werknemers en veel grote bedrijven.
- Er zijn minder dan 10 sectoren met een lage organisatiegraad van werkgevers waar wel een arbocatalogus is. Hier vallen verder geen uitspraken over te doen.

Vraag 4 (tabel 3.4a en b)

- In 50% (gevaarlijk werk) tot 70% (fysieke belasting) procent van de sectoren is er een match tussen het risico volgens werknemers en de opname in de arbocatalogus.
- Opvallend is dat bij gevaarlijk werk het risico vaker in de arbocatalogus staat dan dat werknemers het als risico zien. Bij PSA gebeurt het omgekeerde. Hier zien werknemers dit vaker als een risico terwijl het niet in de arbocatalogus staat.
- Op risico specifieke match zijn er wel verschillen ten aanzien van persoons- en werkkenmerken, maar daar zit geen systematiek in. Met name bij PSA lijken er verschillen tussen sectoren met en zonder match. Sectoren in die een goede match hebben ten aanzien van de PSA risico's kenmerken zich door dat dit vaker om contactuele beroepen gaat, werknemers in deze sectoren minder vaak een vast contract hebben, minder vaak laagopgeleid zijn en vaker vrouw zijn.
- Voor een overall match zijn er geen significante verschillen ten aanzien van persoons- en werkkenmerken tussen sectoren met een slechte/matige/goede match.
- Aangezien er slechts van 22 WEA sectoren informatie over de arbocatalogus bekend is was het niet mogelijk de analyses ook vanuit het werkgevers perspectief te analyseren.

Tabel 3.2a: overeenkomst tussen de aanwezigheid van een arbocatalogus volgens werknemers en volgens het ACI bestand naar kenmerken van de werknemers, en de aanwezigheid van risico's. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron: NEA 2009-2010 en ACI bestand.

	match tussen werknemers en ACI mbt arbocatalogus				
	Totaal	· AC volgens >=50% van de werknemers en volgens ACI	· geen AC volgens >=50% van de werknemers en niet volgens ACI	· AC volgens >=50% van de werknemers en niet volgens ACI	· geen AC volgens >=50% van de werknemers wel volgens ACI
N:	269	14	134	35	84
%:		5,2%	50%	13%	31%
gemiddelde aansluiting van werknemers bij vakbond in 2009 [N=269]					
· laag (<20%)	49,8%	0% ▼▼▼	71,6% ▲▲▲	13,9% ▼▼▼	39,3% ▼
· hoog (>20%)	50,2%	100% ▲▲▲	28,4% ▼▼▼	86,1% ▲▲▲	60,7% ▲
vakbondlidmaatschap in 2009 [N=269] [M]	23%	36% ▲▲	17% ▼▼▼	35% ▲▲▲	24%
aanwezigheid fysieke risico's volgens werknemers [N=268] [M]	83%	100%	80%	78%	87%
aanwezigheid gevaarlijke stoffen volgens werknemers [N=268] [M]	48%	71%	31% ▼▼▼	69% ▲▲	62% ▲▲
aanwezigheid psychosociale risico's volgens werknemers [N=268] [M]	91%	79%	90%	92%	95%
aanwezigheid fysieke risico's volgens werknemers [N=268] [M]	30%	64% ▲▲	17% ▼▼▼	61% ▲▲▲	31%
aanwezigheid gevaarlijk werk volgens werknemers [N=268] [M]	11%	21%	5% ▼▼	19%	14%
Blauwe boorden werk [N=269] [M]	28%	44% ▲	18% ▼▼▼	52% ▲▲▲	32%
Witte boorden werk [N=269] [M]	35%	40%	41% ▲▲▲	33%	27% ▼▼▼
Contactueel werk [N=269] [M]	36%	17% ▼▼	41% ▲▲	15% ▼▼▼	42% ▲
Vaste contracten [N=269] [M]	82%	93% ▲▲	81%	86%	81%
Leeftijd [N=269] [M]	40,3	43,2 ▲▲	39,6 ▼▼	42,2 ▲▲	40,1
Hoog opgeleide werknemers [N=269] [M]	29%	24%	31% ▲	23%	27%
Middelbaar opgeleide werknemers [N=269] [M]	45%	49%	44%	46%	43%
Laag opgeleide werknemers [N=269] [M]	27%	27%	24% ▼▼	31%	30%
Grote bedrijven (>100 werknemers) [N=268] [M]	63%	35% ▼▼▼	69% ▲▲▲	37% ▼▼▼	68% ▲
mannen [N=269] [M]	61%	83% ▲▲▲	56% ▼▼▼	79% ▲▲▲	57%
Vrouwen [N=269] [M]	39%	17% ▼▼▼	44% ▲▲▲	21% ▼▼▼	43%

Percentages in onderstaande tabellen zijn telkens kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' versus 'overige cases'.
▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. # = N < 10

Tabel 3.2b: overeenkomst tussen de aanwezigheid van een arbocatalogus volgens werkgevers en volgens het ACI bestand naar kenmerken van de sector en de aanwezigheid van risico's. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron: WEA 2008-2010 en ACI bestand.

	Totaal	match tussen werkgevers en ACI mbt arbocatalogus			
		· AC volgens >=50% van de werkgevers en volgens ACI	· geen AC volgens >=50% van de werkgevers en volgens ACI	· AC volgens >=50% van de werkgevers niet volgens ACI	· geen AC volgens >=50% van de werkgevers wel volgens ACI
N:	94	#	69	#	21
%:			77%		23%
gemiddelde aansluiting van werkgevers bij brancheorganisatie in 2008 [N=94]					
· laag (<55%)	46,8%	0%	53,6%▲	66,7%	23,8%▼
· hoog (>55%)	53,2%	100%	46,4%▼	33,3%	76,2%▲
Lidmaatschap brancheorganisatie in 2008' [N=94] [M]	55%	#	50%▼	#	66%
aanwezigheid fysieke risico's volgens werkgevers [N=94] [M]	72%	#	72%	#	76%
aanwezigheid gevaarlijke stoffen volgens werkgevers [N=94] [M]	2%	#	0%▼	#	10%▲▲
aanwezigheid gevaarlijk werk volgens werkgevers [N=94] [M]	11%	#	7%	#	19%
aanwezigheid fysieke risico's volgens werkgevers [N=94] [M]	5%	#	3%	#	10%
aanwezigheid psychosociale risico's volgens werkgevers [N=94] [M]	51%	#	54%	#	48%
Percentage grote bedrijven [N=94] [M]	99%	#	99%	#	99%
Percentage profit bedrijven [N=94] [M]	83%	#	88%▲▲	#	70%▼▼
Percentage mixed bedrijven [N=94] [M]	8%	#	6%▼▼▼	#	12%▲
Percentage non-profit bedrijven [N=94] [M]	8%	#	5%	#	18%▲
Percentage oude bedrijven [N=94] [M]	93%	#	93%	#	93%
Percentage jonge bedrijven [N=94] [M]	7%	#	7%	#	7%
Percentage deeltijders [N=94] [M]	45,6	#	44,6	#	49,8
Percentages in onderstaande tabellen zijn telkens kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' versus 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. # = N < 10					

Tabel 3.3a: overeenkomst tussen de organisatiegraad van werknemers en de aanwezigheid van een arbocatalogus volgens het ACI bestand naar kenmerken van de werknemers, en de aanwezigheid van risico's. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron: NEA 2009-2010 en ACI bestand.

	Totaal	match tussen organisatiegraad (werknemers) en arbocatalogus			
		· hoge organisatiegraad wel arbocatalogus	· lage organisatiegraad geen arbocatalogus	· hoge organisatiegraad geen arbocatalogus	· lage organisatiegraad wel arbocatalogus
N:	269	65	101	70	33
%:		24%	38%	26%	12%
gemiddelde aansluiting van werknemers bij vakbond in 2009 [N=269]					
· laag (<20%)	49,8%	0% ▼▼▼	100% ▲▲▲	0% ▼▼▼	100% ▲▲▲
· hoog (>20%)	50,2%	100% ▲▲▲	0% ▼▼▼	100% ▲▲▲	0% ▼▼▼
vakbond lidmaatschap in 2009 [N=269] [M]	23	32% ▲▲▲	10% ▼▼▼	37% ▲▲▲	12% ▼▼▼
aanwezigheid fysieke risico's volgens werknemers [N=268] [M]	83%	88%	81%	77%	91%
aanwezigheid gevaarlijke stoffen volgens werknemers [N=268] [M]	48%	69% ▲▲▲	31% ▼▼▼	52%	52%
aanwezigheid psychosociale risico's volgens werknemers [N=268] [M]	91%	91%	87%	94%	97%
aanwezigheid fysische risico's volgens werknemers [N=268] [M]	30%	42% ▲	17% ▼▼▼	41% ▲	24%
aanwezigheid gevaarlijk werk volgens werknemers [N=268] [M]	11%	22% ▲▲	6% ▼	12%	3%
Blauwe boorden werk [N=269] [M]	28%	34% ▲	18% ▼▼▼	36% ▲▲	31%
Witte boorden werk [N=269] [M]	35%	29% ▼▼	43% ▲▲▲	34%	28%
Contactueel werk [N=269] [M]	36%	37%	39%	30% ▼	40%
Vaste contracten [N=269] [M]	82%	86% ▲	81%	83%	76% ▼
Leeftijd [N=269] [M]	43	42,2 ▲▲▲	39,0 ▼▼▼	41,7 ▲▲▲	37,2 ▼▼▼
Hoog opgeleide werknemers [N=269] [M]	29%	29%	30%	29%	21% ▼
Middelbaar opgeleide werknemers [N=269] [M]	45%	44%	46%	44%	44%
Laag opgeleide werknemers [N=269] [M]	27%	26%	24%	27%	35% ▲▲
Grote bedrijven (>100 werknemers) [N=268] [M]	63%	53% ▼▼▼	72% ▲▲▲	49% ▼▼▼	83% ▲▲▲
mannen [N=269] [M]	61%	64%	55% ▼▼	68% ▲▲	55%
Vrouwen [N=269] [M]	39%	36%	45% ▲▲	32% ▼▼	45%

Percentages in onderstaande tabellen zijn telkens kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' versus 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. # = N < 10.

Tabel 3.3b Overeenkomst tussen de organisatiegraad van werkgevers en de aanwezigheid van een arbocatalogus volgens het ACI bestand naar kenmerken de sector, en de aanwezigheid van risico's. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron: WEA 2008-2010 en ACI bestand.

	Totaal	match tussen organisatiegraad (werkgevers) en arbocatalogus			
		· hoge organisatiegraad wel arbocatalogus	· lage organisatiegraad geen arbocatalogus	· hoge organisatiegraad geen arbocatalogus	· lage organisatiegraad wel arbocatalogus
N:	94	17	39	33	#
%:		19%	44%	37%	
gemiddelde aansluiting van werkgevers bij brancheorganisatie in 2008 [N=94]					
· laag (<55%)	46,8%	0% ▼▼▼	100% ▲▲▲	0% ▼▼▼	100% ▲
· hoog (>55%)	53,2%	100% ▲▲▲	0% ▼▼▼	100% ▲▲▲	0% ▼
Lidmaatschap brancheorganisatie in 2008' [N=94] [M]	55%	76 ▲▲▲	27 ▼▼▼	78 ▲▲▲	#
aanwezigheid fysieke risico's volgens werkgevers [N=94] [M]	72%	82%	74%	70%	#
aanwezigheid gevaarlijke stoffen volgens werkgevers [N=94] [M]	2%	12% ▲▲	0%	0%	#
aanwezigheid gevaarlijk werk volgens werkgevers [N=94] [M]	11%	12%	5%	12%	#
aanwezigheid fysische risico's volgens werkgevers [N=94] [M]	5%	12%	3%	6%	#
aanwezigheid psychosociale risico's volgens werkgevers [N=94] [M]	51%	35%	62%	42%	#
Percentage grote bedrijven [N=94] [M]	99%	99%	99%	99%	#
Percentage profit bedrijven [N=94] [M]	83%	73%	87%	88%	#
Percentage mixed bedrijven [N=94] [M]	8%	15% ▲▲	7%	7%	#
Percentage non-profit bedrijven [N=94] [M]	8%	12%	6%	5%	#
Percentage oude bedrijven [N=94] [M]	93%	94%	93%	94%	#
Percentage jonge bedrijven [N=94] [M]	7%	6%	7%	6%	#
Percentage deeltijders [N=94] [M]	45,6	51	39,0 ▼	50,6	#
Percentages in onderstaande tabellen zijn telkens kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' versus 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. # = N < 10					

Tabel 3.4a: overeenkomst tussen de aanwezigheid van individuele arbeidsrisico's volgens werknemers en de behandeling daarvan in de arbocatalogus volgens het ACI bestand. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron: NEA 2009-2010 en ACI bestand.

	Totaal	Fysieke risico's			Gevaarlijk werk			Gevaarlijke stoffen			Psychosociale risico's		Fysische risico's		
		· match, AC en WN gelijk	· geen match risico wel in AC niet door WN	· geen match risico niet in AC wel door WN	· match, AC en WN gelijk	· geen match risico wel in AC niet door WN	· geen match risico niet in AC wel door WN	· match, AC en WN gelijk	· geen match risico wel in AC niet door WN	· geen match risico niet in AC wel door WN	· match, AC en WN gelijk	· geen match risico niet in AC wel door WN	· match, AC en WN gelijk	· geen match risico wel in AC niet door WN	· geen match risico niet in AC wel door WN
N:	98	70	10	18	50	47	--	63	12	23	51	47	56	28	14
%:		71%	10%	18%	52%	48%		64%	12%	23%	52%	48%	57%	29%	14%
gemiddelde aansluiting van werknemers bij vakbond in 2009 [N=98]															
· laag (<20%)	33,7%	35,7%	30,0%	27,8%	24,0%▼	44,7%▲	0%	34,9%	41,7%	26,1%	29,4%	38,3%	25,0%▼	46,4%	42,9%
· hoog (>20%)	66,3%	64,3%	70,0%	72,2%	76,0%▲	55,3%▼	100%	65,1%	58,3%	73,9%	70,6%	61,7%	75,0%▲	53,6%	57,1%
vakbondslidmaatschap in 2009 [N=98] [M]	25%	25%	24%	27%	27%	23%	#	26%	23%	25%	25%	26%	27%	22%	24%
Blauwe boorden werk [N=98] [M]	33%	35%	8%▼▼	41▼	35▼	32▼	#	33%	23%	39%	21%▼▼▼	46%▲▲▲	34%	20%▼▼	56%▲▲
Witte boorden werk [N=98] [M]	29%	27%	37%	31%	28%	29%	#	29%	43%▲▲	19%▼▼	30%	27%	27%	35%▲	20%
Contactueel werk [N=98] [M]	38%	38%	55%▲	29%	36%	39%	#	38%	33%	42%	49%▲▲▲	26%▼▼▼	38%	44%	24%
Vaste contracten[N=98] [M]	82%	83%	85%	78%	81%	84%	#	83%	87%	79%	80%▼	85%▲	82%	82%	84%
Leeftijd[N=98] [M]	40,5	40,0	43,1	41,2	41,0	40,1	#	40,6	42,1	39,7	40,5	40,6	41,2	40,5	38,1▼
Hoog opgeleide	27%	23%▼	59%▲▲▲	0,22%	26%	27%	#	28%	40%▲	16%▼▼	31%▲	22%▼	26%	34%▲	12%▼▼

	Totaal	Fysieke risico's			Gevaarlijk werk			Gevaarlijke stoffen			Psychosociale risico's		Fysische risico's		
		· match, AC en WN gelijk	· geen match risico wel in AC niet door WN	· geen match risico niet in AC wel door WN	· match, AC en WN gelijk	· geen match risico wel in AC niet door WN	· geen match risico niet in AC wel door WN	· match, AC en WN gelijk	· geen match risico wel in AC niet door WN	· geen match risico niet in AC wel door WN	· match, AC en WN gelijk	· geen match risico niet in AC wel door WN	· match, AC en WN gelijk	· geen match risico wel in AC niet door WN	· geen match risico niet in AC wel door WN
werknemers[N=98] [M]															
Middelbaar opgeleide werknemers [N=98] [M]	44%	46%▲▲	31%▼▼▼	44%	46%	42%	#	43%	42%	50%▲▲	44%	44%	44%	42%	49%
Laag opgeleide werknemers [N=98] [M]	29%	30%	11%▼▼▼	34%	28%	31%	#	29%	18%▼	34%	25%▼▼	34%▲▲	29%	24%	39%▲
Grote bedrijven (>100 werknemers) [N=98] [M]	63%	65%	57%	59%	58%	68%	#	62%	55%	70%	59%	68%	61%	59%	78%▲
mannen [N=98] [M]	61%	60%	48%	71%	63%	59%	#	63%	66%	53%	51%▼▼▼	71%▲▲▲	59%	56%	77%▲
Vrouwen [N=98] [M]	39%	40%	52%	29%	37%	41%	#	37%	34%	47%	49%▲▲▲	29%▼▼▼	41%	44%	23%▼

Percentages in onderstaande tabellen zijn telkens kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' versus 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. # = N < 10.

Tabel 3.4b: overeenkomst tussen de aanwezigheid van arbeidsrisico's volgens werknemers en de behandeling daarvan in de arbocatalogus volgens het ACI bestand. Alleen sectoren met minimaal 10 respondenten. Bron: NEA 2009-2010 en ACI bestand.

	Totaal	Totale overeenkomst		
		slecht, match op 0 of 1 risico	matig, match op 2 of 3 risico's	goed, match op 4 of 5 risico's
N:	98	13	53	32
%:		13%	54%	33%
gemiddelde aansluiting van werknemers bij vakbond in 2009 [N=98]				
· laag (<20%)	33,7%	53,8%	30,2%	31,3%
· hoog (>20%)	66,3%	46,2%	69,8%	68,8%
'vakbondlidmaatschap in 2009' [N=98] [M]	25%	22%	26%	26%
Blauwe boorden werk [N=98] [M]	33%	32%	38%	26%
Witte boorden werk [N=98] [M]	29%	31%	28%	28%
Contactueel werk [N=98] [M]	38%	37%	34%	45%
Vaste contracten [N=98] [M]	82%	82%	83%	80%
Leeftijd [N=98] [M]	40,5	40,6	40,4	40,8
Hoog opgeleide werknemers [N=98] [M]	27%	30%	24%	29%
Middelbaar opgeleide werknemers [N=98] [M]	44%	38% ▼	46%	45%
Laag opgeleide werknemers [N=98] [M]	29%	31%	30%	27%
Grote bedrijven (>100 werknemers) [N=98] [M]	63%	67%	66%	57%
mannen [N=98] [M]	61%	61%	65%	54%
Vrouwen [N=98] [M]	39%	39%	35%	46%
Percentages in onderstaande tabellen zijn telkens kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' versus 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. # = N < 10				

3.4 Voorbeeldwerking arboconvenanten

Arbocatalogi zijn instrumenten van zelfwerkzaamheid in het veld, en komen daarmee ten dele overeen met de eerdere arboconvenanten.

1. In welke mate hebben sectoren met een convenant nu een arbocatalogus?

3.4.1 Methode

- Er is gebruik gemaakt van het geaggregeerde NEA bestand
- Voor elke in dit bestand aanwezige sector is bepaald of dit in het verleden ook een convenant sector was.

3.4.2 Resultaten (tabel 3.5)

- De meeste in de NEA aanwezige sectoren hadden géén arbocatalogus en ook geen arboconvenant⁸.
- Gemiddeld was in 7,9% van de sectoren zowel een arbocatalogus als in het verleden een arboconvenant aanwezig.
- Dit hangt sterk samen met de organisatiegraad van een sector. In sectoren met een hoge organisatiegraad lag het aandeel sectoren met zowel een arbocatalogus als een arboconvenant ruim twee keer zo hoog als in sectoren met een lage organisatiegraad.

Tabel 3.5: Overeenkomst tussen het hebben van een Arbocatalogus en een arboconvenant. Bron: NEA

	Alle sectoren	Sectoren met minimaal 10 respondenten		
		Totaal	Organisatiegraad	
			· laag (<20%)	· hoog (>20%)
N:	621	269	134	135
%:			50%	50%
· arbocatalogus en convenant	7,9%	14,9%	9,0% ▼▼	20,7% ▲▲
· geen arbocatalogus geen convenant	69,9%	55,0%	70,1% ▲▲▲	40,0% ▼▼▼
· wel arbocatalogus geen convenant	13,0%	21,6%	15,7% ▼	27,4% ▲
· geen arbocatalogus wel convenant	9,2%	8,6%	5,2%	11,9%

Percentages in onderstaande tabellen zijn telkens kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' versus 'overige cases'. ▲ : p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. # = N < 10

3.5 Lastenbeleving

Bedrijven geven een hoge lastendruk aan in verband met de wet en regelgeving.

1. Komen de negatieve oordelen over de lastendruk vooral van bedrijven die feitelijk geen of weinig maatregelen nemen, of geldt dat juist bedrijven die naleven, een negatief oordeel hebben?
2. Gelden de bezwaren vooral de systeembepalingen (RI&E-verplichting, preventiemedewerker, arbodienstverlening), of juist de op de beheersing van bepaalde risico's gerichte bepalingen?
3. Startende kleine bedrijven, die i.h.a. alleen achterblijven wat betreft 'systeemmaatregelen', hebben een wat gunstiger oordeel over de lasten dan oudere kleine bedrijven, die weer gunstiger oordelen dan grotere bedrijven. Betreft het beeld 'arbo = lasten' dan juist *niet* de 'systeemmaatregelen'?
4. Systeembepalingen worden in het kleinbedrijf fors minder nageleefd. Hangt weerstand tegen het systeem samen met aantal risico's?

3.5.1 Methode

- Voor de analyses is gebruik gemaakt van gegevens van het WEA 2010 databestand, op bedrijfsniveau.

⁸ Aangezien de NEA een vragenlijst onderzoek is en geen registratie zijn niet alle sectoren vertegenwoordigd. Zo zijn er in het arbocatalogus bestand 142 sectoren met een arbocatalogus opgenomen, maar zijn er in de NEA maar 130 sectoren met een arbocatalogus vertegenwoordigd. Over de overige 12 sectoren met een arbocatalogus kan dus geen uitspraak worden gedaan.

- Voor het vaststellen van de lasten zijn drie variabelen gebruikt. 1) “de administratie rond de Arbowet kost veel tijd” 2) “het aantal wettelijke verplichtingen in de Arbowet is groot” 3) “ons bedrijf ervaart regelmatig obstakels om te voldoen aan de Arbowet- en regelgeving”
- Er is gekeken naar: het aantal maatregelen dat bedrijven in de afgelopen 2 jaar hebben ingevoerd op het gebied van arbo en verzuim. Bij de maatregelen gaat het om: organisatorische en technische verbeteringen, persoonlijke beschermingsmiddelen, onderzoek naar arbeidsrisico's en klachten, bevorderen van een gezonde leefstijl, algemeen/integraal beleid voor veilig en gezond werken, prikkels om verzuim te voorkomen of terug te dringen, begeleiding bij verzuim en re-integratie, voorlichting, training en deskundigheidsbevordering en aanpassingen in het werk.
- Verder is gekeken naar het nakomen van de systeembepalingen: de aanwezigheid van een RI&E, preventiemedewerker en contract met arbodienstverlening.
- Daarnaast is nagegaan of de bedrijven die lasten ervaren een profit of non-profit karakter hebben; wat de bedrijfsgrootte is; de bestaansduur; en of de bedrijven lid zijn van een branche-organisatie.

3.5.2 Resultaten

Vraag 1 (tabel 3.6a)

- De bedrijven die aangeven dat de lasten groot zijn (kost veel tijd, veel verplichtingen, veel ervaren obstakels) hebben gemiddeld meer maatregelen ingevoerd.
- De bedrijven die aangeven dat de lasten groot zijn, zijn vaker de grotere bedrijven. Het zijn ook vaker de oudere bedrijven. Tevens zijn ze vaker lid van een brancheorganisatie. De bedrijven die aangeven dat het aantal wettelijke verplichtingen groot is, hebben vaker een profit-karakter, terwijl de bedrijven die regelmatig obstakels ervaren om te voldoen aan de Arbowet- en regelgeving vaker een non-profit karakter hebben.

Vraag 2 (tabel 3.6a, b, c, d)

- Voor de bedrijven die aangeven dat de lasten groot zijn geldt dat ze zowel gemiddeld meer maatregelen hebben ingevoerd, als vaker de systeembepalingen zijn nagekomen (tabel 3.6a).
- De ervaren lasten zijn het grootst bij bedrijven die *zowel* maatregelen hebben genomen *als* een of meer van de systeembepalingen naleven (tabel 3.6b).
- Bedrijven die *ofwel* alleen maatregelen hebben genomen *of* alleen de systeembepalingen naleven verschillen nauwelijks van elkaar wat betreft de ervaren lasten tijd en obstakels (tabel 3.6b). Zij verschillen echter wel van elkaar wat betreft de ervaren last 'het grote aantal verplichtingen'. Bedrijven die de drie systeembepalingen naleven ervaren meer last qua het grote aantal verplichtingen dan bedrijven die alleen maatregelen naleven.
- Ook na correctie voor bedrijfsgrootte en de aanwezigheid van risico's geven bedrijven die een RI&E of een preventiemedewerker hebben of zijn aangesloten bij een arbodienst vaker aan dat de lasten hoog zijn.

Vraag 3 (tabel 3.7a-f)

- Voor zowel jonge als oude bedrijven geldt dat de ervaren lasten (*veel tijd, veel verplichtingen*) groter zijn als ze een RI&E hebben en een preventiemedewerker en als ze de verplichting tot inschakeling van een bedrijfsarts of arbodienstverlener zijn nagekomen.

- Alleen voor oude bedrijven geldt dat de ervaren lasten in de vorm van ervaren *obstakels* groter zijn als ze een RI&E hebben en een preventiemedewerker en als ze de verplichting tot inschakeling van een bedrijfsarts of arbodienstverlener zijn nagekomen. Bij jonge bedrijven is er geen verschil in ervaren *obstakels* tussen bedrijven die wel en niet voldoen aan de systeemmaatregelen.
- Zowel voor kleine als grote bedrijven geldt dat de ervaren lasten groter zijn (*veel tijd, veel verplichtingen, obstakels*) als ze een RI&E hebben. Daarnaast geldt voor kleine bedrijven dat de ervaren lasten groter zijn (*veel tijd, veel verplichtingen, veel obstakels*) als ze een preventiemedewerker hebben en als ze de verplichting tot inschakeling van een bedrijfsarts of arbodienstverlener zijn nagekomen.

Vraag 4 (tabel 3.8a – c)

- Bedrijven die een RI&E hebben, geven vaker dan bedrijven zonder RI&E aan dat er in het bedrijf sprake is van fysieke risico's, gevaarlijke stoffen, fysieke risico's en gevaarlijk werk. Dit geldt voor alle bedrijfsgrootten.
- Bedrijven die een preventiemedewerker hebben geven vaker dan bedrijven zonder preventiemedewerker aan, dat er in het bedrijf sprake is van gevaarlijke stoffen, fysieke risico's en gevaarlijk werk. Dit geldt alleen voor kleine bedrijven (tot 4 werknemers). In grotere bedrijven is er alleen vaker sprake van fysieke risico's bij bedrijven die een preventiemedewerker hebben.
- Bedrijven die een arbodienst hebben gecontracteerd, geven vaker dan bedrijven waar dit niet geval is aan, dat er sprake is van fysieke risico's en gevaarlijk werk. Dit geldt alleen voor kleine bedrijven (tot 4 werknemers).

Tabel 3.6a: Relatie tussen lastenbeleving en genomen maatregelen, naleving systeembepalingen en bedrijfskenmerken. Bron WEA 2010.

	Totaal	Lasten: tijd		Lasten: veel verplichtingen		Lasten: obstakels	
		(helemaal) oneens of neutraal	(helemaal) eens	(helemaal) oneens of neutraal	(helemaal) eens	(helemaal) oneens of neutraal	(helemaal) eens
N:	5.518	3.693	1.766	2.706	2.765	4.423	1.032
%:		68%	32%	49%	51%	81%	19%
maatregelen (schaal, 11 items, 0=geen - 11=alle) [N=5.518] [M]	1,72	1,49▼	2,23▲	1,49▼	1,97▲	1,61▼	2,28▲
Heeft uw bedrijf een RI&E? [N=5.518] [% ja]	48,8%	43,1%▼	61,0%▲	40,5%▼	57,2%▲	45,7%▼	62,9%▲
preventie medewerker aanwezig [N=5.517] [% preventie medewerker]	32,8%	29,1%▼	40,9%▲	28,3%▼	37,3%▲	30,9%▼	41,8%▲
arbodienst [N=5.240] [% geregeld]	80,8%	77,0%▼	88,9%▲	73,6%▼	87,9%▲	79,7%▼	86,2%▲
bedrijfs grootte in 4 klassen [N=5.234]							
• tot 4	53,9%	57,4%▲	45,7%▼	56,6%▲	51,0%▼	54,5%▲	50,1%▼
• 5 tot 9	21,5%	21,7%	21,4%	21,4%	21,6%	21,9%	20,0%
• 10 tot 99	22,4%	19,2%▼	29,6%▲	20,0%▼	24,9%▲	21,5%▼	27,1%▲
• 100 en meer	2,2%	1,7%▼	3,3%▲	2,0%	2,5%	2,1%	2,8%
lid brancheorganisatie in 2010 [N=5.496] [% lid brancheorganisatie]	35,9%	30,7%▼	47,0%▲	29,2%▼	42,6%▲	33,2%▼	47,7%▲
3. Bedrijf vooral een 'profit'- of 'non-profit'-karakter? [N=5.505]							
• Vooral profit-karakter	79,5%	79,3%	79,6%	78,1%▼	80,6%▲	79,6%	78,4%
• Zowel profit- als non-profit karakter	10,1%	10,7%▲	8,8%▼	11,9%▲	8,4%▼	10,5%▲	8,2%▼
• Vooral non-profit karakter	10,4%	10,0%	11,5%	10,0%	11,0%	9,9%▼	13,4%▲
jonge versus oude bedrijven [N=5.149]							
• oud bedrijf	93,0%	92,4%▼	94,1%▲	92,0%▼	93,9%▲	92,9%	93,4%
• jong bedrijf	7,0%	7,6%▲	5,9%▼	8,0%▲	6,1%▼	7,1%	6,6%
<p>Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.</p>							

Tabel 3.6b: Relatie tussen naleving systeembepalingen, genomen maatregelen, en lastenbeleving. Bron WEA 2010.

	· Wel maatregelen, geen systeembepalingen	· Wel maatregelen, een of meer systeembepalingen	· Wel maatregelen, drie systeembepalingen	· Geen maatregelen, geen systeembepalingen	· Geen maatregelen, een of meer systeembepalingen	· Geen maatregelen, alle drie systeembepalingen
N:	276	2.168	1.099	502	1.137	171
%:	5,2%	41%	21%	9,4%	21%	3,2%
Lasten: tijd [N=5.341] [% (helemaal eens)]	23,2% ▼	37,6% ▲	44,3% ▲	9,8% ▼	23,6% ▼	28,8%
Lasten: veel verplichtingen [N=5.353] [% (helemaal) eens]	32,9% ▼	55,6% ▲	61,6% ▲	25,2% ▼	46,6% ▼	56,7%
Lasten: obstakels [N=5.338] [% (helemaal) eens]	13,8% ▼	22,1% ▲	26,9% ▲	11,4% ▼	10,7% ▼	15,0%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.						

Tabel 3.7a: Relatie tussen lastenbeleving en genomen maatregelen voor jonge en oude bedrijven. Bron WEA 2010.

	· oud bedrijf			· jong bedrijf		
	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	Totaal	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	Totaal
N:	3.186	1.559	4.745	287	72	359
%:	67%	33%	100%	80%	20%	100%
Lasten: tijd [N=5.095] [% (helemaal) eens]	29,0% ▼	39,7% ▲	32,5%	24,3% ▼	37,7% ▲	27,0%
Lasten: veel verplichtingen [N=5.103] [% (helemaal) eens]	47,6% ▼	57,7% ▲	50,9%	40,9% ▼	55,6% ▲	43,8%
Lasten: obstakels [N=5.096] [% (helemaal) eens]	16,2% ▼	24,2% ▲	18,9%	17,9%	16,5%	17,6%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte						

Tabel 3.7b: Relatie tussen lastenbeleving en genomen maatregelen voor jonge en oude bedrijven. Bron WEA 2010.

	· oud bedrijf			· jong bedrijf		
	Heeft uw bedrijf een RI&E?			Heeft uw bedrijf een RI&E?		
	· nee/weet niet	· ja	Totaal	· nee/weet niet	· ja	Totaal
N:	2.376	2.370	4.746	264	95	359
%:	50%	50%	100%	74%	26%	100%
Lasten: tijd [N=5.096] [% (helemaal) eens]	24,9% ▼	40,2% ▲	32,5%	21,8% ▼	41,7% ▲	27,0%
Lasten: veel verplichtingen [N=5.105] [% (helemaal) eens]	42,6% ▼	59,3% ▲	50,9%	38,3% ▼	59,3% ▲	43,8%
Lasten: obstakels [N=5.097] [% (helemaal) eens]	13,2% ▼	24,6% ▲	18,9%	17,8%	17,2%	17,6%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte						

Tabel 3.7c: Relatie tussen lastenbeleving en, genomen maatregelen voor jonge en oude bedrijven. Bron WEA 2010.

	· oud bedrijf			· jong bedrijf		
	arbodienst			arbodienst		
	· niets geregeld	· geregeld	Totaal	· niets geregeld	· geregeld	Totaal
N:	816	3.725	4.542	134	181	316
%:	18%	82%	100%	43%	57%	100%
Lasten: tijd [N=4.848] [% (helemaal) eens]	19,6% ▼	35,6% ▲	32,8%	16,8% ▼	32,6% ▲	25,9%
Lasten: veel verplichtingen [N=4.857] [% (helemaal) eens]	34,1% ▼	55,1% ▲	51,3%	29,3% ▼	56,8% ▲	45,1%
Lasten: obstakels [N=4.850] [% (helemaal) eens]	14,0% ▼	20,3% ▲	19,1%	15,0%	18,5%	17,0%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte						

Tabel 3.7d: Relatie tussen lastenbeleving en genomen maatregelen naar bedrijfsgrootte. Bron WEA 2010.

	· tot 4			· 5 tot 9			· 10 tot 99			· 100 en meer		
	Heeft uw bedrijf een RI&E?			Heeft uw bedrijf een RI&E?			Heeft uw bedrijf een RI&E?			Heeft uw bedrijf een RI&E?		
	· nee/weet niet	· ja	Totaal	· nee/weet niet	· ja	Totaal	· nee/weet niet	· ja	Totaal	· nee/weet niet	· ja	Totaal
N:	1.815	975	2.789	503	615	1.117	261	908	1.169	--	110	116
%:	65%	35%	100%	45%	55%	100%	22%	78%	100%		95%	100%
Lasten: tijd [N=5.179] [% (helemaal) eens]	22,3% ▼	38,3% ▲	27,9%	28,7% ▼	35,4% ▲	32,4%	35,6% ▼	44,9% ▲	42,8%	#	48,6%	48,6%
Lasten: veel verplichtingen [N=5.191] [% (helemaal) eens]	41,2% ▼	62,1% ▲	48,5%	46,2% ▼	55,4% ▲	51,3%	47,7% ▼	59,1% ▲	56,5%	#	56,5%	56,5%
Lasten: obstakels [N=5.175] [% (helemaal) eens]	13,2% ▼	27,1% ▲	18,0%	14,9% ▼	20,3% ▲	17,9%	16,1% ▼	25,2% ▲	23,2%	#	23,9%	24,1%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte												

Tabel 3.7e: Relatie tussen lastenbeleving en, genomen maatregelen naar bedrijfsgrootte. Bron WEA 2010.

	· tot 4			· 5 tot 9			· 10 tot 99			· 100 en meer		
	preventie medewerker aanwezig			preventie medewerker aanwezig			preventie medewerker aanwezig			preventie medewerker aanwezig		
	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	Totaal	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	Totaal	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	Totaal	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	Totaal
N:	2.203	587	2.789	709	409	1.117	488	680	1.168	22	93	116
%:	79%	21%	100%	63%	37%	100%	42%	58%	100%	19%	81%	101%
Lasten: tijd [N=5.177] [% (helemaal) eens]	26,0% ▼	34,9% ▲	27,9%	29,8% ▼	36,9% ▲	32,4%	39,9%	44,8%	42,8%	49,1%	48,5%	48,6%
Lasten: veel verplichtingen [N=5.190] [% (helemaal) eens]	46,8% ▼	54,9% ▲	48,5%	47,8% ▼	57,3% ▲	51,3%	51,3% ▼	60,2% ▲	56,5%	61,9%	55,1%	56,4%
Lasten: obstakels [N=5.174] [% (helemaal) eens]	15,9% ▼	26,1% ▲	18,0%	17,0%	19,4%	17,9%	20,7%	25,0%	23,2%	26,3%	23,5%	24,0%
<p>Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte</p>												

Tabel 3.7f: Relatie tussen lastenbeleving en, genomen maatregelen naar bedrijfsgrootte. Bron WEA 2010.

	· tot 4			· 5 tot 9			· 10 tot 99			· 100 en meer		
	arbodienst		Totaal	arbodienst		Totaal	arbodienst		Totaal	arbodienst		Totaal
	· niets geregeld	· geregeld		· niets geregeld	· geregeld		· niets geregeld	· geregeld		· niets geregeld	· geregeld	
N:	758	1.861	2.619	95	988	1.083	47	1.081	1.127	--	114	115
%:	29%	71%	100%	8,8%	91%	100%	4,2%	96%	100%		99%	100%
Lasten: tijd [N=4.931] [% (helemaal) eens]	16,2% ▼	32,2% ▲	27,5%	26,5%	33,6%	33,0%	36,4%	43,1%	42,8%	#	49,0%	48,7%
Lasten: veel verplichtingen [N=4.943] [% (helemaal) eens]	30,1% ▼	56,4% ▲	48,8%	33,3% ▼	54,0% ▲	52,2%	39,9% ▼	57,4% ▲	56,7%	#	56,6%	56,6%
Lasten: obstakels [N=4.928] [% (helemaal) eens]	12,3% ▼	20,5% ▲	18,1%	13,1%	18,9%	18,3%	21,1%	23,5%	23,4%	#	24,1%	24,1%
<p>Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte</p>												

Tabel 3.8a: Relatie tussen nalevingsgraad systeembepalingen en aantal risico's (Bron WEA 2010).

	· tot 4		· 5 tot 9		· 10 tot 99		· 100 en meer	
	Heeft uw bedrijf een RI&E?		Heeft uw bedrijf een RI&E?		Heeft uw bedrijf een RI&E?		Heeft uw bedrijf een RI&E?	
	· nee/weet niet	· ja	· nee/weet niet	· ja	· nee/weet niet	· ja	· nee/weet niet	· ja
N:	1.834	984	504	620	264	908	6	110
%:	65%	35%	45%	55%	23%	77%	5,2%	95%
fysieke risico's [N=5.231] [% één of meerdere risico's]	52,2% ▼	60,6% ▲	53,2% ▼	65,7% ▲	56,3% ▼	71,8% ▲	66,3%	83,8%
gevaarlijke stoffen [N=5.231] [% één of meerdere risico's]	2,0% ▼	5,2% ▲	1,7% ▼	4,4% ▲	2,3%	4,7%	7,9%	8,9%
fysische risico's [N=5.231] [% één of meerdere risico's]	6,9% ▼	17,1% ▲	7,3% ▼	13,7% ▲	6,3% ▼	16,1% ▲	4,3%	16,7%
psychosociale risico's [N=5.231] [% één of meerdere risico's]	40,9%	42,5%	49,8%	48,0%	64,4%	64,8%	84,4%	79,3%
gevaarlijk werk [N=5.231] [% één of meerdere risico's]	10,5% ▼	18,7% ▲	10,3% ▼	14,6% ▲	8,6% ▼	19,2% ▲	10,6%	20,2%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : $p < 0,05$ (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.

Tabel 3.8b: Relatie tussen nalevingsgraad systeembepalingen en aantal risico's (Bron WEA 2010).

	· tot 4		· 5 tot 9		· 10 tot 99		· 100 en meer	
	preventie medewerker aanwezig		preventie medewerker aanwezig		preventie medewerker aanwezig		preventie medewerker aanwezig	
	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker	· geen preventie medewerker, werkgever doet het zelf of op andere vestiging	· preventie medewerker
N:	2.225	594	715	410	490	682	22	94
%:	79%	21%	64%	36%	42%	58%	19%	81%
fysieke risico's [N=5.230] [% één of meerdere risico's]	55,1%	55,4%	59,3%	61,5%	66,2%	69,7%	77,1%	84,2%
gevaarlijke stoffen [N=5.230] [% één of meerdere risico's]	2,3% ▼	6,2% ▲	2,7%	4,0%	3,7%	4,5%	6,3%	9,4%
fysische risico's volgens [N=5.230] [% één of meerdere risico's]	9,2% ▼	15,0% ▲	9,3% ▼	13,6% ▲	9,5% ▼	17,1% ▲	14,6%	16,3%
psychosociale risico's [N=5.230] [% één of meerdere risico's]	41,9%	39,7%	51,2% ▲	44,7% ▼	65,0%	64,6%	83,6%	78,6%
gevaarlijk werk [N=5.230] [% één of	12,0% ▼	18,7% ▲	11,6%	14,5%	14,5%	18,5%	16,0%	20,6%

meerdere risico's]

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.

Tabel 3.8c: Relatie tussen nalevingsgraad systeembepalingen en aantal risico's (Bron WEA 2010).

	· tot 4		· 5 tot 9		· 10 tot 99		· 100 en meer	
	arbodienst		arbodienst		arbodienst		arbodienst	
	· niets geregeld	· geregeld	· niets geregeld	· geregeld	· niets geregeld	· geregeld	· niets geregeld	· geregeld
N:	766	1.878	99	993	47	1.083	1	114
%:	29%	71%	9,1%	91%	4,2%	96%	0,9%	99%
fysieke risico's [N=4.980] [% één of meerdere risico's]	55,9%	55,4%	59,1%	60,5%	48,8% ▼	69,7% ▲	76,7%	83,0%
gevaarlijke stoffen [N=4.980] [% één of meerdere risico's]	2,8%	3,0%	3,1%	3,3%	1,3%	4,4%	8,9%	8,9%
fysische risico's [N=4.980] [% één of meerdere risico's]	7,2% ▼	11,9% ▲	5,7%	11,6%	5,9%	14,4%	8,9%	16,1%
psychosociale risico's [N=4.980] [% één of meerdere risico's]	41,3%	40,8%	56,2%	47,5%	53,7%	64,8%	95,3%	79,3%
gevaarlijk werk [N=4.980] [% één of meerdere risico's]	8,9% ▼	15,5% ▲	8,4%	13,3%	13,5%	17,4%	8,9%	19,8%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.

3.6 Arbobeleid in het kleinbedrijf

Werknemers in het kleinbedrijf lijken niet wezenlijk te verschillen van die in het grootbedrijf wat betreft blootstelling aan risico's. Werknemers in het kleinbedrijf maken relatief vaker melding van fysieke belasting, maar minder vaak van psychosociale arbeidsbelasting.

1. Hoe komt het dat werknemers in het kleinbedrijf tegelijkertijd vaker zeggen dat geen maatregelen tegen risico's nodig zijn, omdat 'het risico niet speelt'.

3.6.1 *Methode*

- De analyses zijn uitgevoerd op gegevens van de NEA 2010.
- Allereerst is per maatregel nagegaan in welke sectoren kleine bedrijven vaker dan grote bedrijven zeggen dat maatregelen niet nodig zijn omdat het risico er niet speelt. Vervolgens is voor die sectoren 'noodzaak van maatregelen tegen risico's afgezet tegen 'blootstelling aan risico's' (vb: maatregelen ten aanzien van zwaar werk versus aanwezigheid fysiek werk). Dit levert enige ruis op doordat de risico's in de vraag naar blootstelling en de vraag naar benodigde maatregelen niet geheel op elkaar aansluiten. De maatregelen hebben bijvoorbeeld betrekking op lichamelijk zwaar werk en de vraag naar blootstelling richt zich op een deelaspect van lichamelijk zwaar werk, namelijk kracht zetten.
- Bovendien betreft de vraag naar blootstelling de werknemer zelf: ervaart **u in uw werk**. De vraag naar benodigde aanvullende maatregelen is breder, en betreft niet enkel maatregelen voor de werknemer zelf. Bekend is dat werknemers van kleine bedrijven vaker dan werknemers van grote bedrijven aangeven dat maatregelen niet nodig zijn omdat het niet speelt in het bedrijf. Onderzocht is bij welke ervaren blootstelling werknemers van grote en kleine bedrijven verschillen in aangegeven noodzaak van maatregelen.
- Enkele maatregelen konden niet worden afgezet tegen de blootstelling omdat de risico's waar zij betrekking op hebben te veel van elkaar verschilden of het onderscheidend vermogen van de antwoordcategorieën niet groot genoeg is.

3.6.2 *Resultaten (bijlage 3)*

- Uit de analyses blijkt dat werknemers van kleine bedrijven vaker dan werknemers van grote bedrijven aangeven dat (aanvullende) maatregelen niet nodig zijn omdat het niet speelt in het bedrijf indien zij aangeven dat een bepaald risico niet/nooit (of soms) voorkomt.
- Werknemers uit kleine bedrijven die aangeven **niet** te worden **blootgesteld** aan een bepaald risico geven vaak aan dat ze **geen maatregelen** nodig achten **omdat het nooit speelt**. Echter, werknemers van grote bedrijven geven indien zij zelf niet worden blootgesteld minder vaak aan dat geen maatregelen nodig zijn omdat het niet speelt, maar geven dan vaker dan kleine bedrijven aan dat maatregelen niet nodig zijn omdat er al voldoende maatregelen zijn.
- Werknemers uit kleine bedrijven die soms worden blootgesteld aan een risico geven vaker aan dat geen maatregelen nodig zijn omdat het niet speelt, terwijl werknemers uit grote bedrijven dan vaker aangeven dat er ofwel al voldoende maatregelen zijn genomen ofwel dat genomen maatregelen onvoldoende zijn.
- Een mogelijke verklaring is dat de kans dat een werknemer zelf niet/nooit wordt blootgesteld aan een bepaald risico maar dat het wel speelt in het bedrijf en er dus wel maatregelen zijn genomen in het bedrijf voor een dergelijk risico groter is in een groter bedrijf (een grotere variatie aan functies en dus belasting).

3.7 Verzuim bij specifieke maatregelen

De secundaire analyses laten, in lijn met andere onderzoeksresultaten, zien dat bedrijven die veel arbo maatregelen treffen een hoog verzuim kennen. Mogelijk komt dit doordat zij maatregelen treffen *doordat* het verzuim zo hoog is.

1. Hoe is het verband tussen individuele verzuimmaatregelen en het verzuimpercentage?

3.7.1 Methode

- Er is gebruik gemaakt van het WEA 2010 bestand.
- Het gemiddelde verzuimpercentage is berekend uitgesplitst naar het al dan niet genomen hebben van specifieke verzuimmaatregelen

3.7.2 Resultaten (Tabel 3.10)

- Uit de tabellen blijkt dat het ziekteverzuim hoger is in bedrijven die specifieke maatregelen hebben genomen.
- Onduidelijk is echter nog steeds oorzaak en gevolg. Waarschijnlijk is dat bedrijven met een hoger ziekteverzuim meer specifieke anti-verzuimmaatregelen hebben genomen.

Tabel 3.10: Gemiddeld verzuimpercentage in bedrijven uitgesplitst naar het nemen van specifieke verzuimmaatregelen.

Maatregel	Niet genomen	Genomen	Totaal
Organisatorische verbeteringen (bijvoorbeeld aanstelling preventiemedewerker)	1,99% ▼	3,24% ▲	2,24%
Technische verbeteringen (bijvoorbeeld afscherming van machineonderdelen)	2,09% ▼	2,92% ▲	2,24%
Persoonlijke beschermingsmiddelen (bijvoorbeeld een helm of handschoenen)	2,17%	2,49%	2,24%
Onderzoek naar arbeidsrisico's en klachten	2,03% ▼	3,52% ▲	2,24%
Bevorderen van een gezonde leefstijl (bijvoorbeeld bedrijfsfitness)	2,10% ▼	3,55% ▲	2,24%
Algemeen/ integraal beleid voor veilig en gezond werken	2,10% ▼	3,02% ▲	2,24%
Prikkels om verzuim te voorkomen of terug te dringen	1,86% ▼	4,03% ▲	2,24%
Begeleiding bij verzuim en re-integratie (bijvoorbeeld aanstelling verzuimcoördinator)	1,71% ▼	4,83% ▲	2,24%
Voorlichting, training en deskundigheidsbevordering	1,98% ▼	3,84% ▲	2,24%
Aanpassingen in het werk (bijvoorbeeld in functies of roosters)	2,02% ▼	3,21% ▲	2,24%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte

3.8 Werknemers met tijdelijke contracten

De aanvullende analyses roepen de vraag op hoe het gesteld is met de arbeidsomstandigheden van werknemers met een tijdelijk contract.

1. Of en in welke mate verschillen op dit moment werknemers op tijdelijk contract qua blootstelling aan risico's werknemers met een vast contract?
2. Gezien de vrij recente maar forse stijging van het aantal tijdelijke werknemers: is het beeld nu anders dan 5 jaar geleden?

3.8.1 *Methode*

- Er is gebruik gemaakt van het NEA 2005-2010 bestand
- Gezien trendbreuken en omdat bepaalde vragen niet in alle jaren zijn gesteld is het niet altijd mogelijk de gehele periode 2005 – 2010 te laten zien.
- Er is gekeken naar de volgende 13 arbeidsrisico's: herhalende bewegingen, veel kracht zetten, ongemakkelijke werkhouding, werken met water of waterige oplossingen, stoffen op de huid, werken met besmette personen, inademen van stoffen, trillingen, lawaai, intern en extern ongewenst gedrag, hoge taakeisen en een hoge tijdsdruk.

3.8.2 *Resultaten*

Vraag 1 (tabel 3.11a-e)

- In 2010 geven werknemers met een tijdelijk dienstverband over het algemeen vaker aan te worden blootgesteld aan risico's dan werknemers met een vast dienstverband.
- Werknemers met een tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast hebben vaker te maken met de volgende zes risico's: veel kracht zetten, ongemakkelijke werkhouding, werken met water of waterige oplossingen, stoffen op de huid, inademen van stoffen en een hoge tijdsdruk.
- Werknemers met een tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd hebben vaker te maken met de volgende zeven risico's: herhalende bewegingen, veel kracht zetten, ongemakkelijke werkhouding, werken met water of waterige oplossingen, stoffen op de huid, extern ongewenst gedrag en een hoge tijdsdruk.
- Werknemers met een vast dienstverband hebben wel vaker te maken met intern ongewenst gedrag en hoge taakeisen.

Vraag 2 (tabel 3.12a-j)

- Voor de risico's veel kracht zetten, ongemakkelijke werkhouding, werken met water of waterige oplossingen, stoffen op de huid, een hoge tijdsdruk, en herhalende bewegingen lijkt het beeld (in eerdere jaren) niet anders te zijn: werknemers met een tijdelijk dienstverband hebben vaker te maken met deze risico's.
- Ook voor de risico's intern ongewenst gedrag en hoge taakeisen lijkt het beeld in voorgaande jaren niet anders te zijn: werknemers met een vast dienstverband hebben er vaker mee te maken.
- De risico's inademen van stoffen, extern ongewenst gedrag, werken met besmette personen en gevaarlijk werk laten in de jaren een wisselend beeld zien.

Tabel 3.11a Arbeidsomstandigheden van werknemers met verschillende dienstverbanden (Bron NEA 2010)

	· Vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	· Tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	· Tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	· Uitzendkracht	· Oproepkracht/invalkracht
N:					
%:					
Maken van herhaalde bewegingen [% soms-regelmatig]	57,5% ▼	60,2%	68,4% ▲	73,2% ▲	67,0% ▲
Kracht zetten [% soms-regelmatig]	41,4% ▼	48,2% ▲	53,7% ▲	55,2% ▲	69,6% ▲
Werken in ongemakkelijke houdingen [% soms-regelmatig]	37,3% ▼	40,6% ▲	42,8% ▲	43,2% ▲	48,6% ▲
Werken met water of waterige oplossingen [% soms=altijd]	29,9% ▼	35,6% ▲	36,9% ▲	27,6%	53,2% ▲
Stoffen op de huid [% soms=altijd]	29,3% ▼	38,0% ▲	39,6% ▲	28,1%	47,5% ▲
Werken met besmettelijke materialen [% soms=altijd]	26,4% ▼	28,1%	26,7%	19,9% ▼	38,9% ▲
Stoffen inademen [% soms=altijd]	25,4%	27,4% ▲	21,0% ▼	26,8%	20,6% ▼
Werken met trillingen [% soms- regelmatig]	18,3% ▼	19,8%	18,2%	30,1% ▲	17,1%
Blootstelling aan lawaai [% soms- regelmatig]	25,0% ▼	25,3%	23,9%	43,2% ▲	27,9%
Intern ongewenst gedrag (incl. pesten) [% enkele keer t/m zeer vaak]	15,1% ▲	13,0% ▼	14,4%	19,4% ▲	9,4% ▼
Extern ongewenst gedrag (incl. pesten) [% enkele keer t/m zeer vaak]	22,6% ▼	25,0%	26,2% ▲	22,5%	29,8% ▲
Taakeisen [% hoog: score 2.5 of hoger op schaal 1=nooit-4=altijd]	42,3% ▲	34,8% ▼	29,5% ▼	30,7% ▼	26,3% ▼
Hoge tijdsdruk [% regelmatig]	11,0% ▼	16,2% ▲	17,9% ▲	17,0% ▲	21,5% ▲
Gevaarlijk werk [% soms- regelmatig]	23,4%	25,4%	23,4%	25,2%	24,5%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.					

Noot: rode arcering betekent dat er vaker sprake is van het betreffende arbeidsrisico, groene arcering betekent dat er minder vaak sprake is van het betreffende arbeidsrisico

Tabel 3.12a: Trends in arbeidsomstandigheden van werknemers met een tijdelijk en een vast dienstverband (Bron NEA 2008-2010)

	2008					2009					2010				
	· vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	· tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	· tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	· Uitzendkracht	· Oproepkracht	· vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	· tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	· tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	· Uitzendkracht	· Oproepkracht	· vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	· tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	· tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	· Uitzendkracht	· Oproepkracht
N:															
%:															
Maken van herhaalde bewegingen [% soms-regelmatig]	54,8% ▼	59,9% ▲	64,1% ▲	68,1% ▲	71,5% ▲	53,6% ▼	58,2% ▲	62,0% ▲	72,9% ▲	67,3% ▲	57,5% ▼	60,2%	68,4% ▲	73,2% ▲	67,0% ▲
Kracht zetten [% soms-regelmatig]	41,2% ▼	45,6% ▲	48,9% ▲	48,4% ▲	72,8% ▲	38,4% ▼	43,2% ▲	47,9% ▲	55,0% ▲	59,9% ▲	41,4% ▼	48,2% ▲	53,7% ▲	55,2% ▲	69,6% ▲
Werken in ongemakkelijke houdingen [% soms-regelmatig]	36,1% ▼	37,8%	43,0% ▲	38,4%	53,0% ▲	35,3% ▼	36,3%	39,6% ▲	41,8% ▲	36,2%	37,3% ▼	40,6% ▲	42,8% ▲	43,2% ▲	48,6% ▲
Werken met water of waterige oplossingen [% soms=altijd]	30,4% ▼	31,0%	37,2% ▲	26,3% ▼	53,0% ▲	29,3% ▼	29,7%	38,3% ▲	41,0% ▲	51,0% ▲	29,9% ▼	35,6% ▲	36,9% ▲	27,6%	53,2% ▲
Stoffen op de huid [% soms=altijd]	30,2% ▼	32,7%	37,6% ▲	29,7%	47,3% ▲	29,8% ▼	30,8%	37,0% ▲	37,4% ▲	45,5% ▲	29,3% ▼	38,0% ▲	39,6% ▲	28,1%	47,5% ▲
Werken met besmettelijke materialen [% soms=altijd]	24,8% ▲	21,4% ▼	22,6%	16,9% ▼	35,2% ▲	31,3%	30,9%	33,0%	26,9%	36,3% ▲	26,4% ▼	28,1%	26,7%	19,9% ▼	38,9% ▲
Stoffen inademen [% soms=altijd]	26,6%	26,5%	24,7%	30,3%	21,6% ▼	25,7%	26,3%	24,1%	31,1% ▲	20,1% ▼	25,4%	27,4% ▲	21,0% ▼	26,8%	20,6% ▼

Noot: rode arcering betekent dat er vaker sprake is van het betreffende arbeidsrisico, groene arcering betekent dat er minder vaak sprake is van het betreffende arbeidsrisico

Tabel 3.12c: Trends in arbeidsomstandigheden van werknemers met een tijdelijk en een vast dienstverband (Bron NEA 2005-2010)

	2007					2008				
	- vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	- tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	- tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	- Uitzendkracht	- Oproepkracht	- vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	- tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	- tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	- Uitzendkracht	- Oproepkracht
N:										
%:										
Intern ongewenst gedrag (incl. pesten) [% enkele keer t/m zeer vaak]	17,3% ▲	14,2% ▼	15,4%	18,7%	12,4% ▼	16,1%	15,4%	16,9%	21,3% ▲	13,0%
Extern ongewenst gedrag (incl. pesten) [% enkele keer t/m zeer vaak]	24,6%	23,4%	22,2%	19,5% ▼	30,6% ▲	24,0%	23,8%	25,6%	21,3%	28,0% ▲
Taakeisen [% hoog: score 2.5 of hoger op schaal 1=nooit-4=altijd]	42,8% ▲	33,3% ▼	33,0% ▼	32,5% ▼	24,1% ▼	40,9% ▲	32,6% ▼	33,6% ▼	27,9% ▼	26,1% ▼
Hoge tijdsdruk [% regelmatig]	35,6% ▲	25,7% ▼	26,0% ▼	20,1% ▼	17,3% ▼	32,8% ▲	23,5% ▼	23,9% ▼	21,1% ▼	21,1% ▼
Werken met trillingen [% soms-regelmatig]	18,7%	19,0%	18,9%	29,0% ▲	17,7%	18,1%	17,6%	20,2%	26,3% ▲	17,9%
Blootstelling aan lawaai [% soms-regelmatig]	25,7%	24,7%	25,5%	40,5% ▲	22,7%	25,9%	23,8% ▼	23,7%	32,9% ▲	28,1%

Noot: rode arcering betekent dat er vaker sprake is van het betreffende arbeidsrisico, groene arcering betekent dat er minder vaak sprake is van het betreffende arbeidsrisico

Tabel 3.12d: Trends in arbeidsomstandigheden van werknemers met een tijdelijk en een vast dienstverband (Bron NEA 2005-2010)

	2009					2010				
	- vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	- tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	- tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	Uitzendkracht	Oproepkracht	- vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	- tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	- tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	Uitzendkracht	Oproepkracht
N:	17.753	1.921	1.557	378	649	18.674	1.801	1.533	448	779
%:	80%	8,6%	7,0%	1,7%	2,9%	80%	7,8%	6,6%	1,9%	3,4%
Intern ongewenst gedrag (incl. pesten) [% enkele keer t/m zeer vaak]	16,6%	15,8%	16,3%	16,8%	13,0% ▼	15,1% ▲	13,0% ▼	14,4%	19,4% ▲	9,4% ▼
Extern ongewenst gedrag (incl. pesten) [% enkele keer t/m zeer vaak]	24,2% ▼	24,9%	26,4%	25,8%	29,7% ▲	22,6% ▼	25,0%	26,2% ▲	22,5%	29,8% ▲
Taakeisen [% hoog: score 2.5 of hoger op schaal 1=nooit-4=altijd]	41,2% ▲	35,4% ▼	29,8% ▼	27,9% ▼	25,3% ▼	42,3% ▲	34,8% ▼	29,5% ▼	30,7% ▼	26,3% ▼
Hoge tijdsdruk [% regelmatig]	33,0% ▲	27,2% ▼	22,7% ▼	19,9% ▼	17,6% ▼	33,9% ▲	27,5% ▼	23,3% ▼	21,4% ▼	19,6% ▼
Werken met trillingen [% soms-regelmatig]	17,9% ▼	17,8%	19,6%	31,3% ▲	17,7%	18,3% ▼	19,8%	18,2%	30,1% ▲	17,1%
Blootstelling aan lawaai [% soms-regelmatig]	24,5%	23,7%	26,2%	40,0% ▲	22,6%	25,0% ▼	25,3%	23,9%	43,2% ▲	27,9%

Noot: rode arcering betekent dat er vaker sprake is van het betreffende arbeidsrisico, groene arcering betekent dat er minder vaak sprake is van het betreffende arbeidsrisico

Tabel 3.12g: Trends in arbeidsomstandigheden van werknemers met een tijdelijk en een vast dienstverband (Bron NEA 2005-2010)

	2005					2006				
	· vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	· tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	· tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	· Uitzendkracht	· Oproepkracht	· vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	· tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	· tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	· Uitzendkracht	· Oproepkracht
N:	19.035	1.467	1.165	498	600	19.606	1.704	1.166	469	511
%:	84%	6,4%	5,1%	2,2%	2,6%	84%	7,3%	5,0%	2,0%	2,2%
Gevaarlijk werk [% soms-regelmatig]	24,8% ▼	26,9%	28,5% ▲	34,1% ▲	19,0% ▼	24,5%	27,2% ▲	24,0%	26,4%	23,7%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.										

Noot: rode arcering betekent dat er vaker sprake is van het betreffende arbeidsrisico, groene arcering betekent dat er minder vaak sprake is van het betreffende arbeidsrisico

Tabel 3.12h: Trends in arbeidsomstandigheden van werknemers met een tijdelijk en een vast dienstverband (Bron NEA 2005-2010)

	2008					2010				
	· vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	· tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	· tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	· Uitzendkracht	· Oproepkracht	· vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)	· tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast	· tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd	· Uitzendkracht	· Oproepkracht
N:	17.736	1.890	1.009	389	464	18.632	1.795	1.516	448	774
%:	83%	8,8%	4,7%	1,8%	2,2%	80%	7,7%	6,5%	1,9%	3,3%
Gevaarlijk werk [% soms-regelmatig]	25,6% ▼	27,6%	26,8%	28,1%	29,6%	23,4%	25,4%	23,4%	25,2%	24,5%
Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte.										

Noot: rode arcering betekent dat er vaker sprake is van het betreffende arbeidsrisico, groene arcering betekent dat er minder vaak sprake is van het betreffende arbeidsrisico

4 Nawoord van het ministerie van SZW

4.1 Inleiding

In paragraaf 2.1 van dit rapport is sprake van een analyse van de meest actuele stand van zaken en van de ontwikkelingen in de arbeidsomstandigheden in Nederland, uitgedrukt in de blootstelling aan arbeidsrisico's, de effecten van die blootstelling, en de door arbeidsorganisaties genomen arbo-maatregelen. Daartoe heeft TNO tabellen uitgedraaid op bestanden van de meerjarig uitgevoerde Werkgeversenquête Arbeid (WEA) van TNO, de Nationale (werknemers) Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) van TNO en het CBS, en de monitor 'Arbo in bedrijf' (AIB) van de Arbeidsinspectie. Er zijn door TNO vijf tabellenboeken aan SZW geleverd die vanwege hun omvang niet zijn opgenomen in het rapport, en ook niet – gelet op de beperkte opdracht aan TNO - in de tekst van het rapport zijn beschreven. Deze door het ministerie zelf opgestelde bijlage bevat evenwel de belangrijkste uitkomsten.

Deze bijlage is als volgt opgebouwd. Na een paragraaf over generieke ontwikkelingen in blootstelling aan arbeidsrisico's, effecten en arbo-maatregelen (par. 4.2) volgen paragrafen over verschillen naar bedrijfsgrootte (par. 4.3), over verschillen tussen jonge en langer bestaande kleine bedrijven (par. 4.4) en over verschillen naar sector (par. 4.5). Elke paragraaf wordt afgesloten met een korte conclusie.

4.2 Ontwikkelingen in de tijd

De relevante monitorbestanden zijn merendeels pas beschikbaar sinds 2005. Er blijken betrekkelijk weinig ontwikkelingen in de tijd. Hierna gemelde ontwikkelingen zijn statistisch significant.

- De blootstelling aan arbeidsrisico's in de tijd

De blootstelling aan arbeidsrisico's blijft in de tijd nagenoeg onveranderd. Werknemers rapporteren in de NEA minder psychosociale arbeidsbelasting in de vorm van werkdruk/stress, conflicten, en ongewenste omgangsvormen (pesten e.d.). Zij rapporteren wel iets meer werken in een ongemakkelijke houding, en meer blootstelling aan beeldschermwerk.

Ook de monitor van de Arbeidsinspectie (AIB) geeft wat betreft blootstelling bij de meeste risico's geen ontwikkeling, op de volgende - meestal zeer bescheiden - ontwikkelingen na:

- minder sprake van schadelijk geluid, gevaarlijke stoffen, intimidatie
- meer beeldschermwerk, statische lichaamshouding, repeterende bewegingen, transportmiddelen met trillingen ten gevolge, biologische agentia, besloten ruimten, risicovolle machines, en straling.

Uit de werkgeversenquête WEA (gehouden in 2008 en 2010) zijn geen relevante ontwikkelingen in de tijd te melden. Zie de bovenste helft van tabel 4.1.

In Europees perspectief geldt overigens dat “de kwaliteit van de arbeid in Nederland ... vergeleken met het Europees gemiddelde behoorlijk hoog (is),”⁹.

- *De effecten van blootstelling in de tijd*

Ook in de effecten van blootstelling in de tijd zijn slechts bescheiden ontwikkelingen zichtbaar.

De onderste helft van tabel 4.1 laat zien dat het aantal in de NEA gerapporteerde arbeidsongevallen met verzuim (3,3% van de werknemers) in de loop der jaren nauwelijks verandert. Wel is er volgens het CBS een daling van ongevallen met dodelijke afloop. Het aantal dodelijke arbeidsongevallen in Nederland is volgens Eurostat overigens ruim de helft lager dan het Europees gemiddelde.

Tabel 4.1: In bedrijven aanwezige risico's volgens werkgevers; kerncijfers arbeidsongevallen

	2007	2008	2009	2010
Risico's in bedrijf volgens werkgevers (WEA)				
werkdruk	nb	46%	nb	44%
lichamelijke belasting	nb	36%	nb	35%
beeldschermwerk	nb	25%	nb	27%
Aantal arbeidsongevallen met letsel en verzuim (NEA), x 1000	219	230	218	224
Aantal arbeidsongevallen met ziekenhuisopnamen (LIS)	4.500	4.600	4.300	Nb
Aantal dodelijke arbeidsongevallen (CBS)	98	98	85	Nb

Het ziekteverzuim is sinds 2006 stabiel op 4,3 à 4,2% (2010, CBS, idem NEA).

Uit de werknemersenquête NEA (zie tabel 4.2) blijkt in de loop der jaren iets meer tevredenheid met de arbeidsomstandigheden en met het werk in het algemeen, en wordt meer gesteld dat chronische gezondheidsklachten géén gevolg van het werk zijn; ook willen werknemers vaker doorwerken na hun 65^e, en *tot* hun 65^e is er de sterk significante uitkomst dat ze zeggen zowel te *willen* als te *kunnen* doorwerken.

Tabel 4.2: Aspecten van werken en dóórwerken (volgens werknemers in de NEA), in %

	2007	2008	2009	2010
(zeer) tevreden met arbeidsomstandigheden	73	76	74	77
(zeer) tevreden met het werk	77	78	78	79
met chronische ziekte of aandoening	35	37	38	39
 waarvan veroorzaakt door het werk	17	15	14	14
wil werken tot 65^{ste} jaar	34	36	43	44
wil werken na 65^{ste} jaar	nb	12	13	14
kan werken tot 65^{ste} jaar (in huidig werk)	41	44	45	45

⁹ I. Houtman en S. van den Bossche: Trends in de kwaliteit van de arbeid in Nederland en Europa. Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken 2010-26 (4): 432-450.

- Arbomaatregelen in de tijd

De antwoorden van werknemers in de NEA op vragen naar arbomaatregelen laten merendeels geen trends zien, behalve deze - zeer bescheiden - ontwikkelingen:

- meer bekendheid met bestaan van een arbocatalogus, minder gevoelde noodzaak van maatregelen tegen werkdruk, RSI, onveiligheid, ongevallen en biologische agentia
- minder weet van de aanwezigheid van een preventiemedewerker.

Volgens werkgevers – bevraagd in de WEA - zijn er iets meer, maar meestal ook zeer bescheiden ontwikkelingen:

- meer plannen van aanpak in vervolg op ri&e's, meer bekendheid met wetswijzigingen (ri&e-toets, arbospreekuur, PSA-beleid), meer overleg met OR/PVT over arbo en verzuim;
- minder problemen met arboregelgeving op vijf onderdelen, zoals wat betreft onduidelijkheid, aantal verplichtingen, administratie in verband met wet- en regelgeving.

Uit de monitor van de Arbeidsinspectie (AIB) blijkt ook een bescheiden aantal ontwikkelingen:

- meer onderdelen in het contract met de arbodienst als dat er is, meer maatregelen in verband met duurzame inzetbaarheid (aanpassen werkplek, arbeidsmiddelen, gezondheidsbeleid, scholing); in de ri&e's van bedrijven zijn wat meer risico's opgenomen en de behandeling ervan in de ri&e's wordt door de inspecteurs positiever beoordeeld
- minder bedrijven met preventiemedewerker, contract met arbodienst, andere dienstverleners dan arbodienst, arbospreekuur (2010 opnieuw gemeten: 28%; in 2006, het laatste jaar van de algemene verplichting ertoe, was het 54%)

Uit AIB blijkt dat er in zo'n 10% van de bedrijven een OR of personeelsvertegenwoordiging (PVT) bestaat. 80% van deze werkgevers beoordeelt de invloed van de OR/PVT op het arbobeleid als redelijk of groot; 96% van de OR/PVT beoordeelt de samenwerking met de werkgever op het arbobeleid als redelijk of goed; als er geen OR/PVT is, overlegt in 61% van die bedrijven de werkgever met de werknemers over te voeren arbobeleid.

- Conclusie

Algemene conclusie is dat er nauwelijks wezenlijke ontwikkelingen zijn te duiden. Er is een toename van beeldschermwerk, maar die vertaalt zich niet merkbaar in gezondheidsklachten. Het voldoen van bedrijven aan 'systeemverplichtingen' (ri&e, arbodienstverlening) loopt wel duidelijk terug; naar inhoud lijken de aanwezige ri&e's iets beter geadresseerd te worden. De beleving van 'arbolasten' is iets minder ongunstig van 2008 op 2010.

4.3 Verschillen naar bedrijfsgrootte

Er bestaan allerlei beelden over minder gunstige arbeidsomstandigheden in kleine bedrijven in vergelijking met de grotere. De feiten hieronder relativeren dat nogal. Hierna gemelde ontwikkelingen / verschillen zijn statistisch significant, tenzij anders gemeld.

- De blootstelling aan arbeidsrisico's naar bedrijfsgrootte

De werknemersenquête NEA 2010 geeft ruwweg het beeld dat werknemers in grotere bedrijven fors significant meer blootstelling aan psychosociale risico's melden (en minder sociale steun van leiding en collega's), en in kleinere bedrijven fors significant meer blootstelling aan fysieke risico's. Daarop zijn enkele opmerkelijke uitzonderingen: in de grootste bedrijven kennen werknemers meer beeldschermwerk en wordt er meer gewerkt met besmette personen etc. (biologische agentia). De omvang van de verschillen wat betreft psychische en fysieke risico's geeft al met al geen vermoeden dat werknemers in het kleinbedrijf een hogere totale blootstelling aan risicovolle arbeidsomstandigheden zouden kennen dan hun collega's in het grootbedrijf.

Op *bedrijfsniveau* gemeten (dus: doet zich in het bedrijf al dan niet een risico voor) zijn er in grote bedrijven meer risico's dan in kleine. Voor vrijwel alle risico's geldt dat zij zich – volgens werkgevers in de WEA 2010 - meer voordoen in grotere dan in kleinere bedrijven, en dat vooral wat betreft psychosociale risico's. Volgens de inspectiemonitor AIB zien inspecteurs in grote bedrijven vaker blootstelling aan risico's dan in middelgrote en vooral kleine; dat geldt voor alle bevroegde risico's. Door het verschil in meetniveau zeggen de verschillen tussen groot en klein in WEA en AIB niets over verschillen in belasting voor de *individuele* werknemers (zie vorige alinea).

Conclusie is dat de wel bestaande indruk dat arbeidsomstandigheden in kleinere bedrijven als geheel slechter zouden zijn, niet bevestigd wordt. Op grond van wat afzonderlijke werknemers melden aan blootstelling zijn er significante verschillen, ruwweg dat men in het grootbedrijf meer psychische belasting kent, en in het kleinbedrijf meer fysieke, maar die verschillen zijn niet zo groot dat een werknemer in het kleinbedrijf slechter af zou zijn.

- De effecten van blootstelling naar bedrijfsgrootte

Het door werknemers zelf in de NEA 2010 gerapporteerde verzuim ligt op 4,19 %. Er zijn significante verschillen naar bedrijfsgrootte: werknemers in de kleinste bedrijven kennen een verzuim van 3,0%, die in de grootste een verzuim van 4,6%. In de kleinste bedrijven wil men (fors) vaker tot en na het 65e jaar werkzaam blijven; werknemers in de kleinste en grootste bedrijven zeggen vaker in staat te zijn tot het 65e jaar het huidige werk voort te zetten (in de twee middencategorieën minder vaak).

In de NEA wordt uitgebreid geraagd naar omstandigheden waaronder men langer zou willen of kunnen doorwerken, maar die leiden nauwelijks tot verschillen naar bedrijfsgrootte. Opmerkelijk is alleen dat men zich in de kleinste bedrijven significant minder vaak uitsprekt voor minder uren of dagen in de week werken.

In de analyse van TNO op de werknemersenquête zijn niet betrokken de algemene slotvragen naar arbo- en werktevredenheid. De algemene publicaties van TNO geven geen splitsing naar bedrijfsgrootte.

- Arbomaatregelen naar bedrijfsgrootte

Uit de NEA 2010 blijkt dat hoe groter het bedrijf, des te meer werknemers bekend zijn met het bestaan van een arbocatalogus en met het bestaan van een preventiemedewerker of arbocoördinator (al weet men in grotere bedrijven minder waarvoor men bij hem of haar terecht kan).

In de NEA wordt werknemers gevraagd naar de noodzaak van arbomaatregelen. Bij alle categorieën maatregelen springt eruit dat in de kleinste bedrijven fors significant minder maatregelen nodig worden geacht 'omdat het probleem niet speelt' (zie inderdaad hierboven onder 4.3.); mede daardoor wordt waarschijnlijk in grotere bedrijven zowel geoordeeld dat bestaande maatregelen voldoende zijn, alsook dat ze nog onvoldoende zijn.

Uit de WEA blijkt dat naarmate het bedrijf groter is, de werkgever veel beter weet of er al dan niet een arbocatalogus in zijn sector is. Naarmate het bedrijf groter is, zijn er in de afgelopen twee jaar ook meer maatregelen ingevoerd, zijn er meer (getoetste) ri&e's, en is men fors meer bekend met onderwerpen van wetswijzigingen; men ziet ook meer positieve gevolgen daarvan binnen het bedrijf. De WEA bevat enkele stellingen over de lasten van de arbowet- en regelgeving: over de uitvoerbaarheid, het tijdsbeslag ervan voor het bedrijf, de duidelijkheid van de regels, en het aantal wettelijke verplichtingen. Steeds zijn grotere bedrijven kritischer (negatiever) dan kleine. Maar gevraagd naar obstakels om te voldoen aan de Arbowet- en regelgeving zijn er nauwelijks verschillen naar bedrijfsgrootte. Grote bedrijven onderschrijven vaker de stelling dat er overleg plaatsvindt met werknemers over arbo en verzuim.

In de monitor van de Arbeidsinspectie geven arbeidsinspecteurs per risico een eendoordeel over de daartegen genomen maatregelen; bij eenderde van de bevraagde risico's wordt het oordeel 'goed' significant vaker gegeven aan (middel)grote bedrijven. Bij de overige tweederde bevraagde risico's is er hier geen verschil.

Vanuit ander oogpunt zijn de verschillen naar bedrijfsgrootte nog bescheidener. Bij ongeveer één procent van de bedrijven met 100 of meer werknemers geven inspecteurs het eendoordeel 'slecht' bij nagenoeg alle risico's; bij de 10- bedrijven is dat twee á drie procent; het eendoordeel 'matig' geven inspecteurs aan zo'n vier procent van de 100+ bedrijven, en aan acht à tien procent van de 10- bedrijven. Maar deze verschillen zijn te klein om tot significantie te kunnen leiden.

Overigens, contrair aan het voorgaande: bij grote(re) bedrijven krijgt de aanpak van werkdruk en die van niet-ioniserende straling vaker het eendoordeel 'slecht' van inspecteurs.

De monitor van de Arbeidsinspectie 2010 geeft wat betreft arbodienstverlening aan dat grote(re) bedrijven op velerlei punten significant beter 'scoren'. Tabel 4.3 geeft een selectie.

Tabel 4.3: Aspecten van arbodienstverlening naar bedrijfsgrootte (in aantal werknemers), in %. *NS*= niet significant

	grootteklasse		
	< 10	10-99	100+
Contract aanwezig met één (of meer) arbodienst(en)	77	94	96
In het contract meer onderdelen aanwezig	23	38	63
Een of meer contracten aanwezig met andere dienstverleners	15	20	33
* op basis van CAO-afspraken (<i>NS</i>)	4	7	6
* o.b.v. schriftelijke overeenstemming OR/PVT	1	12	36
* via verzuimverzekeraar	56	29	9
Ri&e op vestiging op moment van onderzoek			
* ja, en getoetst	18	66	91
* ja, maar (nog) niet getoetst	19	17	6
* nee	53	17	3
Een of meer werknemers is preventiemedewerker			
* ja, één	8	39	58
* ja, meerdere	1	6	25
* de werkgever vervult zelf die taak	29	17	16
* nee, alleen op andere/hoofdvestiging (<i>NS</i>)	4	7	6
* nee, geen preventiemedewerker(s)	58	32	11
Deskundigheid preventiemedewerker verworven door			
* opleiding / cursussen	30	51	74
* instructies ontvangen	8	16	26
* ervaring	79	68	66
* nog niet (<i>NS</i>)	7	7	3
OR/PVT instemming gevraagd over preventiemedew.?			
* ja	39	38	53
* binnenkort overleg (<i>NS</i>)	2	4	4
* nee	60	58	43
Aanwezigheid OR/PVT	5	25	88
Zo nee, overleg met werknemers over arbobeleid	59	76	73
Frequentie overleg met OR/PVT over arbobeleid			
* twee of meer keer per jaar	82	83	91
* één keer per jaar (<i>NS</i>)	13	12	7
* minder dan één keer per jaar (<i>NS</i>)	2	2	1
* nooit (<i>NS</i>)	3	3	1

Uit de werkgeversenquête WEA blijkt dat naarmate het bedrijf groter is, men meer hecht aan *doorwerken tot 65 jaar*, en neemt men velerlei maatregelen. Veelzeggend is het aankruisen dat er géén maatregelen zijn getroffen voor langer doorwerken; voor de vier bedrijfsgroottes is dat van kleinst naar grootst: 74, 60, 34, 11%.

- Conclusie

Een algemene conclusie over bedrijfsgrootte is dat het her en der bestaande beeld over een slechtere arbositatie in vooral de kleinste bedrijven niet klopt, zeker niet wat betreft risico's en maatregelen daartegen. In essentie zijn er maar twee wezenlijke verschillen in relatie tot bedrijfsgrootte:

Kleinere bedrijven blijven fors significant achter wat betreft hun 'zorgsysteem': er is minder deskundige ondersteuning (arbodienst, preventiemedewerker), minder systematische risico-inventarisatie en -evaluatie; en deze werkgevers nemen ook nauwelijks maatregelen voor langer doorwerken

Werknemers in de kleinste bedrijven hebben eerder minder ziekteverzuim dan die in de grootste bedrijven.

Mogelijk werkt het lagere verzuim de mindere zorg in de hand.

Wat anders dan verwacht, oordelen relatief meer kleinere bedrijven wat gunstiger over de 'arbolasten', mogelijk omdat grotere bedrijven meer risico's hebben en dus meer regels e.d. moeten kennen. Op de vraag naar *feitelijke* obstakels is er nagenoeg geen verschil naar bedrijfsgrootte.

Tenslotte: sommige sectoren kennen relatief veel kleine bedrijven; een deel van bovengenoemde kan door sectorkenmerken beïnvloed zijn.

4.4 'Jonge' versus 'oude' bedrijven

De veronderstelde lagere kwaliteit van arbeidsomstandigheden en arbo-aanpak in kleine bedrijven zou men kunnen toeschrijven aan het feit dat deze meer recent zijn opgericht, en (daarom) minder tijd en prioriteit zouden hebben kunnen geven aan arbobeleid. Om dit te toetsen heeft TNO op de samengevoegde bestanden van de werkgeversenquête WEA 2008 en 2010 verschillen onderzocht tussen jonge bedrijven (niet eerder dan 2 jaar voor de enquête-afname opgericht) en oude bedrijven. De hierna volgende analyse was alléén mogelijk binnen de categorie allerkleinste bedrijven (met 1 t/m 4 werknemers), omdat zich alleen in die categorie voldoende jonge bedrijven bevonden.

- De blootstelling aan arbeidsrisico's naar bedrijfsleeftijd

Wat de blootstelling aan risico's betreft, is er geen significant verschil: 24% van de jonge bedrijven zegt géén risico's te hebben, tegen 22% van de oude. Naar risico doen zich wel verschillen voor, maar er is niet één lijn te trekken (bijv: jonge bedrijven kennen fors meer agressie en geweld, meer beeldschermwerk en langdurig dezelfde houding, maar fors minder lichamelijke belasting en iets minder lawaai). Er is dus niet te zeggen of oude kleine bedrijven 'het beter doen' dan jonge kleine bedrijven.

- De effecten van blootstelling naar bedrijfsleeftijd

Over eventuele verschillen in de effecten van arbeidsomstandigheden (ongevallen, verzuim) is geen informatie beschikbaar van werknemers. Ook de werkgeversenquête WEA biedt op vele punten geen informatie of er zijn geen verschillen tussen oud en jong. Oude bedrijfjes hechten iets meer belang aan doorwerken tot 65 jaar dan jonge bedrijfjes, en hebben ook iets meer maatregelen daartoe genomen.

- Arbomaatregelen naar bedrijfsleeftijd

Wat het treffen van arbomaatregelen betreft, verschillen jonge en oude bedrijfjes niet veel, al hebben jonge bedrijven wel een aantal malen minder maatregelen. Significante verschillen zijn er wel in de naleving van 'systeemverplichtingen', zoals tabel 4.4 laat zien.

Tabel 4.4: Naleving plicht tot arbodienstverlening en ri&e (kleinste bedrijven in WEA)

Verplichting tot bedrijfsarts/arbodienstverlener	'oud'	'jong'	tot.
* contract met een externe arbodienst	35,0	13,7	33,1
* via verzuim- of zorgverzekeraar	23,5	15,7	22,8
* niets geregeld	21,9	33,5	22,9
* weet niet	3,9	14,0	4,8
Aanwezigheid ri&e	36,3	18,1	34,7

Er is geen verschil tussen oud en jong in bekendheid met onderwerpen van wetswijzigingen.

In paragraaf 4.3 is vermeld dat in de werkgeversenquête WEA stellingen over de lasten van de arbowet- en regelgeving zijn voorgelegd. Jonge bedrijfjes zijn bij vier van de vijf stellingen over 'lasten door arbo' positiever gestemd dan oude.

- Conclusie

Tussen oude en jonge bedrijfjes bestaan verschillen in gemelde risico's, maar daar is niet één lijn in te trekken. Wat betreft materiële maatregelen tegen risico's zijn er aanwijzingen dat jonge bedrijven minder maatregelen nemen. Duidelijk is dat wat betreft 'systeemverplichtingen' (arbodienstverlening, ri&e) jonge bedrijven heel veel minder doen, terwijl ze daarentegen in reacties op stellingen over 'arbo' positiever zijn dan oude bedrijven.

In de vorige paragraaf (over verschillen tussen grote en kleine bedrijven) zagen we hoogstens kleine verschillen, waarbij kleine bedrijven iets minder gunstig dan grotere scores wat betreft blootstelling aan risico's en maatregelen daartegen. Er lijkt wel enige grond om te stellen dat dat ten dele veroorzaakt wordt door 'de leeftijd' van de bedrijven. Wat betreft de 'systeemverplichtingen' is dat effect sterker. Maar nergens lijkt het verschil tussen groot en klein grotendeels of volledig door verschillen tussen jong en oud verklaard te kunnen worden.

4.5 Verschillen tussen sectoren

TNO heeft de gegevens ook uitgedraaid naar de 12 hoofdsectoren van de SBI (Standaard Bedrijfs Indeling). Hierna gemelde ontwikkelingen in de tijd *binnen* sectoren zijn statistisch significant, tenzij anders gemeld; verschillen *tussen* sectoren zijn niet altijd op significantie getoetst.

- Blootstelling aan risico's, naar sectoren in de tijd

Verschillen tussen sectoren zijn er volop, en al vanouds bekend: de financiële dienstverlening en het onderwijs kennen veel werkdruk, de bouw veel fysieke belasting. Deze tekst focust op verschillen in de tijd.

Het *landelijke* beeld dat uit de werknemersenquête NEA oprijst, is dat de blootstelling in de periode 2005 t/m 2010 nagenoeg onveranderd blijft. Binnen de *sectoren* doet zich wat meer variatie voor, maar het is niet zo dat een of meer sectoren een wezenlijke stijging of daling van de *totale* blootstelling kennen; een top-3 van stijgers of dalers is niet mogelijk. Er zijn op afzonderlijke risico's wel diverse ontwikkelingen; de industrie kent enkele ongunstige ontwikkelingen in fysieke belasting; de handel laat een sterk wisselend beeld zien over tevredenheid t.a.v. aspecten van het werk.

De werkgeversenquêtes van 2008 en 2010 duiden op nagenoeg geen verandering. De bouw kent enkele gunstige veranderingen, de handel enkele ongunstige. Voor de monitor van de Arbeidsinspectie zijn de jaargangen 2005-2010 samengenomen, en kan dus niets over de ontwikkeling in de tijd gezegd worden. Uit het samengestelde bestand blijkt dat blootstelling aan beeldschermwerk volgens de inspecteurs het meest voorkomt in de financiële dienstverlening; een volstrekt logische uitkomst. Op zoek naar opvallende uitkomsten zijn er alleen enkele opmerkelijke 'incidenten' te vinden, zoals dat bij 23% van de bouwbedrijven sprake is van blootstelling aan kankerverwekkende stoffen, bijna twee keer zoveel als in de agrarische sector en de industrie.

Het landelijke beeld dat de fysieke belasting in de loop der jaren gelijk is gebleven of niet is gedaald, wordt nogal eens opmerkelijk genoemd in het licht van de daling van de omvang van traditioneel 'zware' sectoren als landbouw, industrie en bouwnijverheid¹⁰. Meest gehoorde verklaring is dat die daling gecompenseerd zou worden door de groei van de gezondheidszorg. Bij een analyse¹¹ blijkt die verklaring niet volledig. De werkgelegenheid in de traditioneel 'zware' sectoren landbouw, industrie en bouwnijverheid loopt inderdaad terug, maar in de eveneens 'zware' sectoren handel, horeca en gezondheid & welzijn stijgt het arbeidsvolume, net zoals in de 'zeer lichte' sectoren financiële, resp. zakelijke dienstverlening.

- Effecten van blootstelling, naar sectoren in de tijd

De werknemersenquête NEA wijst uit dat ontwikkelingen per sector niet wezenlijk afwijken van landelijke ontwikkelingen.

Alle sectoren kennen een sterke ontwikkeling van 2005 op 2010, in die zin dat meer werknemers bereid en in staat zijn langer door te werken.

- Arbomaatregelen, naar sectoren in de tijd

Het landelijke beeld op basis van de werknemersenquête NEA 2005 t/m 2010 is dat er wat betreft maatregelen merendeels geen ontwikkelingen zijn. Hetzelfde geldt voor sectoren; in de meeste bijv. is ook sprake van minder aanwezigheid van een preventiemedewerker of arbocoördinator.

De door werknemers uitgesproken noodzaak van (aanvullende) maatregelen in de jaren 2008, 2009 en 2010 laat op onderdelen ontwikkelingen zien, maar er springt geen sector uit.

¹⁰ J. Popma: De opbrengst van dertig jaar Arbowet: schrale oogst. In: Maandblad Arbo 6/2011, pp. 24-26

¹¹ Nagegaan is per sector wat het percentage respondenten als percentage van het totaal is over de jaren 2005 t/m 2010 bij de vraag "Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten", en sectoren zijn als 'licht' of 'zwaar' aangemerkt a.d.h.v. de mediaan in 2007 op het antwoordalternatief "Nee". (Opm: vervoer is dan 'licht'.)

In de werkgeversenquête WEA 2008 en 2010 zijn er diverse kleine verschillen in maatregelen, zonder de indruk dat er per sector een trend is. Opvallend is dat de bouwsector wat positiever reageert op de stelling over lasten e.d. door de wet. En deze sector vindt het van 2008 op 2010, net als de horeca, voor de personele bezetting minder belangrijk dat werknemers tot hun 65^e doorwerken; tegen de landelijke trend in.

In de samengenomen jaargangen van de monitor van de Arbeidsinspectie zijn er op allerlei onderdelen verschillen tussen sectoren, maar er springt niet een of andere sector systematisch uit.

- *Conclusie*

Er zijn geen verrassingen: de financiële dienstverlening en het onderwijs kennen veel werkdruk, de bouw veel fysieke belasting. Ontwikkelingen in de sectoren wat betreft de blootstelling aan risico's, de effecten ervan en het nemen van maatregelen wijken niet wezenlijk af van landelijke ontwikkelingen, er is geen sector die er in enig opzicht 'uitspringt'. Opgemerkt moet worden dat deze conclusies wellicht beïnvloed kunnen zijn doordat sommige sectoren relatief fors meer kleine bedrijven kennen dan grote.

Bijlage 1: Organisatiegraad van werknemers en werkgevers naar sector

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de organisatiegraad van de werknemers en werkgevers van de in de NEA én WEA opgenomen sectoren.

Deze tabel moet met enige voorzichtigheid bekeken worden omdat:

- De NEA en WEA vragenlijst onderzoeken zijn, en geen registraties. Hierdoor zijn niet alle sectoren in de NEA en WEA vertegenwoordigd. (het totale aantal SBI 2008 sectoren is ruim 1200, hiervan wordt ongeveer twee derde in de NEA en/of WEA onderzocht).
- Alleen van sectoren waar minimaal 10 NEA én minimaal 10 WEA respondenten aan het onderzoek hebben deelgenomen wordt de status van de organisatiegraad weergegeven.
- De genoemde sector codes zijn SBI 2008 codes. Voor de NEA en de WEA 2008 zijn dit hergecodeerde SBI 93 codes. Bij het hercoderen moeten soms arbitraire keuzes gemaakt worden. Hierdoor is het mogelijk dat een aantal sectoren 'fout' gecodeerd zijn het een selectie van sectoren.

Sector (SBI 2008)	Organisatiegraad van werkgevers (WG) en werknemers (WN)
• 0161 Dienstverlening voor de akker- en/of tuinbouw	WG hoog, WN laag
• 1071 Vervaardiging van brood en vers banketbakkerswerk	WG hoog, WN laag
• 13 Vervaardiging van textiel	WG laag, WN hoog
• 16231 Vervaardiging van deuren, ramen en kozijnen van hout	WN en WG hoog
• 181 Drukkerijen en dienstverlening voor drukkerijen	WN en WG hoog
• 18129 Overige drukkerijen n.e.g.	WN en WG hoog
• 2229 Vervaardiging van overige producten van kunststof	WG hoog, WN laag
• 24 Vervaardiging van metalen in primaire vorm	WN en WG hoog
• 31011 Interieurbouw	WG laag, WN hoog
• 3109 Vervaardiging van overige meubels	WG hoog, WN laag
• 32501 Tandtechnische bedrijven	WG hoog, WN laag
• 32502 Vervaardiging van medische instrumenten en hulpmiddelen (geen tandtechniek)	WG hoog, WN laag
• 411 Projectontwikkeling	WN laag WG laag
• 4312 Grondverzet	WG hoog, WN laag
• 43999 Overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw n.e.g.	WG laag, WN hoog
• 451 Handel in auto's en aanhangers, eventueel gecombineerd met reparatie	WG hoog, WN laag
• 45204 Carrosserieherstel	WG hoog, WN laag
• 45205 Overige gespecialiseerde reparatie en slepen van auto's	WG hoog, WN laag
• 45311 Groothandel en handelsbemiddeling in auto-onderdelen en -accessoires (geen banden)	WN laag WG laag
• 4614 Handelsbemiddeling in machines, technische benodigdheden, schepen en vliegtuigen	WN laag WG laag
• 4622 Groothandel in bloemen en planten	WG hoog, WN laag
• 463 Groothandel in voedings- en genotmiddelen	WN laag WG laag
• 46311 Groothandel in groenten en fruit	WG hoog, WN laag
• 4634 Groothandel in dranken (geen zuivel)	WG laag, WN hoog
• 46421 Groothandel in bovenkleding	WN laag WG laag
• 46462 Groothandel in medische en tandheelkundige instrumenten, verpleeg- en orthopedische artikelen etc.	WN laag WG laag

· 46499 Groothandel in overige consumentenartikelen (non-food) n.e.g.	WN laag WG laag
· 4651 Groothandel in computers, randapparatuur en software	WN laag WG laag
· 4652 Groothandel in elektronische en telecommunicatieapparatuur en bijbehorende onderdelen	WG laag, WN hoog
· 4661 Groothandel in landbouwmachines, werktuigen en tractoren	WG hoog, WN laag
· 4666 Groothandel in kantoorcomputers (geen computers)	WN laag WG laag
· 46692 Groothandel in machines en apparaten voor de warmte-, koel- en vriestechiek	WN laag WG laag
· 46693 Groothandel in verbrandingsmotoren, pompen en compressoren	WN laag WG laag
· 46694 Groothandel in appendages, technische toebehoren e.d.	WN laag WG laag
· 46695 Groothandel in meet- en regelapparaten	WG hoog, WN laag
· 46699 Groothandel in overige machines, apparaten en toebehoren voor industrie en handel n.e.g.	WN laag WG laag
· 46722 Groothandel in ferrometalen en -halfabricaten	WG hoog, WN laag
· 46737 Groothandel in sanitaire artikelen en sanitair installatiemateriaal	WN laag WG laag
· 46738 Groothandel gespecialiseerd in overige bouwmaterialen	WG hoog, WN laag
· 46739 Groothandel in bouwmaterialen algemeen assortiment	WG hoog, WN laag
· 46741 Groothandel in ijzer- en metaalwaren	WN laag WG laag
· 4711 Supermarkten en dergelijke winkels met een algemeen assortiment voedings- en genotmiddelen	WG hoog, WN laag
· 47191 Warenhuizen	WN laag WG laag
· 4721 Winkels in aardappelen, groenten en fruit	WG hoog, WN laag
· 47221 Winkels in vlees en vleeswaren	WG hoog, WN laag
· 4726 Winkels in tabaksproducten	WG hoog, WN laag
· 47292 Winkels in natuurvoeding en reformartikelen	WG hoog, WN laag
· 47761 Winkels in bloemen en planten, zaden en tuinbenodigdheden	WG hoog, WN laag
· 47762 Tuincentra	WG hoog, WN laag
· 4781 Markthandel in voedings- en genotmiddelen	WN laag WG laag
· 4791 Detailhandel via postorder en internet	WN laag WG laag
· 503 Binnenvaart (passagiersvaart en veerdiensten)	WG laag, WN hoog
· 52109 Opslag in distributiecentra en overige opslag (niet in tanks, koelhuizen e.d.)	WN laag WG laag
· 52291 Expediteurs, cargo's, bevrachters en andere tussenpersonen in het goederenvervoer	WN laag WG laag
· 53202 Koeriers	WN laag WG laag
· 55 Logiesverstrekking	WN laag WG laag
· 581 Uitgeverijen van boeken, tijdschriften e.d.	WG laag, WN hoog
· 619 Overige telecommunicatie	WG laag, WN hoog
· 62 Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie	WN laag WG laag
· 6201 Ontwikkelen, produceren en uitgeven van software	WN laag WG laag
· 64191 Coöperatief georganiseerde banken	WN laag WG laag
· 642 Financiële holdings	WN laag WG laag
· 66193 Hypotheek- en kredietbemiddeling, geldwisselkantoren, bank- en spaaragentschappen e.d.	WN laag WG laag
· 6622 Assurantietussenpersonen	WN laag WG laag
· 68203 Verhuur van overige woonruimte	WN laag WG laag
· 68204 Verhuur van onroerend goed (niet van woonruimte)	WN laag WG laag
· 6831 Bemiddeling bij handel, huur of verhuur van onroerend goed	WG hoog, WN laag
· 69101 Advocatenkantoren	WN laag WG laag
· 69102 Rechtskundige adviesbureaus	WN laag WG laag
· 69103 Notariskantoren	WN laag WG laag
· 69201 Registeraccountants	WN laag WG laag
· 69202 Accountants-administratieconsulenten	WN laag WG laag

· 69203 Boekhoudkantoren	WN laag WG laag
· 69204 Belastingconsulenten	WN laag WG laag
· 69209 Overige administratiekantoren	WN laag WG laag
· 70221 Organisatie-adviesbureaus	WN laag WG laag
· 70222 Advisering op het gebied van management en bedrijfsvoering (geen public relations en organisatie-adviesbureaus)	WN laag WG laag
· 711 Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies	WN laag WG laag
· 721 Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	WG laag, WN hoog
· 731 Reclamebureaus en handel in advertentieruimte en -tijd	WN laag WG laag
· 732 Markt- en opinieonderzoekbureaus	WN laag WG laag
· 749 Overige specialistische zakelijke dienstverlening	WN laag WG laag
· 7732 Verhuur en lease van machines en installaties voor de bouw	WN laag WG laag
· 781 Arbeidsbemiddeling	WN laag WG laag
· 7911 Reisbemiddeling	WG hoog, WN laag
· 7912 Reisorganisatie	WN laag WG laag
· 799 Informatieverstrekking op het gebied van toerisme en reserveringsbureaus	WG laag, WN hoog
· 801 Particuliere beveiliging	WG laag, WN hoog
· 812 Reiniging	WG hoog, WN laag
· 841 Openbaar bestuur	WG laag, WN hoog
· 842 Overheidsdiensten	WG laag, WN hoog
· 852 Primair en speciaal onderwijs	WG laag, WN hoog
· 8532 Middelbaar beroepsonderwijs en educatie	WG laag, WN hoog
· 8541 Niet-universitair hoger onderwijs	WG laag, WN hoog
· 85592 Bedrijfsopleiding en -training	WG laag, WN hoog
· 85599 Studiebegeleiding, vorming en onderwijs n.e.g.	WG laag, WN hoog
· 86221 Praktijken van medisch specialisten en medische dagbehandelcentra (geen tandheekunde of psychiatrie)	WN laag WG laag
· 86231 Praktijken van tandartsen	WG hoog, WN laag
· 86911 Praktijken van verloskundigen	WN laag WG laag
· 86913 Praktijken van psychotherapeuten en psychologen	WG laag, WN hoog
· 86919 Overige paramedische praktijken (geen fysiotherapie en psychologie) en alternatieve genezers	WG laag, WN hoog
· 86929 Samenwerkingsorganen op het gebied van gezondheidszorg en overige gezondheidszorgondersteunende diensten	WG laag, WN hoog
· 872 Huizen en dagverblijven voor verstandelijk gehandicapten en psychiatrische cliënten	WG laag, WN hoog
· 90011 Beoefening van podiumkunst	WG hoog, WN laag
· 9002 Dienstverlening voor uitvoerende kunst	WN laag WG laag
· 91011 Openbare bibliotheken	WG hoog, WN laag
· 93 Sport en recreatie	WN laag WG laag
· 9313 Fitnesscentra	WN laag WG laag
· 94911 Religieuze organisaties	WG laag, WN hoog
· 94995 Overkoepelende organen etc. (niet op het gebied van gezondheids- en welzijnszorg, sport en recreatie)	WG laag, WN hoog

Bijlage 2: Match tussen arbocatalogus en arboconvenant

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de match tussen de aanwezigheid van een arbocatalogus en de aanwezigheid van een arboconvenant in een sector.

Deze tabel moet met enige voorzichtigheid bekeken worden omdat:

- De NEA en WEA vragenlijstonderzoeken zijn, en geen registraties. Hierdoor zijn niet alle sectoren in de NEA en WEA vertegenwoordigd. Alleen over de 621 sectoren die (toevallig) in de NEA vertegenwoordigd zijn kunnen uitspraken worden gedaan.
- Binnen deze 621 sectoren zijn 105 (sub)sectoren vertegenwoordigd (met minimaal 1 respondent) die vallen binnen de in totaal 67 convenantsectoren.
- Over sectoren die niet in de tabel zijn opgenomen kan op basis van de NEA geen uitspraak worden gedaan. Dit heeft niets te maken met het al dan niet aanwezig zijn van een match tussen de aanwezigheid van een arbocatalogus en de aanwezigheid van een convenant.
- De genoemde sectorcodes zijn SBI '93 codes.

Sector (SBI '93)	Match tussen AC en convenant
1000 Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	geen AC geen convenant
1100 Akker- en tuinbouw	geen AC wel convenant
1110 Akkerbouw	AC en convenant
1120 Tuinbouw	geen AC wel convenant
1121 Teelt van groenten, bloemen en champignons	AC en convenant
1122 Teelt van boomkwekerijgewassen	AC en convenant
1130 Fruitteelt	AC en convenant
1210 Fokken en houden van rundvee	AC geen convenant
1230 Fokken en houden van varkens	AC geen convenant
1240 Fokken en houden van pluimvee	AC geen convenant
1250 Fokken en houden van overige dieren	geen AC geen convenant
1300 Akker- en/of tuinbouw in combinatie met het fokken en houden van dieren	geen AC geen convenant
1400 Hoveniersbedrijven en dienstverlening voor de landbouw	geen AC wel convenant
1410 Hoveniersbedrijven en dienstverlening voor de akker- en tuinbouw	AC en convenant
1411 Hoveniersbedrijven	AC en convenant
1420 Dienstverlening voor het fokken en houden van dieren	geen AC wel convenant
2000 Bosbouw en dienstverlening voor de bosbouw	AC en convenant
5000 B. Visserij	geen AC geen convenant
5010 Visserij	geen AC geen convenant
5011 Zee- en kustvisserij	geen AC geen convenant
5012 Binnenvisserij	geen AC geen convenant
5020 Kweken van vis en schaaldieren	geen AC geen convenant
11000 Aardolie- en aardgaswinning en dienstverlening voor de aardolie- en aardgaswinning	geen AC geen convenant
11100 Aardolie- en aardgaswinning	geen AC geen convenant
11200 Dienstverlening voor de aardolie- en aardgaswinning	geen AC geen convenant
14210 Zand- en grindwinning	geen AC geen convenant
14400 Zoutwinning	geen AC geen convenant

14500 Overige delfstoffenwinning	geen AC geen convenant
15000 Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	geen AC geen convenant
15100 Slachterijen en vleesverwerking	AC en convenant
15120 Pluimveeslachterijen	AC en convenant
15132 Vervaardiging van vleeswaren en overige vleesverwerking	AC en convenant
15200 Visverwerking	AC geen convenant
15300 Groente- en fruitverwerking	geen AC geen convenant
15310 Vervaardiging van aardappelproducten	geen AC geen convenant
15320 Vervaardiging van fruit- en groentesap	geen AC geen convenant
15330 Groente- en fruitverwerking	geen AC geen convenant
15400 Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten	geen AC geen convenant
15410 Vervaardiging van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten	geen AC geen convenant
15420 Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten	geen AC geen convenant
15430 Vervaardiging van margarine	geen AC geen convenant
15500 Vervaardiging van zuivelproducten	AC geen convenant
15600 Vervaardiging van meel	AC geen convenant
15700 Vervaardiging van diervoeder	AC geen convenant
15800 Vervaardiging van overige voedingsmiddelen	geen AC geen convenant
15810 Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen met verkoop in winkel	AC geen convenant
15820 Banketfabrieken en vervaardiging van beschuit en biscuit	AC geen convenant
15830 Vervaardiging van suiker	geen AC wel convenant
15840 Verwerking van cacaobonen en vervaardiging van chocolade en suikerwerk	AC en convenant
15860 Koffiebranderijen en theepakkerijen	geen AC geen convenant
15870 Vervaardiging van azijn, specerijen en kruiden	geen AC geen convenant
15880 Vervaardiging van gehomogeniseerde preparaten en dieetvoeding	geen AC geen convenant
15890 Vervaardiging van overige voedingsmiddelen n.e.g.	geen AC geen convenant
15900 Vervaardiging van dranken	geen AC geen convenant
15910 Distilleerderijen en likeurstokerijen	AC geen convenant
15960 Bierbrouwerijen	geen AC geen convenant
16000 Verwerking van tabak	geen AC geen convenant
17000 Vervaardiging van textiel	AC geen convenant
18000 Vervaardiging van kleding; bereiden en verven van bont	AC geen convenant
19100 Looien en bewerken van leer	geen AC geen convenant
19200 Vervaardiging van lederwaren	geen AC geen convenant
19300 Vervaardiging van schoeisel	geen AC geen convenant
20000 DD. Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk	geen AC geen convenant
20101 Zagen van hout; vervaardiging van houtmeel, -wol en -vezels	geen AC wel convenant
20102 Verduurzamen van hout	geen AC wel convenant
20200 Vervaardiging van fineer en plaatmaterialen	geen AC geen convenant
20300 Vervaardiging van timmerwerk	geen AC wel convenant
20301 Vervaardiging van deuren, ramen en kozijnen van hout	geen AC wel convenant
20302 Vervaardiging van overig timmerwerk	geen AC wel convenant
20400 Vervaardiging van houten emballage	geen AC geen convenant
20510 Vervaardiging van overige artikelen van hout	geen AC geen convenant
21000 Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren	geen AC geen convenant
21110 Vervaardiging van pulp	geen AC wel convenant

21120 Vervaardiging van papier en karton	AC en convenant
21211 Vervaardiging van verpakkingsmiddelen van papier en karton	geen AC wel convenant
21212 Vervaardiging van golfpapier en -karton	geen AC wel convenant
21220 Vervaardiging van sanitaire en huishoudelijke papierwaren	geen AC wel convenant
21230 Vervaardiging van kantoorbenodigdheden van papier	geen AC wel convenant
21240 Vervaardiging van behangselpapier	geen AC wel convenant
21250 Vervaardiging van overige papier- en kartonwaren	geen AC wel convenant
22000 Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie van opgenomen media	geen AC geen convenant
22100 Uitgeverijen	AC geen convenant
22200 Drukkerijen en aanverwante activiteiten	AC en convenant
22226 Overige drukkerijen	AC en convenant
22300 Reproductie van opgenomen media	geen AC geen convenant
22310 Reproductie van geluidsopnamen	geen AC geen convenant
22320 Reproductie van video-opnamen	geen AC geen convenant
23000 DF. Aardolie- en steenkoolverwerkende industrie; bewerking van splijt- en kweekstoffen	geen AC geen convenant
23201 Aardolieraffinage	geen AC geen convenant
23202 Aardolieverwerking	geen AC geen convenant
23300 Bewerking van splijt- en kweekstoffen	geen AC geen convenant
24000 DG. Vervaardiging van chemische producten	geen AC geen convenant
24110 Vervaardiging van industriële gassen	geen AC geen convenant
24120 Vervaardiging van kleur- en verfstoffen	geen AC geen convenant
24130 Vervaardiging van overige anorganische basischemicaliën	geen AC geen convenant
24141 Vervaardiging van petrochemische producten	geen AC geen convenant
24142 Vervaardiging van overige organische basischemicaliën	geen AC geen convenant
24150 Vervaardiging van meststoffen en daarmee samenhangende stikstofverbindingen	geen AC geen convenant
24160 Vervaardiging van kunststof in primaire vorm	geen AC geen convenant
24170 Vervaardiging van synthetische rubber in primaire vorm	geen AC geen convenant
24200 Vervaardiging van landbouwchemicaliën	geen AC geen convenant
24300 Vervaardiging van verf, lak, vernis, inkt en mastiek	AC en convenant
24400 Vervaardiging van farmaceutische producten	geen AC geen convenant
24410 Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen	geen AC geen convenant
24420 Vervaardiging van farmaceutische producten	geen AC geen convenant
24500 Vervaardiging van zeep-, was-, reinigings- en onderhoudsmiddelen, parfums en cosmetica	geen AC geen convenant
24510 Vervaardiging van zeep-, was-, reinigings- en onderhoudsmiddelen	geen AC geen convenant
24520 Vervaardiging van parfums en cosmetica	geen AC geen convenant
24600 Vervaardiging van overige chemische producten	geen AC geen convenant
24620 Vervaardiging van lijm- en plakmiddelen	AC geen convenant
24630 Vervaardiging van etherische oliën	geen AC geen convenant
24640 Vervaardiging van fotochemische producten	geen AC geen convenant
24650 Vervaardiging van informatiedragers	geen AC geen convenant
24660 Vervaardiging van overige chemische producten n.e.g.	geen AC geen convenant
24700 Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	geen AC geen convenant
25000 DH. Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	geen AC geen convenant
25100 Vervaardiging van producten van rubber	AC geen convenant
25200 Vervaardiging van producten van kunststof	AC geen convenant

25210 Vervaardiging van platen, folie, buizen en profielen van kunststof	AC geen convenant
25230 Vervaardiging van kunststofproducten voor de bouw	AC geen convenant
25240 Vervaardiging van overige producten van kunststof	AC geen convenant
26000 DI. Vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	geen AC geen convenant
26100 Vervaardiging van glas en glaswerk	geen AC geen convenant
26110 Vervaardiging van vlakglas	geen AC geen convenant
26120 Vormen en bewerken van vlakglas	AC geen convenant
26130 Vervaardiging van holglas	geen AC geen convenant
26140 Vervaardiging van glasvezels	geen AC geen convenant
26150 Vervaardiging en bewerking van overig glas	geen AC geen convenant
26200 Vervaardiging van keramische producten	AC geen convenant
26300 Vervaardiging van keramische tegels en plavuizen	geen AC geen convenant
26400 Vervaardiging van keramische producten voor de bouw	geen AC geen convenant
26510 Vervaardiging van cement	geen AC geen convenant
26600 Vervaardiging van producten van beton, cement en gips	geen AC geen convenant
26611 Vervaardiging van producten van beton voor de bouw	AC geen convenant
26612 Vervaardiging van kalkzandsteen	geen AC geen convenant
26620 Vervaardiging van producten van gips voor de bouw	geen AC geen convenant
26630 Vervaardiging van stortklare beton	AC geen convenant
26640 Vervaardiging van mortel	geen AC geen convenant
26660 Vervaardiging van producten van beton, cement en gips	geen AC geen convenant
26700 Natuursteenbewerking	AC geen convenant
26810 Vervaardiging van schuur-, slijp- en polijstmiddelen	geen AC geen convenant
26820 Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten n.e.g.	geen AC geen convenant
27000 Vervaardiging van metalen in primaire vorm	AC geen convenant
29200 Vervaardiging van overige machines en apparaten voor algemeen gebruik	AC geen convenant
29240 Vervaardiging van overige machines en apparaten voor algemeen gebruik n.e.g. en van machineonderdelen n.e.g.	AC geen convenant
33101 Tandtechnische bedrijven	AC geen convenant
33102 Vervaardiging van medische apparaten en instrumenten en overige orthopedische en protheseartikelen	AC geen convenant
34000 Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers	geen AC geen convenant
34100 Vervaardiging van auto's	geen AC geen convenant
34200 Carrosseriebouw en vervaardiging van aanhangwagens en opleggers	geen AC geen convenant
34201 Carrosseriebouw	geen AC geen convenant
34202 Vervaardiging van aanhangwagens en opleggers	geen AC geen convenant
34300 Vervaardiging van auto-onderdelen en -accessoires	geen AC geen convenant
35100 Scheepsbouw en -reparatie	AC geen convenant
35200 Vervaardiging van rollend spoor- en tramwagematerieel	AC geen convenant
35300 Vervaardiging van vlieg- en ruimtevaartuigen	geen AC geen convenant
35410 Vervaardiging van motor- en bromfietsen	geen AC geen convenant
35420 Vervaardiging van fietsen	geen AC geen convenant
35430 Vervaardiging van invalidenwagens	geen AC geen convenant
35500 Vervaardiging van overige transportmiddelen n.e.g.	geen AC geen convenant
36100 Vervaardiging van meubels	geen AC wel convenant
36110 Vervaardiging van zitmeubels	geen AC wel convenant
36120 Vervaardiging van bedrijfsinterieurs en -meubels	geen AC wel convenant
36121 Interieurbouw	geen AC wel convenant

36122 Vervaardiging van bedrijfsmeubels	geen AC wel convenant
36130 Vervaardiging van keukenmeubels	geen AC wel convenant
36140 Vervaardiging van overige meubels	geen AC wel convenant
36220 Vervaardiging van sieraden e.d.	geen AC geen convenant
36300 Vervaardiging van muziekinstrumenten	AC geen convenant
36500 Vervaardiging van spellen en speelgoed	geen AC geen convenant
36600 Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	geen AC geen convenant
36620 Vervaardiging van borstelwaren	geen AC geen convenant
36630 Vervaardiging van overige goederen	geen AC geen convenant
36631 Sociale werkvoorziening	AC en convenant
36632 Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	geen AC geen convenant
37100 Voorbereiding tot recycling van metaalafval	geen AC geen convenant
37200 Voorbereiding tot recycling van afval	geen AC geen convenant
40000 Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas en warm water	geen AC geen convenant
40001 Productie van elektriciteit en warm water door thermische, kern- en warmtekrachtcentrales	AC geen convenant
40002 Productie van elektriciteit door windenergie	geen AC geen convenant
40003 Productie van elektriciteit en warm water door zonnecellen, warmtepompen en waterkracht	geen AC geen convenant
40004 Exploitatie van transportnetten voor elektriciteit, aardgas en warm water	AC geen convenant
41000 Winning en distributie van water	geen AC geen convenant
45000 F. Bouwnijverheid	geen AC geen convenant
45111 Slopen van bouwwerken	geen AC wel convenant
45112 Grondverzet	geen AC wel convenant
45120 Proefboren	geen AC geen convenant
45200 Burgerlijke en utiliteitsbouw; grond-, water- en wegenbouw	geen AC geen convenant
45211 Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	AC en convenant
45212 Bouwen van kunstwerken (bruggen, tunnels e.d.)	geen AC wel convenant
45213 Leggen van kabels en buizen	AC en convenant
45220 Dakdekken en bouwen van dakconstructies	AC en convenant
45231 Aanleggen van wegen, luchthavens, spoorwegen en sportterreinen (excl. stratenmaken)	geen AC wel convenant
45232 Stratenmaken	AC en convenant
45240 Natte waterbouw	AC en convenant
45250 Overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw	geen AC wel convenant
45251 Heien en andere funderingswerkzaamheden	AC en convenant
45252 Vlechten van betonstaal	geen AC wel convenant
45253 Metselen en voegen	geen AC wel convenant
45254 Overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw n.e.g.	geen AC wel convenant
45300 Bouwinstallatie	AC geen convenant
45400 Afwerken van gebouwen	AC geen convenant
45440 Schilderen en glaszetten	AC geen convenant
45500 Verhuur van bouw- en sloopmachines met bedienend personeel	geen AC geen convenant
50100 Handel in en reparatie van auto's (1)	AC en convenant
50200 Handel in en reparatie van auto's (2)	geen AC wel convenant
50201 Auto-onderdelenservicebedrijven	geen AC wel convenant
50202 Bandenservicebedrijven	geen AC wel convenant
50203 Reparatie van specifieke auto-onderdelen	geen AC wel convenant
50204 Carrosserieherstel	geen AC wel convenant

50205 Overig onderhoud en slepen van auto's	AC en convenant
50300 Handel in auto-onderdelen en -accessoires	geen AC wel convenant
50301 Groothandel en handelsbemiddeling in auto-onderdelen en -accessoires	geen AC wel convenant
50302 Groothandel en handelsbemiddeling in banden	AC en convenant
50303 Detailhandel in auto-onderdelen en -accessoires	geen AC wel convenant
50401 Groothandel en handelsbemiddeling in motorfietsen en onderdelen en accessoires daarvan	geen AC wel convenant
50402 Detailhandel in en reparatie van motorfietsen en onderdelen en accessoires daarvan	geen AC wel convenant
51000 Groothandel en handelsbemiddeling	geen AC geen convenant
51100 Handelsbemiddeling	geen AC geen convenant
51110 Handelsbemiddeling in landbouwproducten, levende dieren, textielgrondstoffen en -halfabricaten en grondstoffen	geen AC geen convenant
51120 Handelsbemiddeling in brandstoffen, ertsen, metalen en chemische producten	geen AC geen convenant
51130 Handelsbemiddeling in hout, vlakglas, sanitair en bouwmaterialen	geen AC geen convenant
51140 Handelsbemiddeling in machines, technische benodigheden, schepen en vliegtuigen	AC geen convenant
51150 Handelsbemiddeling in meubels, huishoudelijke artikelen en ijzerwaren	geen AC geen convenant
51160 Handelsbemiddeling in kleding, overig textiel, schoeisel en lederwaren	geen AC geen convenant
51170 Handelsbemiddeling in voedings- en genotmiddelen	geen AC geen convenant
51180 Gespecialiseerde handelsbemiddeling in overige goederen	geen AC geen convenant
51190 Niet-gespecialiseerde handelsbemiddeling	geen AC geen convenant
51211 Groothandel in granen	AC geen convenant
51213 Groothandel in hooi, stro en ruwvoeder	geen AC geen convenant
51214 Groothandel in meng- en krachtvoeder	geen AC geen convenant
51215 Groothandel in veevoeder	geen AC geen convenant
51216 Groothandel in ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten en oliehoudende grondstoffen	geen AC geen convenant
51217 Groothandel in akkerbouwproducten en veevoeder algemeen assortiment	geen AC geen convenant
51218 Groothandel in overige akkerbouwproducten	geen AC geen convenant
51220 Groothandel in bloemen en planten	AC geen convenant
51231 Groothandel in levend vee	geen AC geen convenant
51232 Groothandel in huisdieren, siervissen, siervogels en wilde dieren	geen AC geen convenant
51241 Groothandel in huiden en vellen	geen AC geen convenant
51242 Groothandel in leder en -halfabricaten	geen AC geen convenant
51250 Groothandel in ruwe tabak	geen AC geen convenant
51300 Groothandel in voedings- en genotmiddelen	AC geen convenant
51311 Groothandel in groenten en fruit	AC geen convenant
51331 Groothandel in zuivelproducten, spijsoliën en -vetten	AC geen convenant
51332 Groothandel in eieren	AC geen convenant
51340 Groothandel in dranken	AC geen convenant
51382 Groothandel in vis, schaal- en weekdieren	AC geen convenant
51400 Groothandel in overige consumentenartikelen	geen AC geen convenant
51410 Groothandel in kledingstoffen, fournituren en huishoudtextiel	geen AC geen convenant
51411 Groothandel in kledingstoffen en fournituren	geen AC geen convenant
51412 Groothandel in huishoudtextiel (beddengoed inbegrepen)	geen AC geen convenant
51421 Groothandel in bovenkleding	geen AC geen convenant
51422 Groothandel in werkkleding	geen AC geen convenant
51423 Groothandel in onderkleding	geen AC geen convenant
51424 Groothandel in schoeisel	geen AC geen convenant
51425 Groothandel in modeartikelen	geen AC geen convenant

51426 Groothandel in textielwaren algemeen assortiment	geen AC geen convenant
51430 Groothandel in elektrische huishoudelijke apparaten, audio- en videoapparaten e.d.	geen AC geen convenant
51431 Groothandel in elektrische huishoudelijke apparaten (witgoed)	geen AC geen convenant
51432 Groothandel in audio- en videoapparaten	geen AC geen convenant
51433 Groothandel in beeld- en geluidsdragers	geen AC geen convenant
51434 Groothandel in verlichtingsartikelen	geen AC geen convenant
51435 Groothandel in overige elektrische huishoudelijke apparaten	geen AC geen convenant
51441 Groothandel in glas-, porselein- en aardewerk	geen AC geen convenant
51442 Groothandel in behang	geen AC geen convenant
51443 Groothandel in was-, poets- en reinigingsmiddelen	geen AC geen convenant
51450 Groothandel in parfums en cosmetica	geen AC geen convenant
51460 Groothandel in farmaceutische producten, medische en tandheelkundige instrumenten, verpleegartikelen e.d.	geen AC geen convenant
51461 Groothandel in farmaceutische producten	geen AC geen convenant
51462 Groothandel in medische en tandheelkundige instrumenten, verpleeg- en orthopedische artikelen e.d.	geen AC geen convenant
51470 Gespecialiseerde groothandel in overige non-food consumentenartikelen n.e.g. (1)	geen AC geen convenant
51471 Groothandel in sportartikelen	geen AC geen convenant
51472 Groothandel in watersportartikelen	geen AC geen convenant
51473 Groothandel in kampeerartikelen	geen AC geen convenant
51474 Groothandel in speelgoed	geen AC geen convenant
51475 Groothandel in optische artikelen	geen AC geen convenant
51476 Groothandel in juweliersartikelen en uurwerken	geen AC geen convenant
51477 Groothandel in fotografische artikelen	geen AC geen convenant
51478 Groothandel in muziekinstrumenten	geen AC geen convenant
51479 Groothandel in huismeubilair	geen AC geen convenant
51481 Groothandel in woningtextiel en vloerbedekking	geen AC geen convenant
51482 Groothandel in huishoudelijke artikelen	geen AC geen convenant
51483 Groothandel in papier- en kartonwaren	geen AC geen convenant
51484 Groothandel in boeken, tijdschriften en ander drukwerk	geen AC geen convenant
51485 Groothandel in kantoor- en schoolbenodigdheden	geen AC geen convenant
51486 Groothandel in fietsen en bromfietsen	geen AC geen convenant
51487 Groothandel in overige non-food consumentenartikelen n.e.g.	geen AC geen convenant
51500 Groothandel in intermediaire goederen, afval en schroot	geen AC geen convenant
51510 Groothandel in brandstoffen en andere minerale olieproducten	geen AC geen convenant
51511 Groothandel in vaste brandstoffen	geen AC geen convenant
51512 Groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffen	geen AC geen convenant
51513 Groothandel in minerale olieproducten	geen AC geen convenant
51521 Groothandel in metaalertsen	geen AC geen convenant
51522 Groothandel in ferrometalen en -halfabricaten	geen AC geen convenant
51523 Groothandel in non-ferrometalen en -halfabricaten	geen AC geen convenant
51530 Groothandel in hout en bouwmaterialen	geen AC geen convenant
51531 Groothandel in hout en plaatmateriaal	geen AC geen convenant
51532 Groothandel in verf en verfwaren	geen AC geen convenant
51534 Groothandel in zand en grind	geen AC geen convenant
51535 Groothandel in tegels en plavuizen	geen AC geen convenant
51536 Groothandel in sanitaire artikelen en sanitair installatiemateriaal	geen AC geen convenant
51537 Groothandel gespecialiseerd in overige bouwmaterialen	geen AC geen convenant

51538 Groothandel in bouwmaterialen algemeen assortiment	geen AC geen convenant
51541 Groothandel in ijzer- en metaalwaren	geen AC geen convenant
51542 Groothandel in verwarmingsapparaten	geen AC geen convenant
51551 Groothandel in chemische grondstoffen en chemicaliën voor industriële toepassing	geen AC geen convenant
51552 Groothandel in bestrijdingsmiddelen en kunstmeststoffen	geen AC geen convenant
51553 Groothandel in rubber en overige chemische producten	geen AC geen convenant
51561 Groothandel in textielgrondstoffen en -halfabricaten	geen AC geen convenant
51562 Groothandel in papier en karton	geen AC geen convenant
51571 Groothandel in autosloopmateriaal	geen AC geen convenant
51572 Groothandel in ijzer- en staalschroot en oude non-ferrometalen	geen AC geen convenant
51573 Groothandel in overige oude materialen en afvalstoffen	geen AC geen convenant
51600 Groothandel in machines, apparaten en toebehoren	geen AC geen convenant
51610 Groothandel in gereedschapswerktuigen	geen AC geen convenant
51675 Groothandel in verbrandingsmotoren, pompen en compressoren	geen AC geen convenant
51710 Overige gespecialiseerde groothandel	geen AC geen convenant
51715 Overige gespecialiseerde groothandel n.e.g.	geen AC geen convenant
51800 Groothandel in machines, apparaten en toebehoren	geen AC geen convenant
51810 Groothandel in gereedschapswerktuigen	geen AC geen convenant
51820 Groothandel in machines voor de bouw	geen AC geen convenant
51840 Groothandel in computers, randapparatuur en software	geen AC geen convenant
51850 Groothandel in kantoor machines en -meubels	geen AC geen convenant
51851 Groothandel in kantoor machines	geen AC geen convenant
51852 Groothandel in kantoor meubels	geen AC geen convenant
51860 Groothandel in elektromotoren, elektrotechnische en elektronische instrumenten, schakelkasten e.d.	geen AC geen convenant
51871 Groothandel in machines voor de grafische industrie	geen AC geen convenant
51872 Groothandel in machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen	geen AC geen convenant
51873 Groothandel in intern transportmaterieel	geen AC geen convenant
51874 Groothandel in machines en apparaten voor de warmte-, koel- en vriestechniek	geen AC geen convenant
51875 Groothandel in verbrandingsmotoren, pompen en compressoren	geen AC geen convenant
51876 Groothandel in appendages, technische toebehoren e.d.	geen AC geen convenant
51877 Groothandel in meet- en regelapparaten	geen AC geen convenant
51878 Groothandel in overige machines en apparaten voor industrie en handel	geen AC geen convenant
51880 Groothandel in landbouwmachines, -werktuigen en -tractoren	geen AC geen convenant
51911 Groothandel in bedrijfsmeubels	geen AC geen convenant
51912 Groothandel in scheepsbenodigdheden en visserijartikelen	geen AC geen convenant
51913 Groothandel in emballage	geen AC geen convenant
51914 Groothandel in vakbenodigdheden n.e.g.	geen AC geen convenant
51915 Overige gespecialiseerde groothandel n.e.g.	geen AC geen convenant
51920 Groothandel met een algemeen assortiment	geen AC geen convenant
51921 Niet-gespecialiseerde groothandel in consumentenartikelen	geen AC geen convenant
51922 Niet-gespecialiseerde groothandel in overige goederen	geen AC geen convenant
52000 Detailhandel en reparatie van consumentenartikelen	geen AC geen convenant
52100 Supermarkten, warenhuizen en dergelijke winkels met een algemeen assortiment	geen AC geen convenant
52110 Supermarkten en dergelijke winkels met een algemeen assortiment voedings- en genotmiddelen	geen AC geen convenant
52120 Warenhuizen en dergelijke winkels met een algemeen assortiment	geen AC geen convenant
52121 Warenhuizen	geen AC geen convenant

52122 Winkels met een algemeen assortiment	geen AC geen convenant
52200 Winkels gespecialiseerd in voedings- en genotmiddelen	geen AC geen convenant
52210 Winkels in aardappelen, groenten en fruit	AC en convenant
52220 Winkels in vlees en vleeswaren, wild en gevogelte	geen AC wel convenant
52221 Winkels in vlees en vleeswaren	geen AC wel convenant
52222 Winkels in wild en gevogelte	geen AC wel convenant
52230 Winkels in vis	AC en convenant
52242 Winkels in chocolade en suikerwerk	geen AC geen convenant
52250 Winkels in dranken	geen AC geen convenant
52260 Winkels in tabaksproducten	geen AC geen convenant
52271 Winkels in kaas	geen AC geen convenant
52272 Winkels in natuurvoeding en reformartikelen	geen AC geen convenant
52273 Winkels in buitenlandse voedingsmiddelen	geen AC geen convenant
52274 Winkels gespecialiseerd in voedings- en genotmiddelen n.e.g.	geen AC geen convenant
52300 Winkels in farmaceutische en medische artikelen, parfums en cosmetica	AC geen convenant
52400 Winkels gespecialiseerd in overige artikelen	AC geen convenant
52466 Winkels in parket-, laminaat- en kurkvloeren	AC geen convenant
52491 Winkels in bloemen en planten, zaden en tuinbenodigdheden	AC en convenant
52492 Tuincentra	AC geen convenant
52500 Winkels in tweedehands goederen en antiek	geen AC geen convenant
52501 Winkels in antiek	geen AC geen convenant
52502 Winkels in tweedehands kleding	geen AC geen convenant
52503 Winkels in tweedehands goederen	geen AC geen convenant
52600 Detailhandel niet in winkel	geen AC geen convenant
52610 Postorderbedrijven	geen AC geen convenant
52620 Markthandel	AC en convenant
52700 Reparatie van consumentenartikelen	geen AC geen convenant
52710 Reparatie van schoeisel en lederwaren	AC geen convenant
52720 Reparatie van elektrische huishoudelijke apparaten	geen AC geen convenant
52730 Reparatie van uurwerken en juweliersartikelen	geen AC geen convenant
52740 Reparatie van consumentenartikelen n.e.g.	geen AC geen convenant
55000 H. Horeca	AC geen convenant
55510 Kantines	AC en convenant
60000 Vervoer over land	geen AC geen convenant
60100 Vervoer per spoor	geen AC geen convenant
60200 Vervoer over de weg	geen AC geen convenant
60210 Geregeld personenvervoer over de weg	geen AC geen convenant
60211 Openbaar personenvervoer over de weg	geen AC geen convenant
60212 Geregeld besloten personenvervoer over de weg	geen AC geen convenant
60220 Ongeregeld personenvervoer per taxi	AC en convenant
60230 Ongeregeld personenvervoer per autobus	geen AC geen convenant
60240 Goederenvervoer over de weg	geen AC geen convenant
60241 Verhuisvervoer	geen AC geen convenant
60242 Goederenvervoer over de weg	geen AC geen convenant
60300 Vervoer via pijpleidingen	geen AC geen convenant
61000 Vervoer over water	geen AC geen convenant

61100 Zeevaart	AC geen convenant
61200 Binnenvaart	AC geen convenant
62000 Vervoer door de lucht	geen AC geen convenant
63000 Dienstverlening voor het vervoer	geen AC geen convenant
63100 Laad-, los- en overslagactiviteiten en opslag	geen AC geen convenant
63110 Laad-, los- en overslagactiviteiten	geen AC geen convenant
63111 Laad-, los- en overslagactiviteiten voor zeeschepen	geen AC geen convenant
63112 Laad-, los- en overslagactiviteiten	geen AC geen convenant
63120 Opslag	geen AC geen convenant
63121 Opslag in tanks	geen AC geen convenant
63122 Opslag in koelhuizen e.d.	geen AC geen convenant
63123 Opslag	geen AC geen convenant
63200 Overige dienstverlening voor het vervoer n.e.g.	geen AC geen convenant
63210 Overige dienstverlening voor het vervoer over land n.e.g.	geen AC geen convenant
63220 Overige dienstverlening voor het vervoer over water n.e.g.	geen AC geen convenant
63230 Luchthavens en overige dienstverlening voor het vervoer door de lucht n.e.g.	geen AC geen convenant
63300 Reisorganisatie en -bemiddeling; informatieverstrekking op het gebied van toerisme	geen AC geen convenant
63301 Reisorganisatie	geen AC geen convenant
63302 Reisbemiddeling	geen AC geen convenant
63303 Informatieverstrekking op het gebied van toerisme en dienstverlening voor het personenvervoer n.e.g.	geen AC geen convenant
63400 Expediteurs, cargadoors en bevrachters; weging en meting	geen AC geen convenant
63401 Expediteurs, cargadoors, bevrachters en andere tussenpersonen in het goederenvervoer	geen AC geen convenant
63402 63402 Weging en meting	geen AC geen convenant
64000 Post en telecommunicatie	geen AC geen convenant
64100 Post- en koeriersdiensten	geen AC geen convenant
64110 Nationale postdiensten	geen AC geen convenant
64120 Lokale postdiensten en koeriersdiensten	geen AC geen convenant
64121 Lokale postdiensten	geen AC geen convenant
64122 Koeriersdiensten	geen AC geen convenant
64200 Telecommunicatie	geen AC geen convenant
65000 Financiële instellingen	geen AC geen convenant
65110 Centrale banken	geen AC wel convenant
65120 Algemene en coöperatieve banken, spaarbanken en effectenkredietinstellingen	geen AC wel convenant
65121 Coöperatief georganiseerde banken	geen AC wel convenant
65124 Algemene banken	geen AC wel convenant
65200 Hypotheekbanken, bouwfondsen, financierings- en participatiemaatschappijen, beleggingsinstellingen, holdings e.d.	geen AC geen convenant
65220 Hypotheekbanken, bouwfondsen, financierings- en participatiemaatschappijen, wisselmakelaars e.d. kredietverleners	geen AC geen convenant
65221 Hypotheekbanken en bouwfondsen	geen AC geen convenant
65222 Volkskredietbanken en commerciële financieringsmaatschappijen	geen AC geen convenant
65223 Participatiemaatschappijen	geen AC geen convenant
65224 Wisselmakelaars, banken voor ontwikkelingslanden, kredietverlening n.e.g.	geen AC geen convenant
65230 Beleggingsinstellingen, financiële holdings, pensioen BV's, stamrecht BV's e.d.	geen AC geen convenant
65231 Beleggingsinstellingen in financiële activa	geen AC geen convenant
65232 Beleggingsinstellingen in vaste activa	geen AC geen convenant
65233 Beleggingsinstellingen met beperkte toetreding	geen AC geen convenant
65234 Financiële holdings	geen AC geen convenant

66000 Verzekeringswezen en pensioenfondsen	AC en convenant
67000 Financiële beurzen, effectenmakelaars, assurantietussenpersonen, administratiekantoren voor aandelen e.d.	geen AC geen convenant
67120 Commissionairs en makelaars in effecten, beleggingsadviseurs e.d.	geen AC geen convenant
67131 Administratiekantoren voor aandelen en obligaties	geen AC geen convenant
67132 Hoeklieden en marketmakers	geen AC geen convenant
67133 Hypotheek- en kredietbemiddeling, geldwisselkantoren, bank- en spaaragentschappen e.d.	geen AC geen convenant
67200 Verzekeringsbeurzen, assurantietussenpersonen, waarborgfondsen, schade-expertise, actuarissen e.d.	geen AC geen convenant
67202 Assurantietussenpersonen	geen AC geen convenant
67203 Actuariële en pensioenadviesbureaus; beheer en administratie van pensioenvermogens	geen AC geen convenant
67204 Waarborgfondsen	geen AC geen convenant
67205 Schade-expertise, tarifiering verzekeringen, opstellen polissen, opsporen verzekeringsfraude e.d.	geen AC geen convenant
70000 Verhuur van en handel in onroerend goed	geen AC geen convenant
70100 Projectontwikkeling en handel in onroerend goed	geen AC geen convenant
70110 Projectontwikkeling	geen AC geen convenant
70120 Handel in onroerend goed	geen AC geen convenant
70201 Woningbouwverenigingen en -stichtingen	geen AC wel convenant
70203 Verhuur van overige woonruimte	geen AC geen convenant
70204 Verhuur van onroerend goed	geen AC geen convenant
70300 Bemiddeling in en beheer van onroerend goed	geen AC geen convenant
70310 Bemiddeling bij handel, huur en verhuur van onroerend goed	geen AC geen convenant
70320 Beheer van onroerend goed	geen AC geen convenant
71000 Verhuur van transportmiddelen, machines en werktuigen zonder bedienend personeel en van overige roerende goederen	geen AC geen convenant
71101 Verhuur van personenauto's	geen AC geen convenant
71102 Operational lease van personenauto's	geen AC geen convenant
71210 Verhuur van transportmiddelen voor vervoer over land	geen AC geen convenant
71230 Verhuur van vliegtuigen	geen AC geen convenant
71300 Verhuur van machines en werktuigen	geen AC geen convenant
71310 Verhuur van landbouw- en bosbouwmachines en -werktuigen	geen AC geen convenant
71320 Verhuur van bouwmachines en -werktuigen	geen AC geen convenant
71330 Verhuur van computers en kantoormachines	geen AC geen convenant
71341 Verhuur van automaten	geen AC geen convenant
71342 Verhuur van machines en werktuigen n.e.g.	geen AC geen convenant
71401 Videotheken	geen AC geen convenant
71402 Verhuur van sport- en recreatieartikelen	geen AC geen convenant
71403 Verhuur van leesportefeuilles	geen AC geen convenant
71404 Verhuur van kleding, huisraad e.d.	geen AC geen convenant
71405 Verhuur van overige roerende goederen n.e.g.	geen AC geen convenant
72000 Computerservice en informatietechnologiebureaus e.d.	geen AC geen convenant
72100 Hardware consultancy	geen AC geen convenant
72200 Ontwikkelen, produceren en uitgeven van software; software consultancy	geen AC geen convenant
72210 Ontwikkelen, produceren en uitgeven van standaard software	geen AC geen convenant
72220 Ontwikkelen en produceren van maatwerk software; software consultancy	geen AC geen convenant
72300 Computercentra en data-entry; webhosting	geen AC geen convenant
72400 Exploitatie van databanken, zoekmachines, startpagina's, informatieve websites e.d.	geen AC geen convenant
72500 Onderhoud en reparatie van computers en kantoormachines	geen AC geen convenant
72600 Netwerkbeheer, computerbeveiliging, automatiseringsdiensten n.e.g.	geen AC geen convenant

73000 73000 Speur- en ontwikkelingswerk	geen AC geen convenant
73100 Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	AC geen convenant
73200 Maatschappij- en geesteswetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	geen AC geen convenant
74000 Overige zakelijke dienstverlening	geen AC geen convenant
74100 Rechtskundige dienstverlening, accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten e.d.	geen AC geen convenant
74110 Rechtskundige dienstverlening	geen AC geen convenant
74111 Advocatenkantoren	geen AC geen convenant
74112 Rechtskundige adviesbureaus	geen AC geen convenant
74113 Notariskantoren	geen AC geen convenant
74114 Deurwaarderskantoren	geen AC geen convenant
74115 Octrooibureaus	geen AC geen convenant
74120 Accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren	geen AC geen convenant
74121 Registeraccountants	geen AC geen convenant
74122 Accountants-administratieconsulenten	geen AC geen convenant
74123 Administratiekantoren (boekhouden)	geen AC geen convenant
74124 Belastingconsulenten	geen AC geen convenant
74125 Overige administratiekantoren	geen AC geen convenant
74130 Markt- en opinieonderzoekbureaus	geen AC geen convenant
74140 Economische onderzoeks-, advies- en public relationsbureaus	geen AC geen convenant
74141 Organisatieadviesbureaus	geen AC geen convenant
74142 Public relationsbureaus	geen AC geen convenant
74143 Overige economische onderzoeks- en adviesbureaus	AC geen convenant
74151 Concerndiensten	geen AC geen convenant
74152 Holdings	geen AC geen convenant
74200 Architecten-, ingenieurs- en overige technische ontwerp-, teken- en adviesbureaus	AC geen convenant
74400 Reclamebureaus e.d.	AC geen convenant
74500 Uitzendbureaus, uitleenbedrijven, arbeidsbemiddeling, testen, werven en selecteren van personeel	AC en convenant
74600 Beveiliging en opsporing	AC en convenant
74700 Reiniging van gebouwen en transportmiddelen e.d.	AC geen convenant
74811 Fotografie	geen AC geen convenant
74813 Ontwikkelcentrales	geen AC geen convenant
74820 Pakken, sorteren e.d. in loon	geen AC geen convenant
74850 Secretariaats- en vertaalwerk	geen AC geen convenant
74860 Call centers	AC geen convenant
74871 Kredietinformatie- en incassobureaus	geen AC geen convenant
74872 Organiseren van beurzen, tentoonstellingen, braderieën e.d.	AC geen convenant
74873 Veilingen van landbouw-, tuinbouw- en visserijproducten	geen AC geen convenant
74874 Veilingen van huisraad, kunst, antiek, machines e.d. roerende goederen	geen AC geen convenant
74875 Interieur-, modeontwerpers e.d.	geen AC geen convenant
74876 Overige zakelijke dienstverlening n.e.g.	geen AC geen convenant
75000 L. Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	AC geen convenant
75100 Openbaar bestuur	AC geen convenant
75200 Overheidsdiensten	AC geen convenant
75300 Verplichte sociale verzekeringen	AC geen convenant
80000 M. Onderwijs	geen AC geen convenant
80100 Primair onderwijs voor leerplichtigen en speciaal onderwijs	AC en convenant

80200 Secundair onderwijs en educatie	AC geen convenant
80220 Middelbaar beroepsonderwijs en educatie	AC en convenant
80301 Hoger beroepsonderwijs	AC en convenant
80302 Wetenschappelijk onderwijs	AC en convenant
80410 Auto- en motorrij scholen	geen AC geen convenant
80420 Afstandsonderwijs, bedrijfsopleidingen, studiebegeleiding en onderwijs n.e.g.	geen AC wel convenant
80421 Afstandsonderwijs	geen AC wel convenant
80422 Bedrijfsopleiding en -training	geen AC wel convenant
80423 Studiebegeleiding, vorming en onderwijs n.e.g.	geen AC wel convenant
85000 N. Gezondheids- en welzijnszorg	geen AC geen convenant
85100 Gezondheidszorg	geen AC geen convenant
85110 Ziekenhuizen en overige instellingen voor curatieve gezondheidszorg met overnachting	geen AC geen convenant
85111 Academische ziekenhuizen	AC en convenant
85112 Algemene ziekenhuizen	AC en convenant
85115 Instellingen voor geestelijke gezondheidszorg met overnachting	AC en convenant
85121 Praktijken van huisartsen	AC geen convenant
85122 Praktijken van psychiaters	geen AC geen convenant
85123 Praktijken van medische specialisten	geen AC geen convenant
85131 Praktijken van tandartsen	geen AC geen convenant
85132 Praktijken van kaakchirurgen	geen AC geen convenant
85133 Praktijken van orthodontisten	geen AC geen convenant
85140 Praktijken van verloskundigen, paramedici, psychologen en alternatieve genezers	geen AC geen convenant
85141 Praktijken van verloskundigen	geen AC geen convenant
85142 Praktijken van fysiotherapeuten	geen AC geen convenant
85143 Praktijken van oefentherapeuten Cesar en Mensendieck	geen AC geen convenant
85144 Praktijken van psychotherapeuten en psychologen	geen AC geen convenant
85145 Praktijken van paramedici, alternatieve genezers en overige praktijken in de gezondheidszorg	geen AC geen convenant
85150 Instellingen voor curatieve gezondheidszorg zonder overnachting	geen AC geen convenant
85151 Abortusklinieken	geen AC geen convenant
85152 Oncologische en radiotherapeutische instituten	geen AC geen convenant
85153 Privéklinieken en zelfstandige behandelcentra zonder overnachting	geen AC geen convenant
85154 Gezondheidscentra	geen AC geen convenant
85155 Overige instellingen voor curatieve somatische gezondheidszorg zonder overnachting	geen AC geen convenant
85160 Instellingen voor preventieve gezondheidszorg	geen AC geen convenant
85161 Instellingen voor begeleiding inzake arbeidsomstandigheden	AC geen convenant
85162 Instellingen voor preventieve gezondheidszorg	geen AC geen convenant
85170 Gezondheidszorgondersteunende diensten	geen AC geen convenant
85171 Medische laboratoria, bloedbanken en overige instellingen voor behandelingondersteunend onderzoek	geen AC geen convenant
85172 Ambulancediensten (centrale posten inbegrepen)	AC en convenant
85173 Overkoepelende organen, samenwerkings- en adviesorganen op het gebied van gezondheidszorg	geen AC geen convenant
85174 Overige gezondheidszorgondersteunende diensten	geen AC geen convenant
85200 Veterinaire diensten	AC geen convenant
85300 Welzijnszorg	AC geen convenant
85310 Welzijnszorg waarbij huisvesting wordt geboden	AC geen convenant
85312 Huizen voor gehandicapten	AC en convenant
85314 Jeugdzorg waarbij huisvesting wordt geboden	AC en convenant

85331 Kinderopvang	AC en convenant
90000 Milieudienstverlening	geen AC geen convenant
90010 Afvalwaterinzameling en -behandeling	geen AC geen convenant
90020 Afvalinzameling en -verwerking	AC geen convenant
90030 Sanering van milieuverontreiniging	geen AC geen convenant
91000 Werkgevers-, werknemers- en beroepsorganisaties; levensbeschouwelijke en politieke organisaties e.d.	geen AC geen convenant
91110 Bedrijfs- en werkgeversorganisaties	geen AC geen convenant
91120 Beroepsorganisaties	geen AC geen convenant
91200 Werknemersorganisaties	geen AC geen convenant
91300 Levensbeschouwelijke en politieke organisaties; overige ideële organisaties e.d.; hobbyclubs	geen AC geen convenant
91311 Religieuze organisaties	geen AC geen convenant
91312 Overige levensbeschouwelijke organisaties	geen AC geen convenant
91320 Politieke organisaties	geen AC geen convenant
91331 Gezelligheidsverenigingen	geen AC geen convenant
91332 Hobbyclubs	geen AC geen convenant
91333 Steunfondsen	geen AC geen convenant
91334 Vriendenkringen op het gebied van cultuur, fanclubs en overige kunstbevordering	geen AC geen convenant
91335 Overkoepelende organen en samenwerkings- en adviesorganen	geen AC geen convenant
91336 Overige ideële organisaties n.e.g.	geen AC geen convenant
91337 Overige belangenbehartiging n.e.g.	geen AC geen convenant
92000 Cultuur, sport en recreatie	AC geen convenant
92200 Radio en televisie	AC geen convenant
92300 Overig amusement en kunst	AC geen convenant
92310 Beoefening van kunst	AC en convenant
92311 Beoefening van podiumkunst	AC en convenant
92323 Dienstverlening voor kunstbeoefening en organisatie van culturele evenementen	AC en convenant
92511 Openbare bibliotheken	AC en convenant
92531 Dieren- en plantentuinen, kinderboerderijen	AC geen convenant
92614 Exploitatie van overige sportaccommodaties	AC geen convenant
92625 Paardensport (maneges inbegrepen)	AC geen convenant
92656 Overkoepelende organen en samenwerkings- en adviesorganen op het gebied van sport	AC geen convenant
93000 Overige dienstverlening	geen AC geen convenant
93011 Wasserijen en linnenverhuur	geen AC wel convenant
93012 Chemische wasserijen en ververijen	geen AC wel convenant
93021 Kappers	geen AC wel convenant
93022 Schoonheidsverzorging, pedicures en manicures	AC geen convenant
93030 Uitvaartverzorging, crematoria, mortuaria en begraafplaatsen	geen AC geen convenant
93031 Uitvaartverzorging	AC geen convenant
93032 Crematoria, mortuaria en begraafplaatsen	geen AC geen convenant
93040 Fitnesscentra, sauna's, zonnebanken, massagesalons, bronnenbaden e.d.	geen AC geen convenant
93050 Overige dienstverlening n.e.g.	geen AC geen convenant
95000 P. Particuliere huishoudens met personeel in loondienst	geen AC geen convenant
99000 Q. Extraterritoriale lichamen en organisaties	geen AC geen convenant

Bijlage 3: Arbobeleid in het kleinbedrijf

Percentages in onderstaande tabellen zijn telkens kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test (horizontale vergelijkingen). Het contrast is telkens: 'subgroep' versus 'overige cases'. ▲: $p < 0,05$ (en ▼): significant hoge (lage) percentages. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. # = $N < 10$

Maatregelen nodig t.a.v. lichamelijk zwaar werk

In de volgende sectoren geven kleine bedrijven vaker aan dat maatregelen t.a.v. lichamelijk zwaar werk niet nodig zijn omdat het risico er niet speelt: *Industrie, handel, zakelijke dienstverlening en de gezondheids- welzijnszorg*. Voor deze sectoren zijn "Maatregelen nodig ten aanzien van lichamelijk zwaar werk" afgezet tegen "Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten".

Industrie

	Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten?																				
	Ja, regelmatig						Ja, soms					Nee					Totaal				
	bedrijfs grootte in 4 klassen						bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	2.687	23	47	314	256	640	27	51	275	320	673	32	57	406	804	1.299	82	154	995	1.380	2.612
%:		3,6%	7,3%	49%	40%	100%	4,0%	7,6%	41%	48%	100%	2,5%	4,4%	31%	62%	100%	3,1%	5,9%	38%	53%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. lichamelijk zwaar werk? [N=2.687]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	33,2%	13,5%	14,0%	6,9%	5,9%	7,2%	55,7%▲	30,7%	20,9%	22,7%	23,9%	77,7%▲	62,4%	52,0%	47,9%▼	50,6%	52,4%▲	37,4%	29,2%▼	34,3%	33,1%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	44,7%	49,5%	42,0%	41,4%	33,4%▼	38,5%	40,0%	59,9%	56,4%	51,7%	53,8%	16,6%▼	30,3%▼	41,8%	46,3%▲	43,5%	33,6%▼	43,5%	45,7%	45,1%	44,9%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	17,6%	26,3%	30,8%	38,3%	47,8%▲	41,2%	4,3%▼	9,4%	17,0%	22,8%▲	18,7%	3,1%	5,4%	5,7%	5,0%	5,2%	10,0%	14,4%	19,1%	17,1%	17,5%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	4,5%	10,8%	13,2%	13,4%	12,9%	13,1%	0%	0%	5,7%▲	2,7%	3,6%	2,6%	1,9%	0,5%	0,8%	0,8%	4,0%	4,7%	6,0%▲	3,5%▼	4,5%

Handel

Totaal																						Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten?																					
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal																										
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen																										
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal																						
N:	3.888	88	181	648	190	1.106	129	263	592	188	1.172	148	227	757	374	1.505	364	671	1.996	751	3.783																						
%:		7,9%	16%	59%	17%	100%	11%	22%	51%	16%	100%	9,8%	15%	50%	25%	100%	9,6%	18%	53%	20%	100%																						
Maatregelen nodig t.a.v. lichamenlijk zwaar werk? [N=3.888]																																											
· Niet nodig, want het speelt hier niet	42,7%	21,5%	16,6%	15,1%	13,4%	15,5%	54,0%▲	43,8%▲	30,9%▼	23,3%▼	35,2%	88,2%▲	70,1%	65,4%▼	65,9%	68,5%	60,1%▲	45,4%	38,8%▼	42,0%	42,7%																						
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	38,4%	47,7%	41,2%	43,1%	37,5%	42,2%	38,8%▼	45,8%	48,3%	56,2%▲	47,9%	10,6%▼	28,1%	30,1%	30,2%	27,9%	29,5%▼	38,6%	39,7%	38,5%	38,3%																						
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	13,6%	13,4%▼	28,1%	30,0%	34,5%	29,1%	4,4%▼	7,6%▼	16,7%▲	16,6%	13,3%	0,5%	0,5%▼	3,7%	3,7%	2,9%	5,0%▼	10,7%▼	16,1%▲	14,7%	13,8%																						
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	5,3%	17,4%	14,2%	11,9%	14,6%	13,2%	2,8%	2,7%	4,0%	3,9%	3,6%	0,7%	1,4%	0,7%	0,2%	0,7%	5,5%	5,4%	5,3%	4,8%	5,2%																						

Zakelijke dienstverlening

Totaal		Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	4.133	32	50	189	123	394	49	77	284	176	587	227	299	1.272	1.262	3.060	308	426	1.745	1.561	4.041
%:		8,1%	13%	48%	31%	100%	8,4%	13%	48%	30%	100%	7,4%	9,8%	42%	41%	100%	7,6%	11%	43%	39%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. lichamelijk zwaar werk? [N=4.133]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	65,7 %	11,7%	4,1%	11,6 %	15,5 %	11,9 %	38,9 %	28,0 %	35,9 %	34,2 %	34,6 %	92,7% ▲	85,0% ▲	81,7% ▲	72,2% ▼	78,9 %	75,7% ▲	65,2%	66,7 %	63,4% ▼	66,0 %
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	24,9 %	58,1%	36,8%	47,4 %	49,7 %	47,6 %	34,7 %	50,7 %	44,4 %	41,9 %	43,7 %	6,3% ▼	13,4% ▼	15,2% ▼	24,6% ▲	18,3 %	16,2% ▼	22,9%	23,5 %	28,6% ▲	24,8 %
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	7,5%	11,5% ▼	32,5%	31,7 %	25,5 %	28,2 %	26,4 %	19,5 %	17,1 %	20,4 %	19,2 %	1,0%	1,7%	2,4%	3,1%	2,5%	6,2%	8,5%	8,0%	6,8%	7,4%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	1,9%	18,7%	26,5% ▲	9,3%	9,3%	12,3 %	0%	1,8%	2,6%	3,5%	2,6%	0%	0%	0,6% ▲	0,1%	0,3%	1,9%	3,4% ▲	1,9%	1,2% ▼	1,8%

Gezondheids- welzijnszorg

Totaal		Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	3.838	23	59	421	665	1.168	25	78	353	507	963	64	140	526	853	1.583	112	277	1.300	2.025	3.715
%:		2,0%	5,1%	36%	57%	100%	2,6%	8,1%	37%	53%	100%	4,0%	8,8%	33%	54%	100%	3,0%	7,5%	35%	55%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. lichamenlijk zwaar werk? [N=3.838]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	35,0%	11,1%	16,6% ▲	6,7%	6,5%	7,2%	37,6% ▲	26,5%	21,7%	18,0% ▼	20,5%	80,6% ▲	76,0% ▲	70,4% ▲	58,6% ▼	64,9%	56,8% ▲	49,4% ▲	36,5%	31,3% ▼	35,3%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	43,1%	63,0%	54,0%	52,3% ▲	43,1% ▼	47,3%	57,6%	55,3%	56,9%	59,7%	58,2%	18,1% ▼	20,3% ▼	26,0% ▼	35,8% ▲	30,5%	36,1%	37,3% ▼	42,9%	44,2%	43,0%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	18,7%	18,2% ▼	25,3% ▼	32,0% ▼	43,6% ▲	38,0%	2,8% ▼	18,3%	18,6%	20,1%	18,9%	1,3%	3,7%	3,0%	5,3% ▲	4,3%	5,1% ▼	12,4% ▼	16,6% ▼	21,6% ▲	18,7%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	3,1%	7,7%	4,1%	9,0%	6,8%	7,5%	2,0%	0%	2,8%	2,2%	2,3%	0%	0%	0,6%	0,3%	0,4%	2,0%	0,9% ▼	4,0% ▲	2,9%	3,1%

Maatregelen nodig t.a.v. gevaarlijke stoffen?

In de volgende sectoren geven kleine bedrijven vaker aan dat maatregelen t.a.v. gevaarlijke stoffen niet nodig zijn omdat het risico er niet speelt: *industrie, bouwnijverheid, handel, zakelijke dienstverlening en de gezondheids- en welzijnszorg.*

Voor deze sectoren zijn "Maatregelen nodig ten aanzien van gevaarlijke stoffen" afgezet tegen "Krijgt u tijdens uw werk stoffen op uw huid".

Industrie

Tot aal	Krijgt u tijdens uw werk stoffen op uw huid? (Lijm, verf, schoonmaakmiddelen, geneesmiddelen, bestrijdingsmiddelen e.d.)																									
	· Nooit					· Soms					· Vaak					· Altijd					Totaal					
	bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					
	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Tot aal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Tot aal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Tot aal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Tot aal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Tot aal	
N:	2.686	45	81	556	962	1.644	19	52	300	282	653	--	17	94	88	207	10	--	42	38	93	82	154	992	1.370	2.597
%:		2,7%	4,9%	34%	59%	100%	2,9%	8,0%	46%	43%	100%		8,2%	45%	42%	100%	11%		45%	40%	100%	3,2%	5,9%	38%	53%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. gevaarlijke stoffen? [N=2.686]																										
· Niet nodig, want het speelt hier niet	42,4%	79,1%▲	72,2%▲	58,9%▲	45,7%▼	52,4%	39,1%	37,5%▲	29,3%	18,9%▼	25,7%	#	25,6%	22,3%	13,9%	19,0%	15,1%	#	36,0%	34,3%	32,5%	56,5%▲	54,1%▲	45,5%▲	37,8%▼	42,3%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	47,1%	16,1%▼	25,2%▼	37,1%▼	50,3%▲	43,6%	52,3%	49,9%	54,2%	64,3%▲	58,2%	#	41,9%	42,7%	55,2%	48,7%	60,0%	#	34,7%	24,6%	32,5%	34,2%▼	35,2%▼	42,7%▼	52,8%▲	47,3%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	9,2%	4,9%	2,6%	3,4%	3,8%	3,6%	8,6%	9,2%	14,4%	15,9%	14,5%	#	17,6%	34,1%▲	24,5%	27,3%	24,8%	#	21,5%	37,6%	30,0%	7,5%	7,9%	10,4%	8,6%	9,2%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	1,3%	0%	0%	0,6%	0,2%	0,3%	0%	3,4%	2,0%	0,9%	1,6%	#	14,8%	0,9%▼	6,4%	5,0%	0%	#	7,9%	3,5%	4,9%	1,8%	2,8%	1,4%	0,9%	1,2%

Bouwnijverheid

Totaal		Krijgt u tijdens uw werk stoffen op uw huid? (Lijm, verf, schoonmaakmiddelen, geneesmiddelen, bestrijdingsmiddelen e.d.)																								
		· Nooit					· Soms					· Vaak					· Altijd					Totaal				
		bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	1.156	19	46	310	209	583	29	51	208	98	386	--	36	69	20	133	--	--	13	11	31	58	138	600	337	1.133
%:		3,3%	7,9%	53%	36%	100%	7,5%	13%	54%	25%	100%		27%	52%	15%	100%			42%	35%	100%	5,1%	12%	53%	30%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. gevaarlijke stoffen? [N=1.156]																										
· Niet nodig, want het speelt hier niet	42,2%	77,4%▲	59,8%	55,2%	48,2%▼	53,8%	55,5%▲	51,2%▲	26,6%▼	22,0%▼	30,8%	#	36,7%	26,6%	13,9%	27,5%	#	#	19,9%	37,1%	24,3%	57,1%▲	48,9%	41,3%	38,2%	42,1%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	50,0%	22,6%	37,3%	41,7%	48,6%▲	43,2%	41,3%▼	44,1%▼	63,5%▲	61,9%	58,9%	#	43,2%	57,8%	60,2%	54,0%	#	#	64,0%	46,8%	58,3%	38,7%	42,1%▼	51,6%	53,1%	50,2%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	6,5%	0%	2,8%	2,3%	3,2%	2,6%	3,2%	4,7%	7,7%	16,2%▲	9,1%	#	5,8%	14,1%	25,9%	13,9%	#	#	6,7%	16,1%	10,9%	4,2%	4,7%	5,6%	8,7%▲	6,4%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	1,3%	0%	0%	0,7%	0%	0,4%	0%	0%	2,2%▲	0%	1,2%	#	14,4%▲	1,5%	0%	4,6%	#	#	9,3%	0%	6,4%	0%	4,3%▲	1,5%	0%▼	1,3%

Handel

Totaal																										
Krijgt u tijdens uw werk stoffen op uw huid? (Lijm, verf, schoonmaakmiddelen, geneesmiddelen, bestrijdingsmiddelen e.d.)																										
		· Nooit					· Soms					· Vaak					· Altijd					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	3.889	229	379	1.246	578	2.433	92	219	544	121	975	24	48	129	31	232	16	24	56	23	120	361	670	1.975	754	3.759
%:		9,4%	16%	51%	24%	100%	9,4%	22%	56%	12%	100%	10%	21%	56%	13%	100%	13%	20%	47%	19%	101%	9,6%	18%	53%	20%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. gevaarlijke stoffen? [N=3.889]																										
· Niet nodig, want het speelt hier niet	71,6%	90,2%	83,6%	79,3%	74,8%	79,9%	73,6%	64,1%	57,6%	67,9%	61,8%	41,9%	45,2%	36,6%	56,8%	41,6%	61,5%	41,9%	33,9%	49,7%	42,2%	81,5%	73,0%	69,3%	72,2%	71,7%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	23,5%	8,3%	14,9%	19,4%	23,2%	18,6%	17,4%	25,8%	34,7%	23,7%	29,7%	43,9%	35,5%	46,4%	32,5%	42,0%	29,5%	38,4%	35,0%	38,0%	35,5%	13,9%	20,8%	25,8%	24,1%	23,4%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	3,8%	1,2%	1,2%	1,1%	1,7%	1,3%	6,5%	7,2%	6,4%	6,2%	6,5%	8,0%	11,3%	14,4%	10,7%	12,6%	,0%	5,3%	23,8%	8,1%	13,9%	2,9%	4,0%	4,1%	3,0%	3,7%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	1,1%	,3%	,3%	,1%	,3%	,2%	2,6%	2,9%	1,3%	2,2%	1,9%	6,2%	8,1%	2,7%	,0%	3,8%	9,0%	14,4%	7,3%	4,3%	8,4%	1,7%	2,2%	,8%	,7%	1,1%

Zakelijke dienstverlening

Totaal																										
Krijgt u tijdens uw werk stoffen op uw huid? (Lijm, verf, schoonmaakmiddelen, geneesmiddelen, bestrijdingsmiddelen e.d.)																										
		· Nooit					· Soms					· Vaak					· Altijd					Totaal				
		bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	4.132	220	325	1.392	1.314	3.251	38	46	204	148	435	19	36	78	65	198	28	19	67	34	148	305	426	1.740	1.561	4.032
%:		6,8%	10,0%	43%	40%	100%	8,7%	11%	47%	34%	100%	9,6%	18%	39%	33%	100%	19%	13%	45%	23%	100%	7,6%	11%	43%	39%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. gevaarlijke stoffen? [N=4.132]																										
· Niet nodig, want het speelt hier niet	73,9%	92,5%▲	91,8%▲	84,6%▲	76,0%▼	82,4%	51,4%	57,1%▲	33,0%	32,1%	36,8%	48,5%	33,2%	35,5%	42,9%	38,7%	45,1%	22,4%▼	61,8%▲	53,8%	51,8%	80,4%▲	80,0%▲	75,5%	70,0%▼	74,2%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	22,0%	6,2%▼	7,8%▼	14,3%▼	22,4%▲	16,4%	34,0%▼	37,1%	52,9%	56,3%	50,8%	36,2%	47,1%	42,4%	36,0%	40,6%	36,1%	44,1%	22,5%	30,7%	29,7%	14,2%▼	16,0%▼	20,4%	26,3%▲	21,8%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	3,3%	0,6%	0,3%	0,9%	1,3%	1,0%	10,2%	5,7%	13,0%	10,5%	11,1%	15,3%	19,7%	15,0%	18,8%	17,1%	10,1%	33,5%▲	7,6%	15,6%	13,2%	3,5%	4,0%	3,2%	3,2%	3,3%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	0,7%	0,7%	0%	0,2%	0,4%	0,3%	4,4%	0%	1,0%	1,2%	1,2%	0%	0%	7,2%▲	2,3%	3,6%	8,7%	0%	8,1%	0%	5,3%	1,9%▲	0%	0,9%	0,5%	0,7%

Gezondheids- welzijnszorg

Totaal		Krijgt u tijdens uw werk stoffen op uw huid? (Lijm, verf, schoonmaakmiddelen, geneesmiddelen, bestrijdingsmiddelen e.d.)																								
		· Nooit					· Soms					· Vaak					· Altijd					Totaal				
		bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	3.830	58	123	647	1.000	1.828	37	101	421	654	1.213	13	36	135	231	417	--	13	73	116	204	112	274	1.276	2.001	3.662
%:		3,2%	6,7%	35%	55%	100%	3,1%	8,3%	35%	54%	100%	3,1%	8,7%	33%	56%	100%		6,4%	36%	57%	100%	3,1%	7,5%	35%	55%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. gevaarlijke stoffen? [N=3.830]																										
· Niet nodig, want het speelt hier niet	64,4%	88,1%▲	83,7%	83,3%▲	70,8%▼	76,6%	61,9%	67,8%▲	64,7%▲	41,8%▼	52,5%	67,7%	72,0%▲	60,2%▲	40,0%▼	50,2%	#	46,9%	65,5%▲	44,8%▼	52,4%	76,2%▲	74,5%▲	73,7%▲	56,2%▼	64,3%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	31,6%	11,9%	15,0%	15,5%▼	27,0%▲	21,6%	36,4%	29,8%▼	32,2%▼	50,5%▲	42,0%	16,4%	24,7%▼	37,4%	48,3%▲	41,7%	#	46,3%	26,3%▼	45,8%▲	38,9%	21,3%▼	23,3%▼	23,9%▼	38,2%▲	31,6%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	3,6%	0%	1,3%	1,2%	2,0%	1,6%	1,6%	2,4%	2,6%▼	6,6%▲	4,7%	15,9%	3,3%	2,4%▼	11,0%▲	7,7%	#	6,8%	6,1%	8,7%	7,5%	2,5%	2,2%	2,1%▼	5,0%▲	3,7%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	0,4%	0%	0%	0%	0,2%	0,1%	0%	0%	0,6%	1,1%	0,8%	0%	0%	0%	0,7%	0,4%	#	0%	2,1%	0,7%	1,1%	0%	0%	0,3%	0,6%	0,4%

Maatregelen nodig t.a.v. lawaai en geluid?

In de volgende sectoren geven kleine bedrijven vaker dan grote bedrijven aan dat maatregelen t.a.v. lawaai en geluid niet nodig zijn omdat het risico er niet speelt: *industrie, handel, horeca, zakelijke dienstverlening, financiële dienstverlening en cultuur*

Voor deze sectoren zijn “Maatregelen nodig ten aanzien van lawaai en geluid” afgezet tegen “Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken”.

Industrie

Totaal		Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	2.675	15	33	220	234	502	18	54	331	369	772	49	65	448	755	1.317	81	152	999	1.358	2.591
%:		3,0%	6,6%	44%	47%	100%	2,3%	7,0%	43%	48%	100%	3,7%	4,9%	34%	57%	100%	3,1%	5,9%	39%	52%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. geluid? [N=2.675]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	30,9%	0%	10,6%	8,2%	4,1%	6,2%	25,8%	24,5% ▲	11,9%	13,2%	13,7%	82,1% ▲	61,9%	50,8%	46,9% ▼	50,3%	55,0% ▲	37,4%	28,5% ▼	30,4%	30,8%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	51,5%	63,4%	42,8%	53,1%	51,9%	52,2%	60,5%	59,9%	68,8% ▲	60,8%	64,2%	16,0% ▼	34,2%	42,6%	47,4% ▲	43,9%	34,3% ▼	45,2%	53,6%	51,8%	51,6%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	14,4%	17,0%	33,8%	32,3%	34,7%	33,1%	8,4%	15,6%	15,5% ▼	23,1% ▲	19,0%	1,8%	1,1%	4,8%	4,9%	4,6%	6,0% ▼	13,4%	14,4%	15,0%	14,4%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	3,1%	19,6%	12,9%	6,5%	9,2%	8,6%	5,3%	0%	3,8%	2,9%	3,1%	0%	2,8%	1,8%	0,8%	1,2%	4,7%	4,0%	3,5%	2,8%	3,2%

Handel

Totaal																					
Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?																					
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	3.878	12	35	115	28	191	50	92	362	116	619	296	546	1.497	609	2.948	358	672	1.974	753	3.758
%:		6,3%	18%	61%	15%	101%	8,1%	15%	58%	19%	100%	10%	19%	51%	21%	100%	9,5%	18%	53%	20%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. geluid? [N=3.878]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	61,6 %	0%	19,4 %	13,2 %	8,3%	12,8 %	41,7% ▲	17,6%	23,9%	24,7 %	24,6 %	80,8% ▲	80,0% ▲	70,2% ▼	68,6% ▼	72,7 %	72,6% ▲	68,4% ▲	58,4% ▼	59,5 %	61,8 %
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	31,5 %	65,9 %	35,9 %	41,6 %	49,8 %	43,4 %	48,1%	60,1%	56,3%	56,1 %	56,2 %	16,3% ▼	19,5% ▼	28,0% ▲	28,0%	25,3 %	22,4% ▼	25,9% ▼	34,0% ▲	33,2 %	31,3 %
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	5,1%	16,4 %	24,7 %	27,0 %	32,2 %	26,7 %	6,0%	14,3%	17,5%	14,0 %	15,4 %	1,4%	0,5% ▼	1,6%	2,2%	1,5%	2,5% ▼	3,6%	6,0% ▲	5,2%	5,1%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	1,9%	17,7 %	20,0 %	18,2 %	9,7%	17,2 %	4,3%	8,0% ▲	2,3% ▼	5,2%	3,8%	1,5% ▲	0%	0,2% ▼	1,2% ▲	0,5%	2,4%	2,1%	1,6%	2,2%	1,9%

Horeca

Totaal		Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	900	--	12	57	--	77	15	37	126	25	204	56	108	311	115	590	73	157	494	146	870
%:			16%	75%		100%	7,4%	18%	62%	12%	100%	9,5%	18%	53%	19%	100%	8,4%	18%	57%	17%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. geluid? [N=900]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	59,4%	#	12,3%	16,3%	#	14,0%	54,9%	46,2%	46,8%	33,7%	45,7%	77,0%	71,9%	72,1%	58,9%	70,0%	70,3%	61,1%	59,2%	52,3%	59,3%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	33,1%	#	20,5%	47,6%	#	45,6%	22,0%	33,1%	47,1%	55,3%	43,7%	23,0%	25,1%	25,7%	37,5%	27,7%	25,0%	26,6%	33,7%	41,4%	33,0%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	5,1%	#	54,8%▲	19,5%▼	#	26,1%	23,0%▲	8,4%	2,6%▼	11,0%	6,2%	0%	3,0%	2,1%	2,2%	2,1%	4,8%	8,3%▲	4,2%	5,2%	5,2%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	2,4%	#	12,4%	16,6%	#	14,3%	0%	12,3%▲	3,5%	0%	4,4%	0%	0%	0%	1,3%▲	0,3%	0%	3,9%	2,8%	1,1%	2,5%

Financiële dienstverlening

Totaal		Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfs grootte in 4 klassen				bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	
N:	1.097	--	--	--	14	--	--	16	60	82	73	64	223	623	982	77	69	248	683	1.078	
%:					100%			20%	74%	100%	7,4%	6,5%	23%	63%	100%	7,1%	6,4%	23%	63%	100%	
Maatregelen nodig t.a.v. geluid? [N=1.097]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	73,9%	#	#	#	26,8%	#	#	38,9%	26,6%	27,4%	90,0%▲	89,5%▲	80,6%	75,4%▼	78,5%	86,1%▲	84,6%▲	75,5%	71,1%▼	74,0%	
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	18,9%	#	#	#	20,7%	#	#	28,2%	37,1%	39,3%	8,8%	8,8%	16,5%	18,8%▲	16,9%	12,8%	12,0%	17,4%	20,4%▲	18,6%	
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	4,9%	#	#	#	34,8%	#	#	19,8%	23,4%	21,2%	0%	1,7%	1,9%	4,3%▲	3,3%	0%▼	3,3%	4,4%	6,0%	5,0%	
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	2,3%	#	#	#	17,8%	#	#	13,0%	12,9%	12,1%	1,2%	0%	1,0%	1,5%	1,3%	1,1%	0%	2,7%	2,5%	2,3%	

Zakelijke dienstverlening

Totaal		Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	4.123	--	--	84	70	169	27	51	240	209	527	271	362	1.401	1.278	3.312	304	421	1.725	1.557	4.007
%:				50%	41%	100%	5,1%	9,7%	46%	40%	100%	8,2%	11%	42%	39%	100%	7,6%	11%	43%	39%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. geluid? [N=4.123]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	65,9%	#	#	5,8%	12,5%	8,0%	9,3%	19,6%	22,2%	17,4%	19,4%	88,3%▲	79,0%	78,2%▲	71,2%▼	76,4%	79,4%▲	70,2%	66,9%	61,4%▼	66,0%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	26,7%	#	#	44,9%	54,1%	49,9%	56,8%	49,8%	57,5%	58,3%	57,0%	10,7%▼	17,2%	19,1%	25,2%▲	20,6%	15,7%▼	22,1%▼	25,7%	30,9%▲	26,6%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	5,5%	#	#	34,2%▲	20,6%	27,3%	18,7%	25,3%	13,4%▼	19,8%	17,4%	0,4%▼	2,1%	1,9%	3,2%▲	2,3%	2,1%▼	5,5%	5,1%	6,2%	5,3%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	2,0%	#	#	15,1%	12,8%	14,8%	15,1%▲	5,3%	6,9%	4,5%	6,2%	0,5%	1,7%▲	0,8%	0,4%	0,7%	2,9%	2,1%	2,3%	1,5%▼	2,0%

Cultuur

Totaal		Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen					bedrijfs-grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	927	--	17	28	--	58	10	23	103	46	182	77	87	293	203	661	92	128	424	258	902
%:			29%	47%		100%	5,5%	13%	57%	25%	100%	12%	13%	44%	31%	100%	10%	14%	47%	29%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. geluid? [N=927]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	57,9%	#	16,2%	10,5%	#	11,2%	30,0%	7,4%▼	30,9%▲	17,9%	24,6%	84,4%▲	81,3%▲	73,7%	58,8%▼	71,4%	74,9%▲	59,2%	59,2%	49,5%▼	58,0%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	32,9%	#	66,8%	52,9%	#	54,1%	46,6%	57,2%	53,6%	58,3%	54,8%	13,6%▼	16,8%	23,7%	34,9%▲	25,0%	17,8%▼	30,8%	32,8%	39,6%▲	33,0%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	7,5%	#	11,2%	22,8%	#	26,4%	7,4%	31,2%▲	12,9%	17,4%	16,0%	2,0%	1,9%	2,5%	5,8%▲	3,3%	5,5%	8,4%	6,3%	9,4%	7,4%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	1,6%	#	5,8%	13,8%	#	8,3%	16,0%	4,3%	2,7%	6,4%	4,6%	0%	0%	0,2%	0,5%	0,3%	1,8%	1,5%	1,7%	1,6%	1,6%

Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress?

In de volgende sectoren geven kleine bedrijven vaker dan grote bedrijven aan dat maatregelen t.a.v. werkdruk, werkstress niet nodig zijn omdat het risico er niet speelt: *Landbouw, industrie, bouw, handel, horeca, vervoer, zakelijke dienstverlening, financiële dienstverlening, onderwijs, gezondheidszorg en cultuur*

Voor deze sectoren zijn “Maatregelen nodig ten aanzien van werkdruk, werkstress” afgezet tegen “Moet u onder hoge tijdsdruk werken?”.

Landbouw

Totaal		Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	315	--	--	36	--	56	18	24	79	11	132	27	37	45	12	121	48	70	159	31	308
%:				64%		100%	14%	18%	60%	8,3%	100%	22%	31%	37%	9,9%	100%	16%	23%	52%	10%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=315]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	42,8%	#	#	15,8%	#	16,5%	47,9%	50,0%	35,2%	9,2% ▼	37,5%	79,1% ▲	79,0% ▲	47,6% ▼	15,7% ▼	61,2%	65,3% ▲	62,7% ▲	34,3% ▼	9,0% ▼	43,0%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	38,4%	#	#	34,0%	#	36,5%	52,1%	42,4%	40,0%	56,9%	43,5%	16,2% ▼	21,0%	46,6% ▲	49,5%	32,2%	28,9%	33,1%	40,5%	47,9%	37,8%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	12,2%	#	#	28,0%	#	29,2%	0%	0% ▼	18,2%	33,9% ▲	13,6%	0%	0%	0%	34,9% ▲	3,4%	3,0% ▼	1,5% ▼	15,3%	36,8% ▲	12,4%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	6,6%	#	#	22,2%	#	17,8%	0%	7,6%	6,6%	0%	5,4%	4,7%	0%	5,9%	0%	3,2%	2,7%	2,6%	9,9% ▲	6,3%	6,8%

Industrie

Totaal																					
5m Moet u onder hoge tijdsdruk werken? [Methodetrendbreuk '06/'07]																					
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	2.688	19	33	256	432	739	30	86	512	681	1.309	34	35	226	264	560	83	154	994	1.377	2.608
%:		2,6%	4,5%	35%	58%	100%	2,3%	6,6%	39%	52%	100%	6,1%	6,3%	40%	47%	100%	3,2%	5,9%	38%	53%	100%
9a Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=2.688]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	21,6%	24,6% ▲	10,6%	7,2%	3,8% ▼	5,8%	30,2%	26,8% ▲	21,4% ▲	12,9% ▼	17,6%	83,8% ▲	65,2%	52,0%	42,9% ▼	50,5%	51,1% ▲	32,2% ▲	24,7% ▲	15,8% ▼	21,3%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	38,5%	21,9%	17,1%	30,5% ▲	23,6%	25,7%	47,1%	45,9%	44,8%	47,8%	46,5%	13,5% ▼	30,9%	37,7%	41,3%	37,5%	27,6% ▼	36,4%	39,5%	38,9%	38,7%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	28,7%	46,4%	46,0%	38,0% ▼	49,0% ▲	45,0%	7,2% ▼	18,3% ▼	25,5%	32,1% ▲	28,1%	2,6%	0%	6,7%	12,3% ▲	8,7%	14,2% ▼	19,9% ▼	24,5% ▼	33,6% ▲	28,7%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	11,2%	7,0%	26,3%	24,3%	23,6%	23,6%	15,5%	9,0%	8,2%	7,1%	7,9%	0%	3,9%	3,5%	3,5%	3,3%	7,2%	11,5%	11,3%	11,6%	11,3%

Bouwnijverheid

Totaal		Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	1.159	--	33	157	109	308	29	66	332	175	601	20	41	116	53	230	58	140	604	337	1.139
%:			11%	51%	35%	100%	4,8%	11%	55%	29%	100%	8,7%	18%	50%	23%	100%	5,1%	12%	53%	30%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=1.159]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	23,4%	#	6,8%	5,0%	4,5%	4,8%	36,5%▲	36,7%▲	21,6%	9,5%▼	20,4%	87,4%▲	68,0%	46,2%▼	51,2%	54,9%	48,2%▲	39,0%▲	22,0%	14,5%▼	23,2%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	46,2%	#	32,1%	32,7%	31,7%	32,3%	53,7%	37,3%▼	55,5%	64,3%▲	56,0%	12,6%▼	32,0%	45,1%	43,2%	39,5%	36,4%	34,5%▼	47,6%	50,4%	46,3%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	22,4%	#	55,1%	40,8%	45,6%	43,2%	3,1%▼	16,5%	19,3%	21,2%	18,8%	0%	0%	6,9%	5,5%	4,8%	3,6%▼	20,6%	22,5%	26,7%▲	22,5%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	8,0%	#	6,1%▼	21,6%	18,2%	19,7%	6,7%	9,5%	3,6%	5,0%	4,8%	0%	0%	1,8%	0%	0,9%	11,8%	5,9%	7,9%	8,5%	8,0%

Handel

Totaal		Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	3.885	55	130	527	251	964	155	307	933	347	1.742	153	235	530	156	1.075	364	672	1.991	754	3.781
%:		5,7%	13%	55%	26%	100%	8,9%	18%	54%	20%	100%	14%	22%	49%	15%	100%	9,6%	18%	53%	20%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=3.885]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	29,2%	10,8%	11,9% ▲	7,3%	4,4% ▼	7,4%	38,5% ▲	32,6% ▲	22,9% ▼	17,9% ▼	25,0%	75,6% ▲	60,7%	52,6%	37,8% ▼	55,5%	49,9% ▲	38,4% ▲	26,7% ▼	17,5% ▼	29,2%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	36,7%	22,3%	18,2%	26,7%	22,9%	24,3%	43,8%	40,4%	44,5%	49,9% ▲	44,8%	18,8% ▼	34,0%	36,4%	42,6% ▲	34,3%	30,0% ▼	33,9%	37,6%	39,4%	36,6%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	23,6%	32,4%	40,1%	44,9%	47,8%	44,3%	10,4% ▼	15,5% ▼	25,4% ▲	24,5%	22,2%	2,9% ▼	2,9%	9,0%	16,9% ▲	8,0%	10,6% ▼	15,9% ▼	26,2% ▲	30,7% ▲	23,8%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	10,5%	34,5%	29,7%	21,1% ▼	24,9%	24,0%	7,3%	11,5% ▲	7,2%	7,7%	8,1%	2,7%	2,5%	2,0%	2,7%	2,3%	9,5%	11,9%	9,5% ▼	12,4%	10,5%

Horeca

Totaal		Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	897	15	43	201	58	317	34	76	214	59	383	27	36	78	26	166	75	154	494	143	866
%:		4,7%	14%	63%	18%	100%	8,9%	20%	56%	15%	100%	16%	22%	47%	16%	99%	8,7%	18%	57%	17%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=897]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	24,6%	8,0%	26,2% ▲	8,6%	0% ▼	9,3%	24,1%	14,4% ▼	25,6%	23,0%	22,9%	84,5% ▲	73,2% ▲	44,1% ▼	31,3% ▼	54,9%	42,4% ▲	31,2% ▲	21,6%	15,1% ▼	24,1%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	39,8%	16,2%	23,0%	32,2%	32,7%	30,3%	36,9%	48,4%	50,6%	62,7% ▲	50,8%	15,5% ▼	19,5% ▼	45,5% ▲	43,8%	34,8%	25,3% ▼	34,7%	42,3%	47,1%	40,2%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	24,0%	41,2%	19,6% ▼	36,2%	47,4% ▲	36,2%	28,0%	28,2%	19,4%	11,5%	20,7%	0%	7,4%	10,4%	24,9% ▲	10,3%	20,6%	21,0%	24,8%	28,6%	24,4%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	11,6%	34,6%	31,1%	23,1%	19,8%	24,1%	11,0%	9,0%	4,4%	2,7%	5,6%	0%	0%	0%	0%	0%	11,6%	13,0%	11,3%	9,2%	11,3%

Vervoer

Totaal		Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen					bedrijfs grootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	1.300	--	21	201	247	475	32	31	238	299	600	--	21	90	77	193	44	73	529	622	1.268
%:			4%	42%	52%	100%	5,3%	5,2%	40%	50%	100%		11%	46%	40%	100%	3,5%	5,8%	42%	49%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=1.300]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	17,0 %	#	0%	7,9%	5,1%	6,3%	37,6% ▲	25,3%	16,1 %	12,3% ▼	15,8 %	#	65,4 %	50,0 %	35,5% ▼	46,8 %	42,0% ▲	29,3% ▲	18,7 %	12,3% ▼	17,0 %
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	40,9 %	#	18,6%	24,0 %	28,0%	26,1 %	50,1%	51,6%	53,2 %	49,6%	51,2 %	#	34,6 %	39,0 %	53,0% ▲	43,5 %	44,8%	37,2%	39,7 %	41,5%	40,6 %
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	29,2 %	#	32,6%	39,9 %	47,6% ▲	43,3 %	5,7% ▼	8,8% ▼	21,6 %	30,8% ▲	24,7 %	#	0%	10,1 %	10,7%	8,9%	6,1% ▼	13,2% ▼	26,6 %	35,0% ▲	29,2 %
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	12,9 %	#	48,9% ▲	28,2 %	19,3% ▼	24,4 %	6,6%	14,3%	9,1%	7,3%	8,3%	#	0%	0,9%	0,9%	0,8%	7,1%	20,3%	15,0 %	11,2% ▼	13,2 %

Financiële dienstverlening

Totaal																					
Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																					
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	1.106	24	22	95	297	438	35	31	119	326	511	17	15	40	66	138	76	67	254	689	1.087
%:		5,5%	5,0%	22%	68%	100%	6,8%	6,1%	23%	64%	100%	12%	11%	29%	48%	100%	7,0%	6,2%	23%	63%	100%
Maatregel en nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=1.106]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	13,5%	43,6% ▲	22,8% ▲	12,6%	2,9% ▼	8,2%	31,2% ▲	13,8%	18,1%	9,0% ▼	12,9%	59,7% ▲	71,8% ▲	30,1%	17,7% ▼	32,4%	41,6% ▲	29,5% ▲	18,0% ▲	7,2% ▼	13,5%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	43,6%	34,0%	25,0%	29,0%	29,5%	29,4%	62,9%	45,4%	44,0% ▼	57,3% ▲	53,9%	40,3%	28,2% ▼	50,3%	65,0% ▲	53,6%	48,7%	35,0%	39,4%	46,0%	44,0%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	31,0%	14,9% ▼	37,0%	31,8% ▼	49,5% ▲	43,2%	2,5% ▼	28,3%	24,1%	27,7%	25,1%	0%	0%	14,6%	16,0%	11,9%	5,8% ▼	24,8%	25,5% ▼	36,0% ▲	30,7%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	11,9%	7,5%	15,2%	26,6% ▲	18,1%	19,2%	3,4%	12,5%	13,8% ▲	6,0% ▼	8,0%	0%	0%	5,0%	1,3%	2,1%	3,9% ▼	10,6%	17,2% ▲	10,8%	11,8%

Zakelijke dienstverlening

Totaal		Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	4.134	86	142	568	589	1.385	152	191	894	751	1.987	67	95	275	224	661	304	428	1.737	1.564	4.033
%:		6,2%	10%	41%	43%	100%	7,6%	9,6%	45%	38%	100%	10%	14%	42%	34%	100%	7,5%	11%	43%	39%	100%
9a Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=4.134]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	21,6%	21,7% ▲	9,8%	7,9%	4,1% ▼	7,3%	53,5% ▲	27,6% ▲	20,8%	15,0% ▼	21,7%	81,5% ▲	66,3% ▲	42,4% ▼	44,1% ▼	50,3%	50,7% ▲	30,2% ▲	20,0% ▼	15,1% ▼	21,5%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	43,0%	41,0%	36,0%	33,8%	34,5%	34,7%	30,2% ▼	44,4%	52,7%	53,4% ▲	50,5%	16,7% ▼	26,9% ▼	43,5% ▲	43,0%	38,3%	30,3% ▼	37,7% ▼	45,1% ▲	44,8%	43,1%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	24,9%	23,4% ▼	33,8%	37,6%	41,5% ▲	38,0%	11,6% ▼	19,8%	19,5%	25,2% ▲	21,1%	1,8% ▼	6,8%	9,6%	9,6%	8,4%	12,8% ▼	21,6%	23,8%	29,1% ▲	24,8%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	10,5%	14,0%	20,4%	20,7%	20,0%	20,0%	4,7%	8,2%	7,0%	6,4%	6,7%	0%	0%	4,5%	3,3%	3,0%	6,3% ▼	10,5%	11,1%	11,1%	10,7%

Onderwijs

	Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																				
	- Ja, regelmatig						- Ja, soms					- Nee					Totaal				
	bedrijfsgrootte in 4 klassen						bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		- tot 4	- 5 tot 9	- 10 tot 99	- 100 en meer	Totaal	- tot 4	- 5 tot 9	- 10 tot 99	- 100 en meer	Totaal	- tot 4	- 5 tot 9	- 10 tot 99	- 100 en meer	Totaal	- tot 4	- 5 tot 9	- 10 tot 99	- 100 en meer	Totaal
N:	1.576	--	22	304	221	552	--	29	404	307	747	--	--	139	88	238	18	57	847	616	1.537
%:			4,0%	55%	40%	100%		3,9%	54%	41%	100%			58%	37%	100%	1,2%	3,7%	55%	40%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=1.576]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	10,0%	#	3,1%	1,6%	2,8%	2,2%	#	17,6%	6,2%▼	8,6%	8,1%	#	#	30,8%	31,7%	32,5%	53,7%▲	13,8%	8,6%	9,8%	9,8%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	30,7%	#	12,8%	18,4%	16,4%	17,4%	#	35,3%	36,5%	41,6%	38,3%	#	#	36,7%	46,2%	39,4%	9,7%	26,7%	30,1%	33,2%	31,0%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	43,4%	#	54,4%	53,1%	57,1%	54,5%	#	34,5%	45,2%	40,1%	42,5%	#	#	25,6%▲	14,8%	20,4%	18,7%▼	38,6%	44,8%	42,6%	43,4%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	15,9%	#	29,6%	26,9%	23,7%	25,9%	#	12,5%	12,0%	9,6%	11,0%	#	#	6,9%	7,3%	7,7%	17,9%	20,8%	16,5%	14,3%	15,8%

Gezondheidszorg

Totaal		Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	3.846	26	73	391	798	1.288	46	114	587	883	1.632	38	89	313	346	786	110	276	1.292	2.027	3.705
%:		2,0%	5,7%	30%	62%	100%	2,8%	7,0%	36%	54%	100%	4,8%	11%	40%	44%	100%	3,0%	7,4%	35%	55%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=3.846]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	12,4 %	11,4% ▲	3,3%	2,1%	1,5%	2,0%	21,3% ▲	13,1 %	9,2%	8,2%	9,3%	64,2% ▲	44,1 %	29,7% ▼	34,5 %	35,1 %	33,9% ▲	20,5% ▲	12,0%	10,0% ▼	12,2 %
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	36,3 %	23,4%	32,3% ▲	19,7 %	19,1 %	20,1 %	34,6%	48,2 %	47,3 %	42,9%	44,6 %	24,7% ▼	40,7 %	49,3% ▲	43,7 %	44,7 %	28,6%	41,6% ▲	39,4% ▲	33,6% ▼	36,1 %
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	39,4 %	49,0%	41,9% ▼	55,9 %	56,9 %	55,6 %	28,0%	29,8 %	35,7 %	41,5% ▲	38,2 %	9,2%	13,0 %	18,1%	18,0 %	17,0 %	26,3% ▼	27,6% ▼	37,5% ▼	43,6% ▲	39,8 %
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	11,9 %	16,3%	22,4%	22,3 %	22,5 %	22,3 %	16,1% ▲	8,8%	7,9%	7,4%	7,9%	1,9%	2,3%	2,9%	3,8%	3,2%	11,2%	10,3%	11,0%	12,7%	11,9 %

Cultuur

Totaal		Moet u onder hoge tijdsdruk werken?																			
		· Ja, regelmatig					· Ja, soms					· Nee					Totaal				
		bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen					bedrijfsgrootte in 4 klassen				
		· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal	· tot 4	· 5 tot 9	· 10 tot 99	· 100 en meer	Totaal
N:	932	15	31	101	95	242	40	60	223	126	449	39	37	104	39	219	94	127	427	261	909
%:		6,2%	13%	42%	39%	100%	8,9%	13%	50%	28%	100%	18%	17%	47%	18%	100%	10%	14%	47%	29%	100%
Maatregelen nodig t.a.v. werkdruk, werkstress? [N=932]																					
· Niet nodig, want het speelt hier niet	26,1%	29,2% ▲	3,8%	8,7%	4,3%	7,6%	46,8% ▲	32,3%	24,1%	11,9% ▼	23,8%	65,1% ▲	67,4% ▲	38,5% ▼	49,0%	49,9%	51,5% ▲	35,5% ▲	24,0%	14,7% ▼	25,8%
· Niet nodig, er zijn al voldoende maatregelen	39,4%	36,6%	24,4%	30,8%	23,7%	27,6%	33,6%	33,5% ▼	49,6%	49,5%	46,0%	24,6% ▼	29,3%	44,2%	47,0%	38,8%	30,4%	30,1% ▼	43,9% ▲	39,7%	39,4%
· Wel nodig, genomen maatregelen zijn onvoldoende	24,6%	29,2%	48,2%	40,3%	46,3%	43,0%	12,4%	25,2%	21,7%	27,5%	23,0%	8,1%	3,3%	12,2%	4,0%	8,5%	13,3% ▼	24,4%	23,8%	30,9% ▲	24,8%
· Wel nodig, er zijn nog geen maatregelen	9,9%	5,1%	23,6%	20,2%	25,7%	21,9%	7,2%	8,9%	4,6% ▼	11,1%	7,3%	2,2%	0%	5,1%	0%	2,8%	4,8%	9,9%	8,4%	14,8% ▲	10,1%

